

Załącznik nr 3b do uchwały Nr
Rady Gminy w Oświęcimiu z dnia
w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego Gminy Oświęcim

GMINA OŚWIĘCIM

UJEDNOLICONY TEKST DOKUMENTACJI MERYTORYCZNEJ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OŚWIĘCIM

W WYNIKU ZMIANY UCHWALONEJ W 2010 r.

Część I - Rozpoznanie i diagnoza stanu

OŚWIĘCIM, 2015 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
I edycji z 1999 roku

Główny projektant:

- dr inż. arch. Barbara Zastawniak - uprawnienia nr 156/88

Zespół głównego projektanta:

- mgr Antoni Matuszko
- mgr inż. arch. Andrzej Banaśkiewicz

oraz:

- mgr inż. arch. Michał Szopa - zagadnienia urbanistyczne
- mgr inż. arch. Ewa Szymańska - zagadnienia urbanistyczne
- mgr inż. Jerzy Baścik - zagadnienia przyrodnicze, funkcje ekonomiczne
- mgr inż. Tadeusz Kopta - zagadnienia komunikacyjne
- mgr Krystyna Pawłowska - gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w gaz, gospodarka odpadami
- mgr inż. Andrzej Geissler - elektroenergetyka i telekomunikacja

Współpraca:

- inż. Aleksandra Mola
- inż. Zofia Potocka
- Janina Wilk

Kierownik Zakładu

dr Maria Baranowska Janota

Dyrektor Oddziału

dr hab. arch. Zygmunt Ziobrowski
prof. IGPIK

ZESPÓŁ AUTORSKI

***zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Oświęcim dla obrębu Babice***

GLÓWNY PROJEKTANT:

mgr inż. Justyna Maško - Osiadacz

projektant urbanista

ZESPÓŁ GŁÓWNEGO PROJEKTANTA:

mgr inż. Małgorzata Maško - Horyza

**projektant urbanista
zagadnienia ekonomiczne
zagadnienia środowiska
przyrodniczego**

dr inż. Jarosław Osiadacz

dr Grzegorz Synowiec

mgr inż. Jacek Kurzeja

**rozwiązania komunikacyjne
rozwiązania komunikacyjne**

mgr inż. Artur Wawrzyniak

ZESPÓŁ AUTORSKI II ZMIANY:

**MGGP S.A. BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO,
33-100 Tarnów, ul. Kaczkowskiego 6, Tel. (014)62 638 90**

- **mgr inż. arch. Małgorzata Przybysz-Ławnicka,**
członek OIU w Katowicach Nr KT-252,
- **mgr inż. arch. Paweł Skowroński,**
- **mgr inż. arch. Agata Korzeniowska,**
- **mgr Michał Donocik,**
- **mgr Maciej Smyk,**
- **mgr Marcin Rosegnal,**

Spis treści

Wprowadzenie		6
CZĘŚĆ I - DIAGNOZA STANU I DOTYCHCZASOWEGO ROZWOJU GMINY		
1.	Cele rozwoju gminy Oświęcim	7
1.1.	Strategia rozwoju powiatu oświęcimskiego jako tło określenia celów dotyczących gminy Oświęcim	7
1.2.	Cele polityki przestrzennej gminy Oświęcim	10
1.3.	Sposób ukierunkowania prac nad studium	11
2.	Uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania gminy Oświęcim, wynikające z czynników zewnętrznych	13
2.1.	Uwarunkowania, problemy i cele związane z miejscem i rolą gminy w regionie	13
2.1.1.	Położenie w regionie i ogólna charakterystyka gminy	13
2.1.2.	Wymagania i zalecenia Wojewody Małopolskiego dotyczące gminy Oświęcim	14
2.1.3.	Informacje przekazane przez zarządy gmin	15
2.1.4.	Informacje przekazane przez inne instytucje	15
2.2.	Informacje i propozycje przekazane przez mieszkańców gminy	18
3.	Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim, wynikające z przyrodniczych cech środowiska i występujących zagrożeń	23
3.1.	Cechy i wartości środowiska przyrodniczego gminy	23
3.1.1.	Położenie geograficzne	23
3.1.2.	Rzeźba terenu	23
3.1.3.	Budowa geologiczna	24
3.1.4.	Złoża surowców mineralnych	24
3.1.5.	Stosunki wodne	27
3.1.6.	Warunki klimatyczne	30
3.1.7.	Pokrywa glebowa	31
3.1.8.	Szata roślinna	33
3.1.9.	Świat zwierząt	34
3.2.	Przeobrażenia i degradacja środowiska	35
3.2.1.	Przeobrażenia wynikające z eksploatacji złóż surowców mineralnych	35
3.2.2.	Zanieczyszczenia wód i zmiany stosunków wodnych	36
3.2.3.	Zanieczyszczenia powietrza	40
3.2.4.	Jakość i zanieczyszczenie pokrywy glebowej	43
3.2.5.	Stan zagrożenia i zanieczyszczenie roślinności	45
3.2.6.	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	46
3.3.	Ochrona i uwarunkowania prawne wynikające z walorów środowiska przyrodniczego	46
3.3.1.	Obszary i obiekty chronione	46
3.3.2.	Uwarunkowania wynikające z ochrony złóż surowców mineralnych	51
4.	Uwarunkowania wynikające z wartości kulturowych gminy i ich ochrony	53
4.1.	Historyczne aspekty rozwoju gminy	53
4.2.	Stanowiska archeologiczne	55
4.3.	Obiekty i zespoły o wartościach kulturowych	56

4.4.	Formy zabudowy	60
5.	Uwarunkowania rozwoju ekonomicznych funkcji gminy Oświęcim	61
5.1.	Uwarunkowania rozwoju funkcji rolniczej	61
5.1.1.	Przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa	61
5.1.2.	Struktura użytkowania ziemi	64
5.1.3.	Struktura wielkości gospodarstw rolnych	65
5.1.4.	Kierunki rozwoju produkcji rolnej	65
5.1.5.	Urządzenia obsługi gospodarki rolnej	67
5.2.	Uwarunkowania rozwoju nierolniczej działalności gospodarczej	69
5.2.1.	Rodzaje działalności	69
5.2.2.	Przyrodniczo gospodarcze uwarunkowania rozwoju działalności gospodarczej	71
5.3.	Uwarunkowania rozwoju funkcji turystyczno wypoczynkowej	72
6.	Uwarunkowania rozwoju funkcji osadniczej	73
6.1.	Stosunki ludnościowe	73
6.1.1.	Stan zaludnienia i dynamika rozwoju ludności	73
6.1.2.	Zatrudnienie	74
6.2.	Osadnictwo	75
6.2.1.	Układ przestrzenny gminy	75
6.2.2.	Zabudowa mieszkaniowa	77
6.2.3.	Zabudowa i urządzenia usług i administracji	78
7.	Uwarunkowania rozwoju komunikacji	85
7.1.	Komunikacja kolejowa	85
7.2.	Komunikacja drogowa	85
7.2.1.	Zmiany zachodzące w komunikacji drogowej	85
7.2.2.	Stan motoryzacji	86
7.2.3.	Sieć drogowa	86
7.2.4.	Obciążenie ruchem oraz wydajność urządzeń komunikacyjnych	88
7.2.5.	System organizacji ruchu i parkowania	90
7.3.	Komunikacja zbiorowa	91
7.4.	Ruch niezmotoryzowany	92
7.5.	Wpływ transportu na środowisko	92
8.	Uwarunkowania rozwoju komunalnej infrastruktury technicznej	95
8.1.	Zaopatrzenie w wodę	95
8.1.1.	Źródła wody i charakterystyka ujęć	95
8.1.2.	Strefy ochronne źródeł i ujęć wody	96
8.1.3.	Sieć wodociągowa	97
8.1.4.	Zapotrzebowanie na wodę i jej zużycie	98
8.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	99
8.2.1.	Stan istniejący urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków	99
8.2.2.	Koncepcje w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków	101
8.3.	Gospodarka odpadami	105
8.4.	Zagadnienia gospodarki energetycznej	107
8.4.1.	Elektroenergetyka	107
8.4.2.	Zaopatrzenie w gaz	108
8.4.3.	Ciepłownictwo	109
8.5.	Telekomunikacja	109
8.6.	Cmentarnictwo	112
8.7.	Ochrona przed powodzią	112

9.	Inne uwarunkowania rozwoju gminy	116
9.1.	Struktura użytkowania i własności terenu	116
9.1.1.	Mienie komunalne gminy Oświęcim	116
9.2.	Charakterystyka ruchu budowlanego	117
9.2.1.	Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu	117
9.2.2.	Pozwolenia na budowę	123
9.2.3.	Wnioski o zmianę przeznaczenia gruntów	128
9.3.	Rynek nieruchomości	129
9.4.	<i>Potrzeby i możliwości rozwoju w obrębie sołectwa Babice</i>	<i>130</i>
	Wykorzystane materiały	131

WPROWADZENIE

Opracowanie obejmuje materiały o charakterze analitycznym i studialnym, przygotowane w ramach prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim. Podział tych materiałów na rozdziały, odpowiada podziałowi procesu sporządzania studium na zasadnicze fazy prac.

Treścią opracowania są informacje o sposobach dochodzenia do końcowych rozwiązań, a także opis i uzasadnienie tych rozwiązań. Integralną częścią projektu studium jest zbiór map tematycznych. Przedstawiane tu opracowanie nie podlega uchwaleniu.

Przedmiotem uchwały Rady Gminy jest odrębnie sporządzony dokument wynikowy: rysunek i tekst studium, określający politykę przestrzenną gminy. W sensie merytorycznym, tekst studium wiąże się ściśle z treścią tych części opracowania, w których omawia się cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego. Tekst studium jest ograniczony do krótko sformułowanych postanowień, z pominięciem treści analitycznych oraz uzasadniających te postanowienia.

Stosownie do wymagań ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, przedstawiane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmuje cały obszar gminy Oświęcim, w jej granicach administracyjnych. Prace nad Studium objęły, w pierwszej kolejności, określenie głównych celów rozwoju gminy oraz - przeprowadzone z punktu widzenia tych celów - rozpoznanie obecnego stanu i dotychczasowego rozwoju gminy oraz analizę uwarunkowań jej dalszego rozwoju.

Podsumowanie tych analiz stanowi punkt wyjścia do właściwych prac projektowych. Istotnym elementem tego podsumowania jest określenie problemów wymagających rozwiązania.

Dalsze prace objęły określenie modelu struktury funkcjonalno przestrzennej gminy i kierunków zagospodarowania przestrzennego odniesionych do tego modelu, a wynikających z przyjętych celów i stwierdzonych uwarunkowań rozwoju.

Zmiany wprowadzone w wyniku uchwały nr XLVI/356/10 Rady Gminy Oświęcim z dnia 16 czerwca 2010 r. Rady Gminy Oświęcim w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Babice wyróżniono kursywą.

Zmiany wprowadzone w wyniku uchwały nr Rady Gminy Oświęcim z dnia 2015 roku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Grojec, Rajsko i Zaborze wyróżniono kursywą oraz kolorem szarym.

1. CELE ROZWOJU GMINY OŚWIĘCIM

1.1. Strategia rozwoju powiatu oświęcimskiego jako tło określenia celów dotyczących gminy Oświęcim

Wykorzystano tu informacje zawarte w opracowaniu pt. „Strategia rozwoju powiatu oświęcimskiego - raport z sesji strategicznej” (przygotowanej w październiku 1998 r. przez Fundację Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego przy współpracy Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, Zarządu Miasta Oświęcimia oraz Zarządów Gmin Brzeszcze, Chelmek, Kety, Osiek, Oświęcim, Polanka Wielka, Preciszów, Zator, a także Urzędu Statystycznego w Krakowie).

Misję i cel strategiczny powiatu sformułowano w sposób następujący:

„POWIAT OŚWIĘCIMSKI - MIEJSCE O WYJĄTKOWYM ZNACZENIU HISTORYCZNYM, CHARAKTERYZUJĄCE SIĘ ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM SPOŁECZNO - GOSPODARCZYM, ZARÓWNO JAKO CAŁOŚĆ, JAK I JEGO POSZCZEGÓLNE SKŁADNIKI (GMINY)”.

„NASZ POWIAT OŚWIĘCIMSKI - MIEJSCE DOBROBYTU MIESZKAŃCÓW, OTWARTE I PRZYJAZNE DLA WSZYSTKICH”

W rozwinięciu - określono listę zadań/wyników, warunkujących osiągnięcie wyżej przytoczonych, głównych celów rozwoju. Przytacza się je w powiązaniu z problemami („obszarami kluczowymi”) których rozwiązanie uznano jako szczególnie istotne dla powiatu, wyodrębniając następujące ich grupy:

1. Dostępność komunikacyjna:

- **prawidłowy układ komunikacyjny na terenie powiatu** (funkcjonalna sieć dróg i parkingów na terenie powiatu i na zewnątrz)
 - istnieje system obwodnic,
 - dobry stan dróg powiatowych,
 - dobra sieć połączeń komunikacyjnych między gminami,
 - dobry stan połączeń komunikacji autobusowej z siedzibą województwa (w tym silniej powiązana z Krakowem wschodnia część powiatu),
 - sprawna komunikacja pomiędzy gminami a siedzibą powiatu,
 - bezpieczne przejścia dla pieszych,
 - dostateczna ilość miejsc parkingowych,
 - istnieje droga ekspresowa między Krakowem a Oświęcimiem.

2. Usługi publiczne:

- **dobrze funkcjonująca służba zdrowia:**
 - łatwy dostęp do lekarzy,
- **istnieją warunki dla rozwoju turystyki i kultury:**
 - istnieje rozbudowana baza turystyczno rekreacyjna w oparciu o tereny po eksploatacyjne,
 - sprawny system upowszechnienia kultury i turystyki (program upowszechnienia kultury, łatwa dostępność do dóbr kultury).

3. Budownictwo

4. Ochrona środowiska:

- **zdrowie i przyjazne środowisko:**
 - ekologiczny system ciepłownictwa,

- hermetyzacja urządzeń przemysłowych,
 - stosowanie elektrofiltrów i katalizatorów spalin,
 - stosowanie czystych paliw,
 - wydzielenie stref wolnych od ruchu pojazdów samochodowych,
 - nie zatruta ziemia,
 - zadrzewianie i zakładanie trawników,
 - zagospodarowane tereny poprzemysłowe (wyrównane i zalesione),
 - wybudowane i dobrze utrzymane wały przeciwpowodziowe,
 - racjonalne nawożenie i stosowanie środków toksycznych,
 - prawidłowa gospodarka odpadami (odbiór posegregowanych odpadów i właściwe ich zagospodarowanie),
 - dobra gospodarka ściekami (oczyszczanie 100% ścieków - zadowalający stan kanalizacji sanitarnej, wystarczająca sieć oczyszczalni ścieków, stworzona sieć powiązań infrastrukturalnych gmin powiatu),
 - stworzona sieć powiązań infrastrukturalnych gmin powiatu,
 - usunięte trudności w realizacji infrastruktury technicznej,
5. Integracja:
- **duża integracja społeczeństwa powiatu:**
 - istnieje zadowalająca wszystkie zainteresowane strony regulacja na obszarze wokół Państwowego Muzeum Oświęcim - Brzezinka,
 - istnieje konsensus wokół problemu byłego obozu Oświęcim - Brzezinka,
 - dobra współpraca gmin w powiecie,
 - właściwy system konsultacji decyzji władz ze społeczności powiatu.
6. Rozwój gospodarczy:
- **napływ kapitału:**
 - szeroka i konkurencyjna oferta inwestycyjna powiatu,
 - plany miejscowe skoordynowane i przystosowane do potrzeb inwestycyjnych,
 - uregulowany stan prawny gruntów pod inwestycje,
 - wielokierunkowa promocja powiatu oświęcimskiego,
 - nawiązanie kontaktów z inwestorami.
7. Ład przestrzenny
8. Efektywne i nowoczesne rolnictwo:
- **stworzony system usług dla wsi:**
 - warsztaty napraw sprzętu rolniczego,
 - lokalny program doradztwa rolniczego,
 - targowiska wiejskie,
 - **zorganizowane grupy producentów rolników,**
 - **stworzony system przetwórstwa rolnego:**
 - przetwórstwo rybne, hodowla ryb i narybku,
 - istnieją ubojnie, piekarnie, masarnie, młyny, mleczarnie, fermy hodowlane,
 - **zorganizowany zbył produktów rolnych:**
 - istnieje giełda rolno spożywcza,
 - **wielkość gospodarstw dostosowana do opłacalności produkcji:**
 - wyspecjalizowane i wielohektarowe gospodarstwa rolne.
9. Edukacja:
- **oświata:**
 - prawidłowy stan szkolnictwa ponadpodstawowego (prawidłowa struktura kształcenia na potrzeby rynku pracy, różnorodność szkół średnich, dostępność szkolnictwa średniego dla młodzieży terenów wiejskich),

- opracowany system finansowania oświaty,
 - systemowy program dla dzieci i młodzieży (ośrodki sportowe, kluby i świetlice),
 - **bezpieczna szkoła:**
 - istnieje program walki z narkomanią,
 - istnieje szeroka oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży,
 - istnieje skuteczny system profilaktyki uzależnień,
 - istnieje program działania przeciw patologii społecznej,
 - prawidłowe zapobieganie patologii wśród młodzieży,
 - wyeliminowana przemoc wśród młodzieży,
 - **istnienie lokalnej polityki oświatowej:**
 - istnieje centrum kształcenia ustawicznego,
 - istnieje sprawnie funkcjonujący system przekwalifikowania zawodowego.
10. Rynek pracy:
- **niska stopa bezrobocia:**
 - stworzony monitoring zasobów ludzkich i miejsc pracy,
 - wystarczająca ilość miejsc pracy dla młodzieży,
 - system wspierania lokalnych podmiotów gospodarczych,
 - dobrze przygotowana kadra do podjęcia pracy,
 - dostosowanie programów oświatowych do potrzeb lokalnego rynku pracy.
11. Bezpieczeństwo i ład publiczny: -
12. Informacja i promocja: -

Nie wszystkim wyłonionym „obszarem kluczowym” - grupom zagadnień odpowiadają rozwinięcia w postaci zadań do wykonania bądź określenia wyników tych wykonania zadań. Wiąże się to z faktem, że problemy te nie zostały wyodrębnione według jednolitego kryterium, na skutek czego nie są w pełni wzajemnie rozdzielne. W tych sytuacjach zadania i ich wyniki związane z danym problemem mogły być określone w ramach innych grup; np. dotyczące ładu przestrzennego (7) częściowo w grupach 4 i 5, dotyczące bezpieczeństwa i ładu publicznego (11) częściowo w grupie 9, dotyczące informacji i promocji (12) częściowo w grupie 6 i 10. Niektóre problemy nie znalazły rozwiązań w omawianej strategii. Dotyczy to np. problemu braku mieszkań, w grupie nr 3 - budownictwo.

Niezależnie od tych niedociągnięć (zrozumieliśmy, jeśli weźmie się pod uwagę, że określenie omawianej strategii nie stanowi wyniku głębszego rozpoznania i analizy lecz jest wynikiem kilkudniowych „warsztatów” - roboczych sesji) - opracowanie zawiera szereg interesujących informacji i propozycji.

Jak stwierdzono w podsumowaniu,

„W wyniku aktywnego zaangażowania się uczestników warsztatów, sformułowano misję powiatu oraz powstała strategia zrównoważonego rozwoju powiatu oświęcimskiego, będąca wyrazem potrzeb i ambicji jego mieszkańców oraz władz.

Cechą charakterystyczną tej strategii jest oparcie rozwoju powiatu, postrzeganego jako wspólnoty gmin, na:

1. wykorzystaniu:
 - a) wysokiej jakości zasobów lokalnych, ziemi, w tym dla dochodowego rolnictwa,
 - b) walorów materialnych oraz niematerialnych, w tym dla rozwoju turystyki,
 - c) potencjału ludzkiego,
2. integracji społeczności lokalnej;
3. otwartości na otoczenie bliższe i dalsze.

Rozwój powiatu społeczność lokalna postrzega jako zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy. Jego charakter strategiczny wyraża się również w trosce o wszechstronny rozwój młodzieży, jej wykształcenie, wychowanie i ochronę przed zagrożeniami.

Wzrost gospodarczy powiatu uwarunkowany jest inwestycjami zwiększającymi podaż miejsc pracy, a te z kolei uchwaleniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (ład przestrzenny), w tym w stolicy powiatu, oraz rozwojem infrastruktury technicznej, przede wszystkim sieci drogowej oraz telekomunikacyjnej, kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków, wysypisk i utylizacji śmieci.

Warunkiem koniecznym realizacji znaczących dla społeczności powiatu przedsięwzięć rozwojowych jest partnerskie i solidarne współdziałanie. Potrzebna jest więc dobra polityka informacyjna, której celem będzie integracja społeczności lokalnej wokół strategii."

Stwierdzenia te odnoszą się nie tylko do powiatu oświęcimskiego, można je odnieść również do gminy Oświęcim.

1.2. Cele polityki przestrzennej gminy Oświęcim

Skoncentrowano się tu na celach rozwoju, wyrażających się bezpośrednio w zagospodarowaniu przestrzeni. Cele te uporządkowano, przypisując je do trzech grup:

- celów ochronnych, związanych z zachowaniem i ochroną przyrodniczych i kulturowych wartości terenu,
- celów ekonomicznych, związanych z zapewnieniem podstaw rozwoju gminy i bytu jej mieszkańców,
- celów społecznych, związanych z jakością zamieszkania i obsługi mieszkańców.

Główny cel działania, jakim jest - stosownie do przepisów ustawy o samorządzie terytorialnym - zapewnienie ładu przestrzennego (oraz racjonalnej gospodarki gruntami i ochrony środowiska), zawiera się w zapewnieniu równowagi między wyżej wymienionymi grupami celów.

Proponuje się następujące rozwinięcie ww. celów polityki przestrzennej:

Cele ochronne:

Ochrona istniejących wartości, w tym:

- ochrona środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu i kształtowanie ładu przestrzennego jako podstaw prawidłowego i efektywnego rozwoju wszystkich zakresów działalności społeczno gospodarczej rozwijanej w gminie,
- uwzględnienie właściwych warunków ochrony i udostępnienia miejsc pamięci ofiar obozów koncentracyjnych Auschwitz - Birkenau.

Cele ekonomiczne:

Uzyskanie i utrzymanie silnego potencjału gospodarczego gminy w drodze rozwijania funkcji stwarzających podstawę jej ekonomicznego rozwoju, a w szczególności:

- uzyskanie wysokiej efektywności rolnictwa, w drodze rozwijania produkcji rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój nierolniczej działalności gospodarczej, w tym na bazie lokalnej przedsiębiorczości i z wykorzystaniem lokalnych zasobów.

Cele społeczne:

Zapewnienie możliwie wysokiego poziomu jakości życia mieszkańców oraz funkcjonowania gminy, a w szczególności:

- korzystnych warunków zamieszkania,
- prawidłowego poziomu obsługi ludności w zakresie infrastruktury społecznej,

- właściwej obsługi komunikacyjnej,
- prawidłowego poziomu wyposażenia w urządzenia komunalnej infrastruktury technicznej.

W 2000 roku, uchwałą nr XXIII/161/00 Rady Gminy Oświęcim z dnia 28 czerwca 2000 r., przyjęto Strategię rozwoju gminy Oświęcim, w której zapisano Misję Gminy Oświęcim. W dokumencie tym przyjęto również wizję rozwoju oraz Cele strategiczne i zadania.

W nawiązaniu do tej Strategii, analizując możliwości rozwoju, można przyjąć, że w sołectwie Babice należy dążyć do:

- *harmonijnego rozwoju, zgodnego z zasadami ekorozwoju,*
- *tworzenia wsi jako miejsca dobrobytu mieszkańców, bezpiecznego, otwartego i przyjaznego dla wszystkich,*
- *integracji funkcjonalnej z miastem Oświęcim,*
- *rozwoju układu komunikacyjnego i sieci dróg,*
- *rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej,*
- *stać się terenem czystym ekologicznie z rozwiniętą bazą wypoczynkowo - rekreacyjną, a także zagospodarować na cele rekreacyjne oba brzegi Soły i Wisły,*
- *rozwijać sektor rolniczo - przetwórczy, w tym specjalistyczne gospodarstwa rolne produkujące żywność ekologiczną*
- *rozwijać ośrodek sportu wiejskiego i kultury wiejskiej.*

Są to potrzeby wynikające nie tylko z indywidualnego interesu właścicieli terenów rolniczych, ale przede wszystkim wspólnoty mieszkaniowej sołectwa Babice.

1.3. Sposób ukierunkowania prac nad studium

Zarysowujące cele rozwoju gminy Oświęcim, pozwoliły na ukierunkowanie prac nad Studium, na:

- **badanie istotnych uwarunkowań rozwoju ekonomicznych funkcji gminy oraz niezbędnych funkcji towarzyszących, przy przyjęciu zasady zrównoważonego rozwoju gminy.**

Pojęcie zrównoważonego rozwoju zostało w następujący sposób zdefiniowane w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 49 póź. 196 z 1994 r., z późn. zm.):

Przez rozwój zrównoważony rozumie się „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli - zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń - następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych”.

W odniesieniu do planowania przestrzennego oznacza to przekształcenia ekonomiczne, społeczne, techniczne i przestrzenne, zmierzające do zapewnienia dobrobytu obecnych, jak i następnych pokoleń, poprzez:

- zapewnienie określonej jakości środowiska,
- zapewnienie pożądanego stanu zdrowia społeczeństwa,
- konserwatorską ochronę przyrody,
- racjonalną gospodarkę zasobami,
- podejmowanie proekologicznych kierunków rozwoju.

Należy przy tym zauważyć, że zapewnienie zrównoważonego rozwoju wymaga pełnej integracji procesów rozwoju społecznego i gospodarczego z ochroną środowiska i przyrody - łącznego ich rozpatrywania w toku planowania przestrzennego i realizacji przedsięwzięć z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Wymaga też m.in. wzajemnego wyważenia proporcji między rozwijanymi rodzajami działalności społecznej i gospodarczej.

Uwarunkowania przyrodnicze potraktowano więc jako jedno z podstawowych przesłanek (wyznaczników) możliwości i kierunków rozwoju, formułowania koncepcji przestrzennych i weryfikowania tych rozwiązań.

Uwzględniając ponadto konieczność uwzględnienia potrzeb ponadlokalnych, uzasadniło to przyjęcie następującego układu analizy uwarunkowań rozwoju gminy Oświęcim:

- analiza uwarunkowań rozwoju gminy wynikająca z czynników zewnętrznych,
- analiza uwarunkowań wynikających z ochrony przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych wartości środowiska - traktowana jako podstawa dalszych rozważań (przy przyjętej zasadzie zachowania istniejących wartości),
- analiza uwarunkowań rozwoju ekonomicznych funkcji gminy (z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych oraz wynikających z dotychczasowego rozwoju i istniejącego zagospodarowania gminy),
- analiza uwarunkowań rozwoju funkcji towarzyszących - osadnictwa, komunikacji i komunalnej infrastruktury technicznej (z uwzględnieniem jw.).

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA GMINY OŚWIĘCIM, WYNIKAJĄCE Z CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH

2.1. Uwarunkowania problemy i cele związane z miejscem i rolą gminy w regionie

2.1.1. Położenie w regionie i ogólna charakterystyka gminy

Gmina Oświęcim leży w powiecie oświęcimskim, w zachodniej części województwa małopolskiego. Do 1973 r. należała do województwa krakowskiego; w latach 1973 -1998 do województwa bielskiego.

Gminę, o powierzchni 74 km² i wielkości zaludnienia około 15 650 mieszkańców, tworzy 13 wsi: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory H, Grójec, Harmężę, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Rajsko, Stawy Monowskie, Włosienica i Zaborze.

Tereny wymienionych wsi otaczają z trzech stron (od strony zachodniej, południowej i wschodniej), ponad 44 tysięczne, przemysłowe miasto Oświęcim. Takie położenie gminy sprawia, że gmina i miasto Oświęcim są silnie powiązane przestrzennie i funkcjonalnie, charakterystyczne w układzie komunikacyjnym gminy są bezpośrednie powiązania poszczególnych wsi z miastem, przy braku lub drugorzędnym znaczeniu wzajemnych powiązań tych wsi.

Z racji położenia gminy w bezpośrednim sąsiedztwie przemysłowego miasta, oraz struktury zatrudnienia i źródeł utrzymania ludności, można mówić o przemysłowo rolniczym charakterze gminy. Natomiast z racji struktury miejsc pracy w samej gminie i sposobu jej zagospodarowania, o charakterze rolniczym, ze znaczącym udziałem gospodarki rybnej.

Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Oświęcimia a zwłaszcza zakładów chemicznych, sprawia, że obszar gminy podlega niekorzystnym skutkom działalności przemysłu, w postaci zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb.

Kolejnym aspektem tego sąsiedztwa są powiązania obszaru miasta i gminy z racji istnienia muzeum martyrologii, którego część znajduje się na terenie wsi Brzezinka.

Obszar objęty zmianą Studium dotyczy sołectwa Babice. Jest to wieś sąsiadująca z miastem Oświęcim, położona na prawym brzegu Wisły naprzeciw ujścia do niej Przemszy. Od Soły oddzielona wąskim pasem terenu należącego obecnie do Oświęcimia (kiedyś były to tzw. błonia należące do Babic). Od południa nadwiślańskie tereny stanowią przeważnie łąki i pastwiska pocięte starymi korytami Wisły tzw. wiśliskami. Cały obręb zajmuje 666 ha, i zamieszkuje go ok. 1700 osób. Przez jej obszar przebiegają 2 główne drogi: w kierunku północnym do Gliwic oraz w kierunku wschodnim do Chrzanowa. Zabudowa o przeważającej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowana jest wzdłuż drogi do Gliwic oraz w zespole położonym pomiędzy wspomnianymi już drogami. W tym zespole również znajduje się szkoła, przedszkole oraz Dom Ludowy.

Przystępując do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim, przesłano zawiadomienia o tym do ponad sześćdziesięciu instytucji i jednostek (wykaz w załączeniu). Otrzymane informacje i wnioski omawia się w następnych rozdziałach (2.1.2. - 2.1.4.).

2.1.2. Wymagania i zalecenia Wojewody Małopolskiego dotyczące gminy Oświęcim

Wyżej wymienione wymagania i zalecenia są zawarte w piśmie Wojewody Małopolskiego, nr AB.IY.7322-1-04/99 z dnia 22 marca 1999 r.

W piśmie tym stwierdza się przede wszystkim, że w wojewódzkim rejestrze zadań rządowych nie znalazły się dotychczas zadania przewidziane do realizacji na terenie gminy Oświęcim. Istnieje jednak wykaz zadań inwestycyjnych, które powinny być objęte programami rządowymi. Wśród nich wymienia się następujące zadania dotyczące obszaru gminy:

- przebudowa drogi nr 950 Oświęcim - Wadowice,
- przebudowa drogi nr 948 Oświęcim - Kęty (obecnie droga wojewódzka),
- budowa wałów przeciwpowodziowych na rzece Sole i Wiśle.

Stwierdzono również, że w studium należy uwzględnić wytyczne wynikające z Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego dotyczącego byłego obozu koncentracyjnego Auschwitz - Birkenau.

Zwrócono też uwagę na potrzebę uwzględnienia w studium, poza wymaganiami określonymi w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, następujących zagadnień:

- zasięgów występowania wód podziemnych, istniejących i projektowanych ujęć wody oraz istniejących i projektowanych stref ochronnych ujęć wody,
- związanych z obszarami ograniczonego użytkowania (stosownie do przepisów art.71 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska), zwłaszcza wzdłuż tras komunikacyjnych,
- związanych z ochroną złóż surowców mineralnych (stosownie do przepisów art.16 pkt1 w/w ustawy), a także innych wymagań tej ustawy dotyczących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (art.5, 6 i 16),
- ochrony wszystkich obiektów i obszarów chronionych,
- kompleksowych rozwiązań składowania i unieszkodliwiania odpadów (zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 27 czerwca 1997 r..

Wojewoda przypomniał również, że w studium gminy powinny być jasno zdefiniowane obszary aktywności budowlanej (mieszkaniowe, produkcyjne, usługowe itp.); należy też zweryfikować dotychczasowe kierunki użytkowania terenu, rezygnując z terenów przeznaczonych do zainwestowania a nie wykorzystanych i drogich do wyposażenia w infrastrukturę techniczną, a zwłaszcza terenów zagrożonych powodzią.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, przyjętego uchwałą nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003r., wskazano potencjalne zadania programów rządowych dotyczące dróg krajowych i wojewódzkich, wynikające z:

- a) Koncepcji polityki zagospodarowania przestrzennego kraju,*
- b) Polityki i zamierzeń inwestycyjnych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Krakowie,*
- c) Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego,*
- d) Polityki i zamierzeń inwestycyjnych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie.*

Są to następujące planowane inwestycje:

- a) realizacja drogi ekspresowej S1,*
- b) modernizacja drogi krajowej nr 44 - obwodnica Oświęcimia,*
- c) modernizacja drogi wojewódzkiej nr 933 z obwodnicą Oświęcimia.*

2.1.3. Informacje przekazane przez zarządy gmin

Zarząd Miasta Oświęcimia:

Pismo zawiera informację o możliwości udostępnienia studium miasta, zawierającego zamierzenia, postulaty i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz o uwzględnionej w nim zmianie planu miejscowego dla obszaru strefy ochronnej państwowego muzeum w Oświęcimiu.

Urząd Miejski Bieruń:

Zwraca się z propozycją wspólnego rozważenia problemów: połączeń komunikacyjnych, ochrony wartościowych przyrodniczo terenów w dolinie rzeki Wisły, zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

Urząd Gminy Brzeszcze:

Informuje o braku postulatów do studium gminy Oświęcim, wyrażając jednocześnie gotowość wspólnego rozważania problemów związanych z realizacją ponadlokalnych celów publicznych, m.in. w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

Zarząd Miejski w Chelmku:

Informuje o sporządzonym studium gminy, zwracając jednocześnie uwagę na zasadność wspólnego określenia zasad i form ochrony pasma doliny Wisły (proponowany obszar chronionego krajobrazu „Dolina Wisły i dolnej Przemszy”).

Proponuje też wspólne rozwiązanie problemu ochrony przeciwpowodziowej i systemu alarmowania mieszkańców o zagrożeniu po wódzią, w tym m.in., stworzenie systemu monitorowania stanu rzek i wałów przeciwpowodziowych.

Ponadto wnosi o takie przeznaczenie terenów sąsiadujących z gruntami gminy Chelmek położonymi po prawej stronie Wisły, które umożliwiłyby właściwe ich rolnicze wykorzystanie.

Urząd Gminy w Miedźnej:

Przesłał wyrys i wypis z obowiązującego, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, w zakresie dotyczącym terenów graniczących z gminą Oświęcim, wnioskując jednocześnie o nie lokalizowanie w terenie przygranicznym obiektów uciążliwych, których wpływ mógłby obejmować tereny gminy Miedźna.

Zarząd Gminy Osiek:

Wnosi o uwzględnienie w studium gminy Oświęcim - zbiorników wodnych wraz z infrastrukturą na terenie Grójec „Puściny” oraz przepompowni do ww. zbiorników na terenie Grójec „Łazy”.

Urząd Gminy w Kętach:

Wnosi o nie lokalizowanie w sąsiedztwie gminy Kęty obiektów i działalności uciążliwych dla środowiska.

2.1.4. Informacje przekazane przez inne instytucje

W zakresie spraw dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego

Towarzystwo na rzecz Ziemi przedłożyło wnioski w sprawie ograniczenia zabudowy na terenach zalewowych rzeki Soły oraz w sprawie ochrony terenów nadrzecznych doliny

Soły i Wisły (pozostawienie tych terenów w stanie naturalnym, traktowanie jako obszarów ochrony przyrodniczej, wprowadzenie zapisu, że wszelkie działania prowadzone tam powinny być podporządkowane wymogom ochrony przyrody). Wskazano, że na tych obszarach występują cenne zespoły roślinne, m.in. płaty lasów i zarośli łągowych, w tym wiele gatunków roślin chronionych i zagrożonych; obszar ten jest też ostoją wielu gatunków zwierząt chronionych. Obszary te stanowią korytarze ekologiczne o znaczeniu kontynentalnym (przeloty ptaków), krajowym (dolina Wisły) i regionalnym (doliny Soły, Skawy i Przemszy).

Powiatowy Inspektor Sanitarny przypomniał o obowiązku uwzględnienia w studium szeregu zagadnień (wymienionych w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, a ponadto, w szczególności - o uwzględnieniu sprawy zaopatrzenia w wodę zdatną do picia i na potrzeby gospodarcze obszarów przeznaczonych pod zabudowę.

Państwowe Muzeum Oświęcim Brzezinka: pismo zawiera informację o sporządzonym opracowaniu „Studium zagospodarowania przestrzennego strefy krajobrazowej Państwowego Muzeum Oświęcim - Brzezinka w Brzezince”. Zwrócono też uwagę na konieczność uwzględnienia, w studium gminy, wszystkich obiektów i miejsc upamiętniających historię „KL Auschwitz” na terenie gminy Oświęcim, deklarując udostępnienie potrzebnych dokumentów.

W zakresie zagadnień związanych z rolniczą funkcją terenu:

Przedsiębiorstwo Produkcji i Hodowli Ryb Słodkowodnych w Krakowie Sp. z o.o, oddział w Grójcu, przekazało informacje nt. prowadzonego gospodarstwa hodowli ryb, wraz z uwagami i wnioskami dotyczącymi warunków utrzymania i prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, a także znaczenia kompleksów stawowych w utrzymaniu bioróżnorodności oraz jako miejsca wypoczynku i rekreacji.

W zakresie dotyczącym nierolniczej działalności gospodarczej:

Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie poinformował o potrzebie uwzględnienia uwag i wniosków NSW S.A. KWK „Brzeszcze” oraz o zobowiązaniu ww. zakładu do przesłania na adres Zarządu Gminy odpowiedniego pisma wraz z kopia mapy obszaru i terenu górniczego. Ponadto przypomniał o obowiązkach wynikających z przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze (sporządzenie planu miejscowego dla terenu górniczego, obowiązek uzgadniania, na terenach górniczych, decyzji o wizyt z Dyrektorem Urzędu Górniczego).

Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach, Kopalnia Węgla Kamiennego „Brzeszcze”, zadeklarowała chęć współpracy przy opracowywaniu studium, prosząc o określenie rodzaju potrzebnych materiałów i informacji.

Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach, Kopalnia Węgla Kamiennego „Piast” w Bieruniu informuje, że w okresie ważności posiadanej koncesji, tj. do 2010 r, nie przewiduje eksploatacji górniczej na terenie gminy Oświęcim Szczegółowe informacje nt. zamierzeń inwestycyjnych oraz ich wpływu na powierzchnię terenu zostały przekazane przez Gminę Bieruń w 1998 r..

Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach, Kopalnia Węgla Kamiennego „Janina” w Lubiążu informuje, że nie prowadzi, nie prowadziła i nie planuje robót górniczych na terenie gminy Oświęcim; działalność kopalni nie ma wpływu na zagospodarowanie gminy.

Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach, Kopalnia Węgla Kamiennego „Czczott” w Miedźnej - Woli wnioskuje o uwzględnienie inwestycji pn. „Zagospodarowanie

słonnych wód metodą recyrkulacji" oraz rurociągu przesyłowego wód słonych z KWK „Czczott" do otworów tłocznych (pismo nr 7322/5/99/z/dn. 19.01.1999 r., uzgodnienie Urzędu nr UG-7333/2/98 z dn. 17.02.98).

Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa S.A. przekazały informacje o działalności prowadzonej na terenie gminy Oświęcim:

- w sołectwie Rajska: Zakład Rajska eksploatujący złoża kruszywa w Rajska i w gminie Brzeszcze - proponowane poszerzenie terenu eksploatacji (zostało złożone pismo w tej sprawie o nr TG/306/98) bądź zamknięcie zakładu w końcu br.,
- w sołectwie Stawy Monowskie: planowane wydobycie kruszywa i jego uszlachetnianie (szczegółowe informacje w piśmie j w.).

W zakresie zagadnień komunikacyjnych:

Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych Oddz. Południowo Wschodni w Krakowie wnioskuje o uwzględnienie w studium dotychczasowych ustaleń dotyczących drogi krajowej nr 950 zawartych w obowiązującym planie miejscowym (szerokość w liniach rozgraniczających - 35 - 50 m, min. odległość zabudowy od krawędzi jezdni - 25 m, droga o ograniczonej dostępności (obszary nowej zabudowy wyposażone w wewnętrzne układy komunikacyjne, wnioskuje o nie lokalizowanie przy tej drodze większych obiektów o funkcji handlowo usługowej generujących duży ruch). Ponadto informuje o projekcie modernizacji drogi na odcinku ul. Śląskiej w Babicach; wnioskuje się o zapewnienie możliwości modernizacji drogi w przyszłości (korekty nienormatywnych łuków i szerokości jezdni).

Zarząd Dróg Powiatowych w Oświęcimiu informuje o drogach powiatowych na terenie sołectw Babice, Brzezinka i Pławy, wnioskując o przełożenie obecnego ciągu ulic: Ofiar Faszyzmu, Pławskiej i Męczeństwa Narodów, w celu wyeliminowania ruchu kołowego z bezpośredniego sąsiedztwa b. obozu w Brzezince (strefa ciszy) i o uwzględnienie potrzeby budowy parkingów dla samochodów osobowych i autobusów.

Przedsiębiorstwo Przerobu Wtórnych Metali Nieżelaznych „Wtórmet” oraz **Przedsiębiorstwo Przerobu Żłomu E.Wyciśłok N1CROMET**, poinformowały o prowadzonych negocjacjach w sprawie sprzedaży nieruchomości położonej w Brzezince, przy ul. Pławskiej. Nabywca, PPZ N1CROMET z siedzibą w Bestwinie k/Czechowic, przejmie obiekt wraz z pracującą tam załogą i będzie kontynuował działalność (żłomowanie pojazdów samochodowych, skup i przerób żłomu metali nieżelaznych, w tym przetop żłomu Al., przerób żłomu stalowego. Istniejąc obiekty budowlane mają być remontowane, rozbudowane i zmodernizowane.

W zakresie zagadnień infrastruktury technicznej:

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Oświęcimiu przekazało informacje nt. urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, zwracając uwagę na potrzebę zapewnienia stref pośredniej ochrony ujęć wody „Zasole" i „Zaborze" (projekt stref opracowywany przez Firmę Inżynierska „ALL-CON" w Bielsku Białej).

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach przekazało informacje nt.:

- zamierzonej budowy zbiornika wyrównawczego - dobowego Broszkowice, wraz z przebudową wału przeciwpowodziowego rzeki Soły (istnieje pozwolenie wodno prawne i pozwolenie na budowę),
- zamierzonej budowy komór zasuwowych, odwadniających, napowietrzająco - odpowietrzających na istniejących rurociągach magistralnych Skawa Soła 2 x-1400 (istnieje pozwolenie na budowę),

- planowanej trasy rurociągu Dn-1800, biegnącego z prawej strony istniejącego rurociągu 3 x Dn -1200 Broszkowice - Zb. Dzieńkowice, wraz z pompownią przy powiększonym zbiorniku Broszkowice.

Gminny Zakład Wodociągów w Przeciszowie informuje o potrzebie przebudowy - eksploatowanej przez Zakład - sieci wodociągowej na terenie sołectwa Dwory (własność Gminy Oświęcim), wykonanej w latach 1972-75 z rur azbestowo-cementowych.

Beskidzka Energetyka Sp. A. w Bielsku Białej informuje o istniejących liniach wysokiego napięcia, obowiązujących strefach ochrony, zamierzonych remontach linii średniego i niskiego napięcia, budowie stacji transformatorowych. Ponadto informuje o możliwości udostępnienia danych nt. tras linii kablowych; zaproponowano, by trasy linii napowietrznych projektanci studium zinwentaryzowali we własnym zakresie.

Beskidzka Energetyka Sp. A., Zakład Energetyczny Kęty przekazał informacje nt. eksploatowanych przez Zakład urządzeń elektroenergetycznych oraz zamierzeń (powiązanie linii średniego napięcia w Babicach z siecią miasta Oświęcimia, linii SN w Harmężach z ciągiem liniowym Zasolę - Podleśna (Oświęcim Brzeszcze), potrzebne remonty sieci nn., wprowadzenie nowych obwodów nn., budowa stacji transformatorowych SN/nn na terenie Włosienicy, Rajska i Babic.

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie, Oddz. Zakład Gazowniczy RÓW w Świerklanach, Rozdzielnia Gazu Oświęcim przekazała informacje nt. istniejących urządzeń i ich funkcjonowania.

Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Oświęcimiu przekazał informacje nt. zaopatrzenia gminy w ciepło i głównych problemów wymagających rozwiązania (ankieta) oraz poinformował, że na terenie gminy nie przewiduje żadnych inwestycji ciepłowniczych.

Telekomunikacja Polska S.A. RT Oświęcim przekazała informacje o zamierzeniach inwestycyjnych na terenie gminy (budowa koncentratorów w Rajsku, Brzezince, Stawach Grójeckich, Włosienicy, rozbudowa centrali w Grójcu, rozbudowa i budowa nowych sieci).

Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w Krakowie przekazała żądanie:

- wyznaczenia terenów zagrożonych zalaniem wodą powodziową Q 1%,
- określenia obszarów podtapianych wodami gruntowymi z uwagi na brak odpływu przy podpiętrzeniu wywołanym wysokimi stanami wód w rzece,
- przeprowadzenia oceny geologicznej celem wyznaczenia obszarów zagrożonych rozmyciem w czasie powodzi i obszarów osuwiskowych,
- wyznaczenia otuliny biologicznej jako pasów ochronnych ekosystemu cieków wodnych,
- jako terenów, które należy wykluczyć dla zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej.

2.2. Informacje i propozycje przekazane przez mieszkańców gminy

Wśród mieszkańców gminy przeprowadzono ankietę, której wyniki przedstawia się w tym rozdziale.

1. Czy jesteście Państwo zainteresowani podjęciem własnej działalności gospodarczej?

	TAK	NIE	BRAK ODPOWIEDZI
Łazy	-	2	-
Babice	-	1	-
Raisko	1	-	-
Brzezinka	1	-	-
Harmęże	-	1	-
Włosienica	17	9	2
Grójec	10	11	-

inaczej działalność:

brak przykładów	2
warsztat tokarsko-ślusarski	1
handlowo-usługowa	8
produkcyjna	1
handlowo-rzemieślnicza	7
remontowo-budowlana	2
gastronomiczna	2
usługowo-rozrywkowa	2
instalatorstwo	1
przetwórstwo	1
naprawy silników	1
naprawy RTV	1
hodowla koni	1
usługi cementarne	1

2. Co jest największą przeszkodą dla podjęcia działalności gospodarczej na terenie gminy?

	Grójec	Włosie- nica	Łazy	Brze- zinka	Harmęże	Rajsko
nie ma przeszkód	1	-	-	-	-	-
brak lokum (lokali)	3	-	-	-	-	-
obawa o możliwość zbytu	2	-	-	-	-	-
dojazd ul. Kółkową	1	-	-	-	-	-
brak pomocy ze strony gminy	2	-	-	-	-	-
brak miejsca pod budowę	1	13	-	-	-	-
biurokracja	3	1	-	-	-	-
brak woli stworzenia centrum handlowego	1	-	-	-	-	-
brak funduszy	6	4	-	-	-	-
przepisy	3	2	-	-	-	-
zły stan dróg	-	1	-	-	-	1
brak kanalizacji	-	1	-	-	-	1
brak telefonów	-	1	-	-	-	1
brak oświetlenia	-	1	-	-	-	-
brak odpowiedzi	2	2	2	1	1	-

3. Czy jesteście Państwo zainteresowani wyznaczeniem na terenie Państwa wsi nowych terenów mieszkaniowych, które mogłyby zostać zakupione i zainwestowane przez inwestorów spoza gminy?

	TAK	NIE	BRAK ODPOWIEDZI
Rajsko	-	1	-
Babice	1	-	-
Harmęże	1	-	-
Brzezinka	1	-	-
Łazy	1	1	-
Włosienica	7.3	4	1
Grójec	16	4	1

4. Czy zabudowa mieszkalna na nowych terenach powinna być realizowana:

- na małych działkach (do 400 m²)
- na większych działkach (400 m² - 800 m²)
- na działkach powyżej 800 m².

	do 400	400-800	>800	dowolność wyboru	brak
Rajsko	-	1	-	-	-
Babice	-	-	1	-	-
Harmeże	-	1	-	-	-
Brzezinka	-	-	-	-	1
Łazy	-	2	-	-	-
Włosienica	4	13	5	1	7
Grójec	4	8	7	-	2

Za brak odpowiedzi przyjęto również podkreślenie wszystkich odpowiedzi.

5 Czy w przyszłości miejsce pracy dla Państwa dzieci znajdować powinno się

- na terenie gminy
- na terenie Państwa wsi
- obojętne inne

	na terenie gminy	1
Babice	na terenie gminy	1
Rajsko	obojętne	1
Harmeże	obojętne	1
Brzezinka	obojętne	1
Łazy	na terenie gminy	1
	na terenie gminy	15
Włosienica	na terenie tej wsi	3
	obojętne	2
	inne - wsi lub gminy	8
	na terenie gminy	9
Grójec	na terenie tej wsi	5
	obojętne	5
	inne - gminy lub wsi	2

6. Co jest dla Państwa największą uciążliwością:

- a) za daleko od sklepów
- b) brak usług publicznych tzn. szkół, ośrodków zdrowia
- c) dojazdy do miasta
- d) uciążliwość jakiegoś zakładu (jakiego?)
- e) brak kanalizacji

	Babice	Rajsko	Harmeże	Łazy	Włosienica	Grójec
za daleko do sklepów (brak sklepów)	-	1	-	-	4	6
brak usług publicznych, dojazdy do miasta	-	-	1	-	2	3
brak kanalizacji	1	-	-	-	6	-
brak chodników	-	1	1	2	25	13
brak utwardzonych dróg	1	-	-	-	-	-
brak telefonów	-	1	-	-	-	1
stan dróg	-	-	-	-	2	2
brak oświetlenia ulicznego	-	-	-	-	2	2
brak apteki	-	-	-	-	4	-
brak usług rzemieślniczych	-	-	-	-	4	3
brak lekarzy specjalistów	-	-	-	-	-	4
brak ośrodka sportu i rekreacji	-	-	-	-	-	1
brak propozycji dla młodzieży	-	-	-	-	-	1

7. Jakie są najistotniejsze trudności ograniczające rozwój gminy?

	Babice	Rajsko	Harmeże	Łazy	Włosienica	Grójec
brak	-	-	1	2	g	6

ograniczona działalność kółek rolniczych	1	-	-	-	-	-
zanik ruchu spółdzielczego	1	-	-	-	-	-
mała ilość firm działających na rzecz rolnictwa	1	-	-	-	-	-
bezrobocie, brak inwestycji	-	1	-	-	-	-
brak smmermarketu	-	1	-	-	-	1
brak środków finansowych, dotacji	-	-	-	-	15	11
przestarzały plan miejscowy	-	-	-	-	1	-
blokowanie terenów pod budownictwo	-	-	-	-	1	-
biurokracja przy pozwoleniach na inwestycje	-	-	-	-	1	-
brak terenów pod inwestycje	-	-	-	-	2	-
brak promocji	-	-	-	-	1	-
zły stan dróg	-	-	-	-	2	1
brak inicjatyw ze strony mieszkańców	-	-	-	-	1	-
brak kanalizacji i oświetlenia	-	-	-	-	1	-
brak przemysłu	-	-	-	-	-	1
za duży obszar gminy	-	-	-	-	-	1

8. Czy prowadzicie Państwo gospodarstwo rolne?

	TAK	NIE	BRAK ODPOWIEDZI
Babice	1	1	-
Rajsko	-	-	-
Harmeże	1	-	-
Łazy	-	2	-
Włosienica	15	14	-
Grójec	2	17	1

9. Czy zamierzacie kontynuować tę działalność?

	TAK	NIE	BRAK ODPOWIEDZI
Babice	-	1	-
Rajsko	-	1	-
Harmeże	-	1	-
Łazy	-	2	-
Włosienica	10	18	-
Grójec	2	13	5

10. Proszę wymienić najważniejsze działania jakie powinny być podjęte w Państwa wsi w ciągu najbliższych 5-10 lat w zakresie:

a) rozwoju komunikacji

	Babice	Łazy	Rajsko	Włosienica	Grójec	Harmeże
interwencje w PKP o zatrzymywanie się	-	-	-	1	-	-
wybudowanie	1	-	-	3	2	-
modernizacja przystanków	1	-	1	2	-	-
poprawa stanu dróg i budowa	-	-	1	18	11	-
dojazd do miasta	-	2	-	1	-	1
oświetlenie dróg	-	-	1	4	1	-
więcej autobusów,	-	-	-	8	2	-
ścieżki rowerowe	-	-	-	1	2	-

b) rozwoju infrastruktury technicznej (kanalizacja, zaopatrzenie w wodę itd.)

	Babice	Łazy	Rajsko	Włosienica	Grójec,	Harmeże
remont i umocnienie wałów	1	-	-	-	-	-
kanalizacja	-	2	1	77	17	1
gaz	-	1	-	-	-	-
telefon	-	1	-	-	-	-
oczyszczalnie ścieków	-	-	-	1	-	-
utylizacja odpadów	-	-	-	1	-	-
rowy odwadniające	-	-	-	1	-	-

c) rozwoju infrastruktury społecznej (kultura, służba zdrowia, oświata)

	Babice	Łazy	Rajsko	Włosienica	Grójec,	Harmeże
sale internetowe we w szkołach	-	-	-	-	1	-
utworzenie szkoły roku (liceum, studium...)	1	-	-	5	1	1
ośrodek zdrowia ze służbą specjalistyczną	-	1	1	9	7	1
gimnazjum	-	-	1	4	4	-
ośrodek kultury	-	-	-	6	6	-
ośrodek sportu	-	-	-	3	-	-
budowa świetlic/klubów dla dzieci i młodzieży	-	-	-	4	2	-
więcej imprez kulturalno-	-	-	-	8	1	-
nowe miejsca pracy	-	-	-	1	1	-
sale gimnastyczne w	-	-	-	-	-	-

d) stworzenia warunków dla rozwoju gospodarki (zakłady produkcyjne, zakłady przetwórcze, inne firmy)

	Babice	Łazy	Rajsko	Włosienica	Grójec,	Harmeże
stworzenie warunków dla zakładów produkcyjnych,	-	-	-	11	3	-
stworzenie możliwości dla lokalnych zakładów przetwórczych, rzeźni	-	-	-	11	4	-
uruchomienie sklepów samoobsługowych	-	-	-	1	-	-
rezerwa terenów budowlanych dla różnych	-	-	-	1	-	-
preferencyjne kredyty z Banku Gminy i innych dla zakładów rzemieślniczych	-	-	-	1	1	-
tworzenie miejsc pracy	-	-	-	-	4	-

3. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OŚWIĘCIM, WYNIKAJĄCE Z PRZYRODNICZYCH CECH ŚRODOWISKA I WYSTĘPUJĄCYCH ZAGROŻEŃ

3.1. Cechy i wartości środowiska przyrodniczego gminy

3.1.1. Położenie geograficzne

Obszar gminy położony jest w środkowej części Kotliny Oświęcimskiej. Pod względem fizyczno-geograficznym teren ten zaliczany jest do dwóch mezoregionów: Doliny Górnej Wisły i Podgórze Wilamowickiego (Kondracki 1994).

Mezoregion Dolina Górnej Wisły ma powierzchnię 530 km², na około 70 km długości i około 8 km szerokości. Charakteryzuje się szerokim, płaskim, zalewowym dnem doliny o niewielkich deniwelacjach rzędu 20-30 m.

Mezoregion Podgórze Wilamowickie jest częścią Kotliny Oświęcimskiej. Jest położony między Doliną Wisły, a brzegiem nasunięć karpackich. Zajmuje niewielką południowo-wschodnią część gminy pomiędzy dolinami Soły i Skawy. Północna granica mezoregionu nie zaznacza, się wyraźnie w terenie. W obrębie gminy deniwelacje terenu nie przekraczają 20 m.

Babice położone są w Dolinie Górnej Wisły, na stosunkowo płaskiej powierzchni z niewielkimi spadkami terenu. Na obszarach usytuowanych w sąsiedztwie koryt rzecznych występują obwałowania oraz groble przeciwpowodziowe.

3.1.2. Rzeźba terenu

Rzeźba obszaru gminy jest mało urozmaicona. Teren łagodnie wznosi się od doliny Wisły w kierunku południowym. Rzędne wysokości wynoszą w północnej części 222m n.p.m. - Dwory II i 230 m n.p.m. - Babice do 248m n.p.m. w dolinie Soły i około 300m n.p.m. w południowej części Grójec.

Pod względem morfologicznym gmina położona jest w obrębie dwóch głównych poziomów teras rzecznych:

- holocenijskiej, która obejmuje dna dolin Wisły, Soły i Macochy nadbudowywanych w okresach większych powodzi, z licznymi starorzeczami częściowo wypełnionymi wodą oraz ze stawami rybnymi,
- plejstocenijskiej, obejmującej obszary garbów i wysoczyzn pokrytych utworami lessowymi, użytkowane głównie rolniczo. Dominującymi procesami denudacyjnymi jest erozja wązowa o stosunkowo dużym natężeniu, wietrzenie chemiczne, spłukiwanie ługowanie, sufozja oraz procesy antropogeniczne.

W południowej wyższej części gminy we wsi Grójec i Łazy znajdują się tereny, na których występowały osuwiska lub są predysponowane do ich powstania. Do rozpoznanych i aktywnych (Katalog 1975) należą osuwiska położone na terenie wsi Grójec. Są to osuwiska powstałe w wyniku infiltracji wód w czwartorzędowych glinach, które zalegają na trzeciorzędowych utworach. Nadal istnieje możliwość ich dalszego rozwoju.

Osuwisko Grójec I - dominują tu procesy spęływania pokryw zwietrzelinowych oraz zsuwy ze ścinania w materiale jednolitym niewarstwowym. Wysokość osuwiska od czoła do krawędzi niszy wynosi 35 m, powierzchnia 6,3 ha, średnia głębokość 8 m i objętość mas ok. 500.000 m³.

Osuwisko Grójec II jest mniejszym osuwiskiem, powstałym w wyniku zsuwów strukturalnych wzdłuż granicy zwietrzliny i skał oraz obrywów w gruntach spoistych. Wysokość od czoła do niszy 20 m, powierzchnia 2,5 ha, średnia głębokość 6 m i objętość mas ok. 150.000 m³.

3.1.3. Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy leży w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, którego podłoże budują utwory z okresu karbonu, triasu i trzeciorzędowe.

Utwory karbońskie wykształcone są w postaci warstw libiąskich zbudowanych z piaskowców, z wkładkami łupków ilastych i pokładami węgla kamiennego. Miąższość tych utworów dochodzi do ok. 1200 m. Na warstwach karbońskich zalegają miejscami utwory triasowe pstrego piaskowca i wapienia muszlowego, które przykrywają osady mioceńskie (trzeciorzęd). Głównie wykształcone są jako iły wapniste, iłolupki z wkładkami piaskowców i piasków oraz margle i wapienie margliste. Bezpośrednio na trzeciorzędowym podłożu zalegają utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i rzeczno-lodowcowego zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych, mułków piaszczystych lub ilów piaszczystych i pylastych o miąższości ok. 5-15 m. Na utworach piaszczysto-żwirowych zalegają utwory aluwialne (rzeczne) o miąższości od 1 do 4 m.

W południowej, wyższej części gminy przeważają utwory piaszczysto-gliniaste z okresu zlodowacenia krakowskiego, natomiast w dolinie Wisły i Soły utwory ze schyłku ostatniego zlodowacenia i holocenu. Wyższe partie zapadliska pokrywają utwory eoliczne: gliny lessowe i lessy, tworzące obszerne płaty o miąższości ok. 6-13 m. Najmłodsze utwory czwartorzędowe stanowią w dolinach rzek pokrywy akumulacyjne: żwiry rzeczne, pospółki, mady, torfy i gliny aluwialne o miąższości do 4 m, na których współcześnie w okresach powodzi na niskich terasach tworzą się osady namulów rzecznych i pokryw żwirowych. Miąższość wszystkich serii utworów czwartorzędowych wynosi od ok. 10-20 m na terasach niskich, do 20-30 m na terasach wysokich.

3.1.4. Złoża surowców mineralnych

Na terenie gminy występują udokumentowane i karbońskie złoża węgla kamiennego i metanu zaliczane do kopalin podstawowych oraz czwartorzędowe złoża kruszywa naturalnego, ilów i glin dla ceramiki budowlanej, zaliczane do kopalin pospolitych.

Węgiel kamienny - związany jest z brzeżnym południowym obszarem Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (GZW). Są to pokłady węgla energetycznego położone na głębokości 500-1000 m o zróżnicowanej miąższości i trudnych do eksploatacji warunkach geologicznych.

Nazwa złoża	jednost- -ka	kopa- lina	stan zagosp . złoża	zasoby geologiczne bilansowe			zasoby prze- mysł.	wydo- bycie
				razem	A + B A+B+C	C (M) C ₂ (W)		
Brzeszcze	min m	M	E	354,00	0,00	354,00	-	44,70
Brzezinka	min m	M	R	425,20	319,20	106,00	-	-
Czeczott ²⁾ - pole zachód	min m	M	E	61,90	-	-	-	-
Brzeszcze	rys. ton	W	E	389.637	132.882	256.754	167.181	2.720
Brzezinka	rys. ton	W	R	480.288	417.149	63.139	0	0
Czeczott	tyś. ton	W	E	966.045	823.889	142.156	502.641	3.618
Czeczott - pole zachód	tyś. ton	W	E	26.220	24.513	1.707	0	0
Janina	tyś. ton	W	E	1.753.858	712.778	1.041.080	1.257.223	3.465
Oświęcim Polanka	tyś. ton	W	R	2.086.237	5.207	2.081.030	0	0
Piast	rys. ton	W	E	1.051.957	844.720	207.237	589.158	4.775
Zator	rys. ton	W	R	771.770	226.353	545.417	0	0
¹⁾ obszary poza eksploatowanymi złożami węgla ²⁾ w obszarach eksploatowanych złóż węgla M - metan W - węgiel kamienny E - złoża eksploatowane R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo A+B+C1								

Obecnie eksploatacja odbywa się na terenach:

- OG Brzeszcze - KWK Brzeszcze,
- OG Wola I - KWK Czeczott,
- OG Bieruń - KWK Piast,
- OG Libiąż - KWK Janina,

wchodzących w skład Nadwiślańskiej Spółki Węglowej SA. Granice ww. obszarów górniczych (OG) przebiegają wzdłuż południowo-wschodnich, wschodnich i północnych granic gminy i tylko w niewielkim stopniu obejmują wsie Rajsko, Babice i Broszkowice.

Perspektywiczne złoża Oświęcim-Polanka, Zator oraz wschodnia część dawnego OG Wola, które obejmują swym obszarem całą gminę Oświęcim nie są zagospodarowane i eksploatowane.

W tabeli przedstawiono zasoby bilansowe złóż oraz wielkość wydobycia węgla kamiennego.

Złoża metanu - występują w pokładach węgla i wymagają stosowania specjalnych dysorpcyjnych technologii odzysku. Wśród zasobów metanu w obszarze eksploatowanych złóż węgla uznaje się za geologicznie bilansowe tylko te, które przy istniejącej technologii odmetanowania są możliwe do pozyskania. Jako zasoby pozabilansowe uznaje się ogromne ilości metanu, które są bezpośrednio odprowadzane do atmosfery przy wentylacji kopalni (np. ze złoża Brzeszcze emisja z wentylacji wynosi 91,1 mln m³, przy wydobyciu 44,7 mln m³).

Kruszywa naturalne - występują głównie w dolinie Wisły i Soły w postaci żwirów pospółki oraz piasków podsadzkowych. Eksploatacja, dość intensywna, zarówno na potrzeby przemysłowe jak i indywidualne, odbywa się w tym rejonie od wielu lat. Do największego eksploatowanego złoża na terenie gminy należy „Rajsko” położone w bezpośrednim sąsiedztwie Soły, w którym kruszywo pozyskiwane było już w okresie międzywojennym. Obecnie obszar górniczy obejmuje powierzchnię 56,24 ha, przy czym Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa starają się o zezwolenie na wtórną eksploatację złoża do niższej rzędnej terenu (średnio 229,0 m n.p.m.) oraz poszerzenie terenu w kierunku zachodnim. Zasoby piaskowo-żwirowe szacowane są na 4.363 tys. m³, w tym bilansowe w kategorii Q - 652 tys. ton. Średnia miąższość złoża: 5-15 m., w większości zawodnionego (ok. 60%), charakteryzuje się brakiem zanieczyszczeń organicznych, siarczanów i siarczków i nadaje się do produkcji betonu klasy B-250.

Pozostałe miejsca eksploatacji surowców naturalnych nie posiadają większego znaczenia gospodarczego dla tego terenu. W latach 2001-2002 projektuje się uruchomienie wydobycia kruszywa na terenie wsi Stawy Monowskie.

W bezpośrednim sąsiedztwie granic gminy znajdują się duże złoża kruszywa naturalnego: Dwory (przeznaczone do likwidacji) oraz perspektywiczne Dwory-Mańki. Zasoby tych złóż wynoszą:

- Dwory (nr ozn. 3)
zasoby geologiczne bilansowe razem 18.572 tys. ton,
zasoby przemysłowe 1.137 tys. ton, wydobycie 68 tys. ton,
- Dwory - Mańki (rys.... nr ozn. 4)
zasoby geologiczne bilansowe 4.465 tys. ton, brak eksploatacji.

Złoża surowców mineralnych:

Lp.	Oznaczenie na rys.	Miejscowość	Rodzaj surowca	Wielkość odkrywki w m długość / szerokość / głębokość	Uwagi
1	5	Grójec	żwir	300/120/0,6	żwir okresowo nanoszony przez Sołę cele budowlane
2	6	Grójec - Czajki	żwir	250/100/0,5	cele budowlane
3	7	Oświęcim	żwir	40/17/2,0	poza granicami gminy
4	8	Oświęcim - Stare Stawy	żwir	600 / 70 / 60	poza granicami gminy
5	9	Grójec	glina	12/3/1,5	cele gospodarcze
6	10	Grójec - Czajki	glina	60/35/1,8 15/5/1,8	produkcja cegły
7	11	Grójec - Skotnica	glina	30/15/2,0 12/5/2,0	produkcja cegły

Surowce dla przemysłu ceramicznego — występują jako płaty utworów zastoiskowych w postaci ilów i glin. Z uwagi na niewielkie zasoby znaczenie gospodarcze tych złóż jest małe. Eksploatacja tych surowców dla potrzeb produkcji cegły odbywa się na terenie wsi Grójec.

3.1.5. Stosunki wodne

Wody powierzchniowe:

Obszar gminy charakteryzuje się bogatą, dobrze rozwiniętą siecią rzeczną systemem kanałów i rowów melioracyjnych oraz dużymi obszarami stawów rybnych. W całości odwodniony jest poprzez prawobrzeżne dopływy Wisły.

Wisła - stanowi północną i zachodnią granicę gminy. Na tym odcinku Wisłę przyjmuje:

- lewobrzeżne dopływy (poza terenem gminy): Pszczynę, Gostynie, Potok Goławiecki, Przemśle,
- prawobrzeżne dopływy z terenu gminy: Pławiankę, Sołę i Macochę.

Wisła ma charakter rzeki nizinnej o spadku 0,36%, krętym przebiegu, koryto wąskie 10-20 m., na całym odcinku obwałowane. W 1977 roku w ramach regulacji Wisły rozpoczęto budowę kanału żeglownego Dwory-Las o długości 7,5 km, co spowodowało w 1997 roku zmianę ujścia Macochy-Poręby i skierowanie jej bezpośrednio do kanału.

Soła - pierwszy główny beskidzki dopływ Wisły o długości 88,9 km i powierzchni dorzecza 1390,6 km². Odcinek ujściowy o długości 11 km znajduje się na terenie gminy lub części południowej, stanowi jej granicę. Koryto kręte, z licznymi starorzeczami tylko częściowo jest uregulowane - wały przeciwpowodziowe, narzuty kamienne, opaski farzynowe. Średni spadek rzeki na odcinku Kęty-Oświęcim wynosi 1,86%. Eksploatacja żwirów bezpośrednio z koryta rzeki, budowa zbiorników wodnych w środkowym biegu Soły zwiększyła średni spadek rzeki od 1855 roku o 0,2%, a w okresach powodzi wywołuje częste zmiany koryta. Główne dopływy na obszarze gminy:

- lewobrzeżny: **Potok Różany** odprowadzający wody ze stawów rybnych, a poprzez system rowów posiada połączenie z górnym odcinkiem Pławianki,
- prawobrzeżne:
 - **Macocha** o długości 20,4 km i powierzchni dorzecza 96,2 km², tylko w odcinku ujściowym płynie przez teren gminy,
 - **Czerna** odprowadzająca wodę ze stawów rybnych,
 - **Młynówka** płynie przez obszar gminy, ale ujście znajduje się na terenie miasta Oświęcimia,
 - **Macocha-Poręba** o długości 13,9 km, powierzchni dorzecza 36,3 km² odwadnia stawy i wschodnią część gminy, obecnie uchodzi do kanału Dwory-Las.

Bezpośrednio do Wisły i Soły odprowadzane są wody ze stawów poprzez sieć kanałów i sztucznych przekopów między zlewniami. Wyznaczone działki wodne na tym obszarze są niepewne, gdyż w zależności od stanów wody lub potrzeb gospodarki wodnej na stawach, wody kierowane są systemem śluz i zastawek do różnych zlewni.

O zasobach wodnych danego obszaru informuje średni roczny przepływ, który przyjmowany jest jako podstawowy wskaźnik. Przepływy charakterystyczne (Q m³/s) w profilach wodowskazowych dla okresu 1951-1990, przedstawiają się następująco:

Przepływ	Wisła i			Soła Oświęci	Macocho-Poreba ³⁾
	Nowy Bieruń	Pustynia ¹⁾	Dwory ²⁾		
NNQ naj niższy	1,50	18,4		0,83	0,05
SNQ średni niski	5,09	23,9	10,50	2,98	0,10
SSQ średni roczny	20,90	44,4		20,20	0,44
SWQ średni wysoki	215	236	62,10	343	7,10
WWQ najwyższy	654	603	1580	1300	22,10
Prawdopodobieństwa ²⁾	3,74	300	21,00	290	
NNQ 50 %	1,99	550	14,20	760	
NNQ 10 %	1,24	860	10,20	1430	
NNQ 1 %	165		460		
WWQ 50 %	435		1180		
WWQ 10%	780		2190		
WWQ 1%					
¹⁾ za okres 1971-1990					
²⁾ za okres 1921 (46) - 1980 (Dynowska ... 1991)					
³⁾ wartości obliczone (Ocena stanu ... 1998).					

Naturalny reżim przepływów Wisły i Soły jest mocno zakłócony w wyniku gospodarczej działalności człowieka przez gospodarkę wodną na zbiornikach powyżej położonych, zrzuty wód kopalnianych, przemysłowe użytkowanie wód oraz pobór na potrzeby komunalne.

Przepływy są bardzo zróżnicowane; maksima występują w kwietniu i lipcu, a minima w styczniu i we wrześniu. Szczególnie ważne są maksymalne przepływy związane z opadami katastrofalnymi, nawalnymi lub roztopami wywołującymi powodzie. Prawdopodobieństwo występowania tych przepływów, jak i wartości rzeczywiste zmierzone dla największych powodzi w XX w. przedstawiają tabele. Położenie gminy w Kotlinie (węzeł hydrologiczny) powoduje, że w przypadku wystąpienia powodzi w rejon ten spływają ogromne ilości wód z różnych kierunków w tym samym czasie.

Przepływy minimalne występujące najczęściej VII-XI są najbardziej zakłócone działalnością gospodarczą człowieka. Szczególne znaczenie w tych warunkach ma określenie przepływu nienaruszalnego.

Przepływy kulminacyjne fali powodziowej w m³/s (Niedbała 1998):

Rok	Wisła		Soła ujęcie
	poniżej ujścia Przemszy	poniżej ujścia Soły	
1903	550	1500	1200
1925	580	1300	900
1931	460	1080	880
1934	400	1000	800
1940	740	1300	1000
1951	400	1450	700
1958	330	1200	1300
1960	750	1680	940
1970	680	1500	1000
1972	700	1220	520
1997	756	1210	832

Przyjmuje się, że dla Soły w Oświęcimiu przepływ nienaruszalny w zależności od gospodarczego wykorzystania powinien wynosić:

- 2,16 m³/s - woda biologiczna zapewniająca zachowanie środowiska wodnego fauny i flory,
- 2,16 m³/s w zimie i 3,75 w lecie wg kryterium rybacko-wędkarskiego,
- 4,0 m³/s w zimie i 2,3 m³/s w lecie dla turystyki wodnej,
- dla ujęć wód powierzchniowych i zrzutu ścieków określa się dyspozycyjne zasoby wód powierzchniowych, które stanowią różnicę między aktualnym a nienaruszalnym przepływem.

Ocenę możliwości zaopatrzenia w wodę i zasoby dyspozycyjne odnosi się do przepływu gwarantowanego (Q 95%). Dla środkowych i dolnych odcinków rzek można przyjąć, że nienaruszalny przepływ jest równy SNQ. W tym przypadku dla Wisły Q 95% jest poniżej wartości SNQ, a dla Soły nieco powyżej (Program 1996).

Ważnym elementem zagospodarowania terenu gminy są wody stojące występujące w zbiornikach naturalnych, sztucznych i jako mokradła. Zbiorniki sztuczne to głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie stare tradycje („żabi kraj”). Koncentrują się głównie w dolinie Wisły i Soły, w mniejszym stopniu na płaskiej wierzchołku. Ogólna ich powierzchnia wynosi 923,64 ha, tj. 12,44% powierzchni gminy.

Zbiorniki naturalne występują w formie starorzeczy - wiślick i solisk, będących w stadium zaniku. Tak duże kompleksy stawów położonych w dolinach rzek Wisły i Soły wpływają na warunki klimatyczne, gospodarkę wodną, a także na gospodarcze korzystanie ze środowiska.

Wody podziemne:

Według podziału regionalnego Paczyńskiego zwykłych wód podziemnych Polski, obszar gminy Oświęcim jest położony w makroregionie „d” - południowym, region - XIII przedkarpacki, subregion - XIII2 rybnicko-oświęcimski, o powierzchni 2800 km² (Atlas... 1993).

Zbiorniki wód podziemnych o charakterze użytkowym występują w utworach czwartorzędowych. Według Kleczkowskiego (1990), na terenie gminy, w jej wschodniej części występuje główny zbiornik wód podziemnych GZWP 449 - Dolina rzeki Wisła (Oświęcim), który stanowi z punktu wodonośności fragment użytkowego poziomu wód podziemnych (UPWP)

QIII - Dolina rzeki Soła,
QV - Dolina rzeki Wisła 2,

Charakterystykę zbiorników i zasobów wód podziemnych GZWP i UPWP przedstawia poniższe zestawienie:

	GZWP 449	UPWP	
		QIII Soła	QV Wisła
Powierzchnia - km	35	56,0	90,0
Stratygrafia	Q	Q	Q
Typ ośrodka	porowy	porowy	porowy
Zasoby dynamiczne moduł zasobów m ³ /(d • km ²) zasoby m ³ /s	389,0 0,20	276,0 0,18	259,0 0,27
Zasoby dyspozycyjne moduł zasobów m ³ /(d • km ²) zasoby m ³ /s	272 0,14	193 0,125	181 0,19
Zasoby zatwierdzone	0,12	0,58	0,13
Wykorzystanie zasobów zatwierdzonych w %	62,2	73,3	brak danych

Klasa jakości wód wg PIOS (1995)	n, m		
----------------------------------	------	--	--

Wielkość zasobów dyspozycyjnych GZWP 449 ma charakter szacunkowy i została określona na poziomie 70% ustalonych zasobów dynamicznych.

W celu ochrony zasobów wód podziemnych dla GZWP zostały określone strefy o łącznej powierzchni 130 km².

ONO - obszar najwyższej ochrony o powierzchni 70 km² oraz OWO - obszar wysokiej ochrony o powierzchni 60 km².

Łączna suma zasobów dyspozycyjnych w ramach zbiorników GZWP i UPWP wynosi 0,455 m³/s.

3.1.6. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy zaliczany jest do regionu:

- wg Romera (1949) - klimatu podgórskich nizin i kotlin (E₇) łagodnego, o opadach korzystnie rozłożonych dla rolnictwa i najdłuższym okresie wegetacyjnym,
- wg Gumińskiego (1948) - do XV dzielnicy rolniczo-klimatycznej wydzielonej na podstawie rozwoju roślin i wskaźników fenologicznych,
- wg Baca (1991) - agroklimat w półroczu letnim charakteryzowany w oparciu o bilans wodny i energii zaliczany jest do bardzo wilgotnego podtyp: umiarkowanie ciepły i słoneczny oraz umiarkowanie ciepły i pochmurny,
- wg Wosia (1995) - śląsko-krakowskiego (XXVI), który wyróżnia się stosunkowo niewielką liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem (średnio 34 dni), ciepłą z dużym zachmurzeniem i opadem (50 dni), natomiast mniej jest dni umiarkowanie ciepłych i pochmurnych oraz chłodnych i pochmurnych (średnią roczną liczbę dni z poszczególnymi typami pogody przedstawiono na załączonej tablicy).

Warunki klimatyczne gminy są kształtowane pod wpływem mas powietrza napływających nad ten teren. W ogólnej cyrkulacji dominują masy powietrza polarnomorskiego i polarnokontynentalnego napływające z sektora zachodniego, w tym ok.27% układów cyklonalnych i 17% antycyklonalnych. Kotlina Oświęcimska podobnie do innych form wklęsłych charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami anemologicznymi. Rozkład kierunków wiatru jest zgodny z przebiegiem Kotliny, dominują wiatry z sektora zachodniego (ok.52%) i wschodniego (ok.24%), a istotny wpływ wywierają również doliny głównych dopływów Wisły, Soły, Przemszy i Gostynki. Rejon ten jest słabo przewietrzany, cisze stanowią ok.17%, a łącznie z wiatrami do 2 m/s blisko 70% ogólnej liczby przypadków (rys. ...). Wiatry o prędkościach powyżej 7 m/s występują sporadycznie i w większości związane są z występowaniem wiatrów fenowych. Nieco korzystniejsze warunki anemologiczne występują na terenach wyżej położonych w południowej części gminy. Charakterystykę podstawowych elementów klimatu przedstawiono w formie tablicy.

Pod względem cech klimatu naturalnego, obszar ten zaliczany jest do terenów bardzo korzystnych zwłaszcza dla rolnictwa, a wskaźnik klasyfikacji bonitacyjnej osiąga wartość 94-96 (100 - maksymalna wartość w Polsce - Górski. *Atlas...* 1994).

Charakterystyka wybranych elementów klimatu (okres badań 1965-1995, Ostródka 1996, *Atlas...* 1994):

Element	W
Średnia roczna temperatura (°C)	8,0

Średnia roczna temperatura maksymalna		12,6
Absolutne maksimum (°C)		36,3
Średnia roczna temperatura minimalna (°C)		3,5
Absolutne minimum (°C)		-28,0
Liczba dni z temperaturą minimalną	< - 10 °C < 0,0 °C	17 112
Liczba dni z temperaturą maksymalną	< 0,0 °C	32
	> 25,0 °C	33
Średnia roczna wilgotność powietrza (%)		80,2
Liczba dni z wilgotnością	< 40 %	0,2
	= 90 %	141,2
Liczba dni z mgłą		40-60
Roczna suma opadów (mm)		740,7
Liczba dni z opadem	= 0,1 mm	176,6
	= 1,0 mm	121,4
	= 10,0 mm	19,3
Liczba dni z gradem		15 - 25
Liczba dni z pokrywą śnieżną	> 10 cm	30 - 40
Długość okresu gospodarczego śr. t. dob. > 2,5	°C (dni)	240 - 250
Długość okresu wegetacyjnego śr. t. dob. > 5,0	DC (dni)	210 - 220
Średnie daty ostatnich przymrozków		26 IV - 5 V
Średnie daty pierwszych przymrozków		6 X - 15 X

W stosunku do ogólnie - korzystnych warunków makroklimatycznych Kotliny Oświęcimskiej, w jej obrębie możemy wyróżnić dwa typy mezoklimatów (Atlas ... 1981):

1. mezoklimat den dolinnych Wisły i Soły charakteryzujący się krótkim okresem bezprzymrozkowym, o dużych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza w czasie doby (w dzień - silnie przegrzewanych i wysuszanych, w nocy - bardzo wilgotnych i silnie wychładzających), położonych w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności powietrza stanowiących przeważnie zastoiska powietrza ze względu na słabą wentylację,
2. mezoklimat wyższych teras rzecznych o dłuższym o około 20 dni okresie bezprzymrozkowym i wyższych o ok. 1,0°C średnich rocznych temperatur minimalnych niż w dnach dolinnych, wentylacja naturalna umiarkowana.

3.1.7. Pokrywa glebowa

Gleby występujące na terenie gminy związane są bezpośrednio z budową geologiczną i rzeźbą terenu. Reprezentowane są głównie przez:

- **mady brunatne**, które występują w dolinach Wisły i Soły. Są to gleby w większości o średnim lub ciężkim składzie mechanicznym, o bardzo zróżnicowanych warunkach wilgotnościowych, charakteryzujące się dość wysoką urodzajnością,

- **gleby pseudobielicowe utworzone z lessu** występują na terenach płaskich lub łagodnych stokach, słabo przepuszczalne, jednak zaliczane do gleb dobrych. W okresach długotrwałej suszy cierpiące na brak wilgotności, o słabej zasobności w składniki pokarmowe, kwaśne wymagające wapniowania, a także intensywnego nawożenia organiczno-mineralnego. Charakteryzują się dużą podatnością na intensywną erozję wodną,
- **gleby brunatne utworzone z lessu** położone na terenach płaskich lub łagodnych stokach charakteryzują się dobrą strukturą i bardzo korzystnymi stosunkami powietrzno-wodnymi, słabo przepuszczalne, łatwo zaskorupiające się na powierzchni, wylugowane bądź kwaśne wymagające wapniowania.

Na niewielkich obszarach gminy występują również:

- **gleby brunatne namyte utworzone z lessu** o głębokim poziomie próchnicznym (obniżenia nieckowate, dna dolin),
- **gleby brunatne utworzone z piasków** - lekkie, przepuszczalne i przewiewne, łatwe w uprawie,
- **mady glejowe utworzone z pyłu**, dobre gleby łąkowe,
- **gleby glejowe namyte utworzone z lessu** na torfach występują tylko pod użytkami zielonymi,
- **gleby murszowe** na podłożu mineralnym.

Pod względem właściwości rolniczej gleb, na terenie gminy przeważają gleby średniej jakości, III i IV klasy bonitacyjnej, które stanowią łącznie ponad 86% gruntów ornych oraz 82% użytków zielonych. Gleby najlepsze, klasy I, występują jedynie we wsi Babice; ich udział jest znikomy (< 1%) w stosunku do powierzchni gminy. Gleby bardzo dobre, II klasy, występują na małych obszarach głównie w Babicach, Broszkowicach i Rajsku. Łącznie gleby I i II klasy stanowią 6,4% powierzchni gminy, a z użytkami zielonymi (tylko II klasa) 7,8%. Udział klas gruntów ornych i użytków zielonych w poszczególnych wsiach przedstawiono w formie tablicy.

Bonitacja użytków rolnych (Witek 1994):

Klasy bonitacyjne									
gruntów ornych łącznie z sadami					użytków zielonych				
klasa	ha	woj.	%	woj.	klasa	ha	woj.	%	woj.
I	20	59	0,6	0,0	I	0	7	0,0	0,0
II	183	1207	5,8	0,8	II	26	385	1,4	0,9
I A	537	9741	17,1	6,8	III	530	8 174	29,5	18,4
I B	595	30455	18,9	21,2	IV	944	16463	52,7	38,2
IV A	1003	39349	32,1	27,4	V	259	11371	14,4	26,3
IV B	566	26891	18,0	18,7	VI	35	9850	2,0	1U
V	220	23406	7,0	16,3					
VI	17	12322	0,5	8,6					
razem	3 141	143 805	42,2	38,8		1794	24,1	43 193	11,7

Powierzchnia użytków rolnych wynosi ogółem 4 935 ha, tj. ponad 66 % powierzchni gminy (średnia wojewódzka kształtuje się w granicach około 50 %).

W zakresie rolniczej przydatności gleb w gminie dominuje kompleks drugi - pszenno-dobry (48,0%), ósmy - zbożowo-pastewny mocny (34,0%) oraz pierwszy - pszenno-bardzo dobry (6,4%).

Udział pozostałych kompleksów glebowych w powierzchni gminy nie przekracza 4,0% powierzchni gruntów ornych. Natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z - średni, klas III i IV, (87,0%) i kompleks 3z - użytki zielone słabe i najsłabsze, klas V i VI (12,2%) w stosunku do ich powierzchni.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w punktach (do 100), określa potencjalne przyrodnicze możliwości produkcyjne danego obszaru (Witek 1994). Bonitację dokonuje się metodą sumowania punktów za poszczególne elementy środowiska; gleba, rzeźba terenu, agroklimat i stosunki wodne. Dla terenu gminy Oświęcim, zarówno wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jak i bonitacyjna ocena gleb waha się w granicach 60-78 pkt dla gruntów ornych i 47-48 pkt dla użytków zielonych. Są to wartości wyższe od średniej wartości dla całego województwa i Polski, co wskazuje, że naturalne warunki dla rozwoju rolnictwa w tym rejonie są korzystne.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej (Witek 1994):

Ocena gleb w punktach	gmina Oświęcim	gmina Czernichów	gmina Leżajsk
Bonitacja:			
grunty orne	61,4	62,4	54,4
użytki zielone	48,4	52,1	42,6
Przydatność rolnicza:			
grunty orne użytki zielone	72,4 47,1	63,5 43,3	56,0 38,5
Wskaźnik syntetyczny jakości:			
grunty orne użytki zielone	67,0 47,7	63,3 47,6	55,2 40,5
Wskaźnik bonitacji:			
jakości i przydatności rolniczej	60,0	59,0	51,3
agroklimatu	9,2	13,0	13,0
rzeźby terenu	4,2	3,9	4,2
warunków wodnych	4,7	3,8	3,5
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	77,7	79,7	72,0

3.1.8. Szata roślinna

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski (Szafer, Zarzycki 1997) obszar gminy położony jest w Dziale Bałtyckim, Poddział Pas Kotlin Podgórskich, Kraina Kotliny Sandomierskiej, Okręg Oświęcimski. Roślinność tego terenu charakteryzowana jest dla niżowego piętra roślinnego występującego do wysokości ok. 300 m n.p.m. i reprezentowana jest przez ok. 615 gatunków roślin naczyniowych (Zbiorowe Środowisko... 1983). Obecnie obszar ten wyróżnia się bardzo małą leśnością, ok. 6,1% powierzchni gminy, skupionej głównie na terenie wsi Włosienica, Poręba Wielka, Grójec i Brzezinka (rys. ...). Na pozostałym obszarze lasy ustąpiły miejsca uprawom rolniczym oraz wtórnym antropogenicznym zbiorowiskom łąk i pastwisk. Główne zbiorowiska roślinności potencjalnej (czyli naturalnej formacji roślinnej) reprezentowane są przez grupy zbiorowisk leśnych (Atlas... 1981):

- Lasy łęgowe wierzbowo-topolowe występujące w dolinach Wisły i Soły, gdzie znajdują się wilgotne i żyzne gleby o charakterze mad wykształconych na rozlewiskach

terasowych, w postaci zespołów łągu wierzbowo-topolowego i zarośli wiklinowych. Zbiorowiskami zastępczymi tej grupy łągów są niektóre niskoturzycowe zespoły torfowiskowe oraz zbiorowiska szuwarowe na siedliskach podmokłych,

- Lasy łągowe wiązowe, olszowo-jesionowe i inne dość zróżnicowane siedliskowo: podmokłe - olesy i zarośla łożowe, mniej wilgotny łąg olszowy i najmniej wilgotny łąg jesionowo-wiązowy, które reprezentują lasy niżowe, oraz łąg podgórski, którego drzewostan tworzy olsza czarna i jesion. Zbiorowiskami zastępczymi są zespoły: szuwarowe na siedliskach podmokłych, mszarne, niskoturzycowe zespoły torfowiskowe oraz wilgotne łąki trawiaste, ziołoroślne i częściowo turzycowe,
- Lasy dębowo-grabowe wilgotne - grądy niskie obejmujące największy obszar gminy, na płasko ukształtowanych terasach nadrzecznych nie podlegających zalewom powierzchniowym na żyznych glebach typu brunatnego. Drzewostan składa się przeważnie z dębu szypułkowego, grabu, lipy drobnolistnej, z domieszką jesionu i olszy czarnej, a w podszyciu czeremchy. Zbiorowiskami zastępczymi grądów niskich są wilgotne łąki trawiaste ziołoroślne i częściowo turzycowe i niektóre zespoły torfowiskowe,
- Bory mieszane dębowo-sosnowe o bogatym podszyciu - leszczyna, kruszyna, dąb, borówka, zajmują najmniejszy obszar w południowo-wschodniej części gminy. Zbiorowiskami zastępczymi są uboższe łąki kośne i pastwiska.

3.1.9. Świat zwierząt

Fauna tego rejonu jest charakterystyczna dla obszarów przejściowych od terenów nizinnych do podgórskich. Według podziału na jednostki faunistyczne obszar gminy należy do:

- rejonu śląskiego (A) - wchodzącego w skład zoogeograficznej Dzielnicy Środkowoeuropejskiej,
- rejonu podkarpackiego (B) - należącego do Dzielnicy Alpejskiej - Krainy Sudecko-Karpackiej.

Cechą charakterystyczną tego terenu jest duży udział gatunków wodnych, nadwodnych i błotnych, zarówno osiadłych jak i przelotnych, związanych z licznymi zakolami i sztucznymi zbiornikami wodnymi (stawy). Przelotna awifauna rejonu związana jest z głównym szlakiem okresowych wędrówek ptaków prowadzącym Doliną Wisły do Bramy Morawskiej oraz drugim prowadzącym na południe od granic gminy od ujścia Skawy do doliny Soły.

- **Ssaki** - na terenie gminy występuje ponad 30 gatunków, w tym: gryznie i zajęczaki należą do najliczniej reprezentowanej grupy m.in. najpospolitszymi ssakami są:
 - szczer, mysz, darniówka, nomica oraz zając,
 - owadożerne - ryj ówka, kret,
 - nietoperze - mroczek późny, borowiec wielki, nocek wąsaty, gacek wielkouch,
 - kopytne - sarna, jeleń, dzik oraz sporadycznie spotykany na tym terenie daniel,
 - mięsożerne - lis, wydra, kuna domowa.
- **Ptaki** są dominującą pod względem liczebności grupą kręgowców ok. 160 gatunków, w tym:
 - ptactwo wodno-błotne: perkozowate, wiosłonogie, brodzące, blaszkodziobe, żurawiovate i siewkowate zasiedlają głównie zbiorniki wodne; do najpospolitszych należą: bocian biały, kaczka krzyżówka oraz unikatowe:

czapla siwa, ślepowron, gągoł krzykliwy, sieweczka obroźna, rybitwa białoskrzydła i bialo-wąsa,

- wróblowate (ok. 94 gatunki) i jerzyki - obejmują najpospolitsze, szeroko rozsiadane gatunki terenów otwartych, zurbanizowanych, leśnych, a także unikalne niżowe występujące sporadycznie jak: wąsatka i podróżniczek,
 - dziuplaki, duże gatunki ptaków leśnych i terenów otwartych: kuraki, gołębiowate, kukułkowate, kraskowate i dzięcioły; do najbardziej rozpowszechnionych należą bażant, kuropatwa, kukułka,
 - dzienne i nocne ptaki drapieżne, grupa ta jest słabo reprezentowana, mimo znacznej liczby innych gatunków zwłaszcza wodno-błotnych i wróblowatych. Do najpospolitszych należy myszołów i jastrząb.
- **Gady** - występuje mała liczba gatunków, do najpospolitszych należą: jaszczurka zwinka, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, padalec zwyczajny.
 - **Plaży** - najliczniej reprezentowane są przez żabę trawną, moczarową, wodną, ropuchę szarą, traszkę, kumaka nizinny.
 - **Ryby** - liczba gatunków ryb żyjących w wodach płynących jest trudna do ustalenia z uwagi na wysoki stopień zanieczyszczenia rzek. Do najczęściej spotykanych należy: kleń, płoć, okoń, głowacz, pstrąg, strzebla, kiełb, śliz oraz kilka gatunków hodowlanych, dziko żyjących w starorzeczach i zbiornikach wodnych, w tym karp, pstrąg.
 - **Owady** - bardzo liczna grupa m.in. błonkoskrzydłe, łuskoskrzydłe.
 - **Bezkęgowce** - skąposzczety, skorupiaki, kosarze i wije.

3.2. Przeobrażenia i degradacja środowiska

3.2.1. Przeobrażenia wynikające z eksploatacji złóż surowców mineralnych

Eksploatacja podziemna, jak i powierzchniowa złóż surowców prowadzi do degradacji środowiska na znacznych obszarach. Z uwagi, że cały obszar gminy obejmują perspektywiczne obszary górnicze należy spodziewać się, że w przypadku podjęcia wydobycia wystąpią niekorzystne zmiany w wielu elementach środowiska, związane z:

- osiadaniami terenu,
- zagrożeniami wstrząsami górniczymi,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych poprzez zrzuty wód słonych,
- obniżeniem zwierciadła wód podziemnych (tereny osuszone),
- wystąpieniem terenów podtopionych i zalewisk w bezodpływowych obszarach,
- utratą terenów na hałdy, zwałowiska, składowiska,
- wzrostem powierzchni nieużytków i terenów zanieczyszczonych,
- zmianą warunków siedliskowych flory i fauny, w tym degradacją kompleksów leśnych.

Przeciwdziałania ujemnym skutkom działalności górniczej polegają przede wszystkim na dostosowywaniu technologii wydobycia do warunków geologicznych i ustanawianiu filarów ochronnych w przypadku dóbr wymagających ochrony. Przeciwdziałanie to polega również na ustanawianiu stref wyłączonych z zabudowy oraz określaniu warunków technicznych zabudowy w odniesieniu do terenów objętych działalnością górniczą.

Eksploatacja prowadzona obecnie w obrębie obszaru górniczego Brzeszcze, Wola I, Bieroń i Libiąż nie powoduje na terenie gminy Oświęcim istotnych powierzchniowych oddziaływań, które wymagają ustanowienia stref ograniczonego użytkowania.

Eksploatacja powierzchniowa kopalin podstawowych tj. złóż piasków, żwiru i glinu prowadzona jest na obszarze gminy od wielu lat głównie w dolinie Soły.

W rejonie Rajska, eksploatacja piasku i żwiru odbywa się w bezpośrednim sąsiedztwie koryta Soły. Powstałe wyrobiska zostały wypełnione wodą (średnia głębokość 3,4 - 4,9 m), natomiast zwierciadło wód gruntowych na przestrzeni ostatnich 42 lat nie wykazuje większych zmian (ok. 0,2 m).

Zasięg powstałego leja depresyjnego wynosi 52 m od centrum wyrobiska tj. około 2 m jego brzegu (OOS - 1996).

Znacznie większy zasięg oddziaływania ma wydobywanie żwirów bezpośrednio z koryta rzeki. Eksploatacja prowadzona od XIX wieku do lat pięćdziesiątych XX w. spowodowała skrócenie koryta rzeki o 3 km i wzrost średniego spadku Soły na odcinku Kęty-Oświęcim o 0,2% (1885 - 1,66%, 1975 - 1,86%). W wyniku tego zwiększyła się erozyjna działalność rzeki, zwłaszcza w okresie wysokich stanów wody i powodzi.

Stare wyrobiska glin, często wypełnione wodą, mogą być zagospodarowane jako tereny rekreacji, natomiast z uwagi na brak dostatecznej izolacji wód gruntowych nie nadają się na składowiska odpadów.

3.2.2. Zanieczyszczenia wód i zmiany stosunków wodnych

Jakość wód powierzchniowych:

Charakterystykę stanu zanieczyszczenia rzek przeprowadzono w oparciu o wyniki badań monitoringu środowiska wykonywanych przez WIOŚ (Raport... 1997) oraz badania własne Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie (Ocena... 1998).

Wisła - jest rzeką silnie zanieczyszczoną, a o poziomie stężeń ponadnormatywnych decydują dopływy przepływające przez tereny silnie uprzemysłowione i zurbanizowane, o nieuporządkowanej gospodarce wodnościekowej. Głównym źródłem zanieczyszczeń jest przemysł odprowadzający do rzek zasolone wody kopalniane, bogate w metale ciężkie oraz ścieki przemysłowe i komunalne.

Jakość wody Wisły, ze względu na kryterium fizykochemiczne i bakteriologiczne, nie odpowiada obowiązującym normom (n.o.n.) czystości powierzchniowych wód płynących. Stwierdzono wysokie stężenia chlorków, substancji rozpuszczonych, ekstraktu eterowego, sodu i potasu, a przy niższych stanach wody dodatkowo zawiesiny ogólne, BZT5, żelazo, cynk, ołów, substancje organiczne i inne. Średni indeks saprobowości kwalifikuje wody Wisły do III klasy czystości. Zgodnie z docelową klasyfikacją wód powierzchniowych, jakość wody Wisły powinna odpowiadać II klasie czystości.

Soła - według kryterium fizykochemicznego wody rzeki zaliczane są do:

- III klasy czystości na odcinku od ujęcia do 3,3 km biegu rzeki,
- n.o.n. - na odcinku 3,3-9,0 km biegu rzeki,
- III klasy czystości - od 9,0 km biegu rzeki do granic gminy.

Łącznie na odcinku 11 km rzeki przepływającej przez teren gminy jakość wody pozaklasowej (n.o.n.) występowała na długości 5,7 km, a w III klasie czystości 5,3 km.

O ocenie jakości wody w poszczególnych grupach decydowały:

- substancje organiczne - wskaźnikiem decydującym jest BZT5, którego wartość odpowiada III klasie czystości,
- zasolenie - nie przekraczało norm I klasy czystości,
- fenole i siarczki - na poziomie III klasy czystości,

- stan sanitarny - oceniany na podstawie miana Coli typu kałowego wykazywał stężeń nie odpowiadające normatywom (n.o.n.),
- wskaźniki hydrobiologiczne - chlorofil "a" oraz indeks saprobowości - II klasa czystości.

Wskaźnikiem decydującym o jakości wody Soły na terenie gminy jest ponad-normatywne stężenie azotu azotynowego, który do wód powierzchniowych dostaje się ze ściekami komunalnymi i przemysłowymi oraz ze spływów z pól nawożonych nawozami azotowymi. Rzeka Soła powinna zgodnie z docelową klasyfikacją wód powierzchniowych odpowiadać I klasie czystości.

Macocha-Poreba - wody charakteryzują się wysoką zawartością zawiesin, zmiennym okresowo silnym zanieczyszczeniem organicznym (od wartości charakterystycznych dla I klasy do wartości n.o.n.), podwyższoną zawartością pierwiastków biogennych (fosfor, azot na poziomie II klasy czystości) oraz silnym skażeniem bakteriologicznym. Zanieczyszczenie rzeki jest odzwierciedleniem rolniczego charakteru zlewni, z jego specyfiką tzn. gospodarką rybacką, a ponadto ściśle wiąże się z brakiem kanalizacji w obrębie zlewni. Ze względu na zanieczyszczenie antropogeniczne, wody potoku kwalifikują się do III klasy czystości powierzchniowych wód płynących. Natomiast nadmierna zawartość żelaza pochodzenia naturalnego występująca zazwyczaj w stężeniach nie odpowiadającym normom sprawia, że wody zaliczane są do wód pozaklasowych. Według kryterium bakteriologicznego wody Macochy kwalifikują się do wód nie odpowiadających normatywom, natomiast kryterium hydrobiologiczne pozwala zaliczyć je do II klasy czystości z tendencją do klasy III w niekorzystnych warunkach hydrologicznych.

Jakość wód podziemnych:

Na obszarze gminy występuje jeden poziom wodonośny związany z przepuszczalnymi utworami czwartorzędowymi żwirowo-piaszczystymi leżącymi na nieprzepuszczalnym podłożu ilów mioceńskich o dużej miąższości. Pozostaje on poprzez infiltrację w kontakcie hydraulicznym z wodami powierzchniowymi Wisły i Soły, jak również z wodami opadowymi.

Wody czwartorzędowe omawianego rejonu są wodami słodkimi o suchej pozo-stałości mieszczącej się w przedziale od 235 do 420 mg/dm³. Należą do wód miękkich i średnio twardych (1,1-5,5 mval/dm³) o odczynie od słabokwaśnego do słabozasadowego. Reprezentują wielojonowy typ hydrogeochemiczny: HCO₃-Ca-Mg lub mieszany. Zawartość siarczanów w wodzie wynosi od 31 do 165 mg/dm³, chlorków 18-110 mg/dm³. Zwiększoną zawartość Fe, Mn i Al stwierdzono w rejonie Oświęcimia-Zaborze. Pod względem fizykochemicznym są to wody średniej jakości kwalifikujące się do II klasy zwykłych wód podziemnych, a lokalnie do klasy III (dane z analiz hydrogeochemicznych do arkusza hydrogeozologicznego "Oświęcim" w skali 1:50 000).

Charakterystykę jakości wód zbiornika GZWP 449 "Oświęcim" oparto na analizie przedstawionej w opracowaniu IGPiK Oddział w Krakowie [Ocena... 1998], dotyczącej wód ujmowanych przez Firmę Chemiczną "Dwory" z 6 otworów studziennych (tab.).

Tab. Jakość wód podziemnych (Ocena... 1998).

Lp.	Parametr	Jednostka	Zakres wartości	Średnia x	Klasyfikacja jakości zw. wód podziemnych	
					wartości eks- tremalnych	wartości średnie j
1	mętność	mg SiO ₂ /dm ³	0,7-8,0	2,24	Ia-II	Ib
2	barwa	mg Pt/dm ³	15-25	20	Ib-II	Ib
3	zapach		Z ₂ G-Z ₃ G	Z ₃ G	brak normy	
4	odczyn	PH	6,7-8,3	7,2	Ia-Ia	Ia
5	twardość og.	mval/dm ³	4,92-5,9	5,44	Ia-Ia	Ia
6	zasadowość og.	mmol/dm ³	4,0-4,5	4,26	brak normy	
7	chlorki	mg/dm ³	14,8-62,1	31,7	Ia-Ib	Ia
8	siarczany	mg/dm ³	36,8-56,0	43,4	Ia-Ia	Ia
9	azot amonowy	mg/dm ³	0,741-4,3	1,7	II-non	non
10	azot azotanowy	mg/dm ³	0,000-0,367	0,116	Ia-Ib	Ia
11	azot azotynowy	mg/dm ³	0,009-0,015	0,012	Ib-Ib	Ib
12	utlenialność	mg O ₂ /dm ³	3,8-9,7	5,29	Ib-II	II
13	detergenty	mg/dm ³	0,0-0,62	0,119	Ia-I	Ib
14	mangan	mg/dm ³	0,499-0,748	0,64	non-non	non
15	żelazo	mg/dm ³	3,163-30,24	7,65	I-non	non
16	cynk	mg/dm ³	0,012-0,679	0,131	Ia-II	Ia
17	miedź	mg/dm	0,0-0,074	0,0089	Ia-II	a
18	magnez	mg/dm	1,315-12,0	8,7	a-Ia	a
19	nikiel	mg/dm	0,015-0,028	0,017	Ib-Ib	Ib
20	chrom og.	mg/dm	0,0-0,088	0,026	brak normy	
21	ołów	mg/dm	0,0-0,505	0,073	a-non	III
22	kadm	mg/dm	0,0-0,022	0,0098	a-non	non
23	rteć	mg/dm	0,0-0,0027	0,0007 5	a-non	Ib

Według klasyfikacji Z. Pazdro wody te należą do średnio twardych (4,92-5,9 mval/dm³), o odczynie od słabokwaśnego do słabozasadowego. Przeciętna wartość pH wynosi 7.2. Charakteryzują się niewielką zawartością chlorków (średnio 32 mg/dm³), siarczanów (średnio 43 mg/dm³), oraz dużą ilością żelaza (3,16-30,24 mg/dm³) i manganu (0,499-0,748 mg/dm³).

Średnie wartości zdecydowanej większości wskaźników (14 na 20 parametrów normowanych) kwalifikują się do Ia i Ib klasy jakości zwykłych wód podziemnych.

Wyjątkiem w zakresie wskaźników podstawowych jest azot amonowy, którego stężenia zawierają się w granicach od 0,741 do 4,3 mg/dm, a wartość średnia nie odpowiada obowiązującym normom.

Występowanie metali ciężkich, a szczególnie ołowiu, kadmu i rtęci, charakteryzuje się dużą zmiennością. Obok wyników stwierdzających brak metali ciężkich w wodzie, są również dane wskazujące na stężenia w ilościach pozaklasowych.

Najczęściej w ilościach ponadnormatywnych występuje żelazo, mangan i kadm, o czym świadczą wysokie wartości średnie tych metali, na poziomie n.o.n. Średnie stężenie ołowiu kwalifikuje wodę do DI klasy jakości zwykłych wód podziemnych.

Wysoka zawartość żelaza i manganu w wodach podziemnych ma charakter geogeniczny i wynika z budowy geologicznej aluwii Wisły.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych są:

- obszary zabudowane nieskanalizowane - głównie szamba, doły kloaczne, zabudowania gospodarcze, które powodują podwyższoną zawartość związków azotu, chlorków, węglowodorów, metali ciężkich oraz sodu i potasu,
- tereny rolnicze - zagrożenie dla wód podziemnych stanowią nawozy azotowe (dobra rozpuszczalność w wodzie i łatwość migracji), fosforowe, potasowe oraz środki ochrony roślin - pestycydy zwłaszcza chloroorganiczne,
- linie komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu powodujące podwyższenie stężeń chlorków, fosforanów, metali ciężkich, węglowodorów,
- zanieczyszczone wody powierzchniowe m.in. na skutek zrzutu wód kopalnianych, które przy wyższych stanach infiltrują do wód podziemnych,
- zanieczyszczenia powietrza zwłaszcza metalami ciężkimi, dwutlenkiem siarki, tlenkami azotu, które wraz z opadami przedostają się do gleb i wód,
- składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, szczególnie niekontrolowane (dzikie).

Zmiany stosunków wodnych:

Do głównych przeobrażeń stosunków wodnych wywołanych ingerencją człowieka w środowisko i bezpośrednio wpływających na inne jego elementy, należy zaliczyć stawy rybne oraz Kanał Dwory-Las.

Stawy rybne - dogodne warunki morfologiczne umożliwiły budowę stawów oraz sieci rowów melioracyjnych. Wykorzystując liczne naturalne ciek stworzono system zaopatrzenia i przerzutu wody między zlewniami. Skupione w dolinie Wisły i w ujściowych odcinkach Soły i Macochy należą do charakterystycznych cech krajobrazu gminy, wywierając istotny wpływ na środowisko i działalność gospodarczą człowieka. Najistotniejsze gospodarcze i przyrodnicze znaczenie i oddziaływanie stawów dla tego rejonu przejawia się w:

- zdolnościach retencyjnych - szacuje się, że stawy rybne w dawnym województwie bielskim, o ogólnej powierzchni wynoszącej 5,5 tys. ha i pojemności około 80 mln m³ wody - stanowią około 50% pojemności budowanego zbiornika na Skawie w Świnnej Porębie. Tak duże rezerwy retencyjne pozwalają w okresie zagrożenia powodziowego na gromadzenie w stawach i w sieci kanałów znaczących ilości wody. Cykl produkcyjny oraz gospodarka wodna na stawach umożliwia, w okresie wiosennych roztopów i letnich wezbrań, gromadzenie dużych ilości wody, której zrzuty następują w okresach letnich i późnojesiennych niżówek.
Równocześnie duże powierzchnie wodne, zwłaszcza w czasie letniego (VII-VIII) deficytu wody, regulują bilans wodny środowiska poprzez parowanie i przesiąki,
- bioróżnorodności fauny i flory - liczne zbiorniki roślinne stawów, rowów melioracyjnych, okresowo lub stale zalanych, sprzyjają występowaniu wielu gatunków bezkręgowców i kręgowców, a zwłaszcza ptaków wodno-błotnych, które mają tu dogodne warunki bytowania i gniazdowania,
- zmianie warunków klimatycznych - zwłaszcza stosunków termiczno-wilgotnościowych na znacznym obszarze,
- jakości wód - w wielu przypadkach stawy odgrywają dużą rolę w zakresie redukcji biogenów, natomiast intensywna gospodarka stawowa jest źródłem następujących zanieczyszczeń i zagrożeń:

- w okresie odłowów część osadów dennych jest odprowadzana do rowów i dalej do odbiornika,
- w okresie karmienia i intensywnego żerowania ryb, następuje zmętnienie wody osadami dennymi i materią organiczną,
- pobory wody w okresach niskich stanów powodują niezachowanie przepływu nienaruszalnego.

Kanał Dwory-Las - w latach 1985-1997 w związku z budową kanału prowadzone było odpompowywanie wód podziemnych. Spowodowało to obniżenie poziomu o 2 m do rzędnej 216,0 m n.p.m. i wyraźnie zogniskowało drenaż wód podziemnych w tym rejonie. W konsekwencji tego powstały straty w zbiorowiskach roślinnych, a zwłaszcza w drzewostanie rezerwatu "Żaki". W wyniku budowy kanału nastąpiło skrócenie dolnego biegu rzeki Macochy, której ujście skierowano w kwietniu 1997 r. do kanału. Stare koryto na odcinku kanał-ujście do Wisły ulegnie zasypaniu. Przebudowa układu sieci rzecznej w tym rejonie spowodowała skierowanie ścieków z MPOŚ do potoku Macocha i dalej do kanału.

3.2.3. Zanieczyszczenie powietrza

Na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych zakładów przemysłowych emitujących do atmosfery duże ilości zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Warunki aerosanitarne gminy kształtowane są jednak pod wpływem zanieczyszczeń napływających z: Firmy Chemicznej Dwory SA, miasta Oświęcimia oraz silnie uprzemysłowionych i zurbanizowanych sąsiednich terenów. Do głównych lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza zaliczyć należy: gospodarkę komunalną, komunikację oraz drobne zakłady przemysłowo-usługowe.

Monitoring zanieczyszczeń atmosfery prowadzony jest na sieci stacji pomiarowych Wojewódzkiej i Terenowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Bielsku-Białej i Oświęcimiu, Firmy Chemicznej Dwory SA oraz WIOŚ. Punkty pomiarowe są zlokalizowane w większości w rejonie Firmy Chemicznej Dwory SA i na terenie miasta; natomiast na obszarze gminy znajdują się tylko nieliczne punkty, o ograniczonym zakresie pomiarowym.

W większości stężenia zanieczyszczeń powietrza charakteryzują się dużą zmiennością przestrzenną, jednak nie przekraczają wartości dopuszczalnych, za wyjątkiem pyłu zawieszonego.

Dwutlenek siarki - średnioroczne stężenia SO₂ w 1997 roku, na terenie gminy wynosiły od 7,9% do 67,8% wartości dopuszczalnej. W przebiegu rocznym, kilkakrotnie wyższe stężenia występują w półroczu zimowym w stosunku do okresu letniego. Tak wysoki poziom stężeń spowodowany jest gospodarką cieplną opartą na węglu kamiennym i koksie w gospodarstwach domowych, kotłowniach i małych zakładach produkcyjnych. Zależność tę potwierdzają również wyższe stężenia SO₂ na terenie miasta Oświęcimia w okresie zimowym.

Dwutlenek azotu - średnioroczne stężenia NO₂ na terenie gminy nie przekraczają dopuszczalnych wartości, a poziom ich kształtuje się od 17,9% do 32,% wartości dopuszczalnych. W przebiegu rocznym, stężenia dwutlenku azotu nie wykazują tak dużego zróżnicowania między porami roku jak SO₂, gdyż są to zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw płynnych, głównie z transportu.

Pył zawieszony (PM₁₀) - w większości punktów pomiarowych średnioroczne stężenia przekraczają wartości dopuszczalne nawet 2-3-krotnie i wykazują bardzo duże zróżnicowanie przestrzenne. Decydujący wpływ na poziom stężeń pyłu mają źródła przemysłowe, komunalne, napływ z sąsiednich terenów oraz unoszenie pyłu z podłoża.

Średnioroczne stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszonego w Mg/m^3 w 1997 r. (Ocena... 1998):

Numer punktu	Nazwa punktu	S02	NO2	Pył PM10
2	Zaborze	8,40	7,16	86,92
3.	Poręba	3,18	12,54	65,74
4.	Włosienica	18,17	13,00	6,83
5.	Stawy Monowskie	2,23	7,16	146,78
6.	Dwory II	27,14	17,28	102,91
9.	Bobrek	15,60	10,60	124,90
11.	Kruki	4,25	11,68	45,30
12.	Firma Chemiczna Dwory SA*	33,99	14,50	56,59
14.	Oświęcim - Zasole	1,75	12,80	42,84
Wartość dopuszczalna		40	40	50

* stacja automatyczna SPO

Opad pyłu - na terenie gminy opad pyłu stanowi od 20,5% do 38,5% wartości dopuszczalnej i w porównaniu do terenu miasta jest niższy o około 10-30%. W roku 1997 stwierdzono niewielki wzrost wartości opadu pyłu w stosunku do roku 1996.

Opad metali - średnie roczne wartości opadu metali w pyłe (kadm i ołów) wynosiły odpowiednio 4% i 20% dopuszczalnej wartości wykazując tendencję spadkową w porównaniu do lat ubiegłych.

Zjawiska te ilustruje załączone zestawienie.

Opad pyłu i metali w latach 1996-1997 (Ocena... WSSE

Numer punktu	Nazwa punktu	Opad pyłu [g/m ² - rok]		Opad metali [g/m ² - rok]			
				ołów		kadm	
		1996	1997	1996	1997	1996	1997
1.	Brzezinka	34,9	28,2	11,93	9,54	0,52	0,39
2.	Zaborze	35,0	41,0	-	-	-	-
3.	Poręba	63,0	64,0	-	-	-	-
4.	Włosienica	57,0	-	-	-	-	-
5.	Stawy Monowskie	44,0	-	-	-	-	-
6.	Dwory II	51,0	-	-	-	-	-
7.	Monowice	65,1	77,5	26,43	11,67	0,90	0,32
8.	Dwory I	81,9	69,3	24,10	20,03	0,83	0,39
9.	Bobrek	45,0	60,0	-	-	-	-
10.	Bobrek II	40,7	44,6	11,66	9,54	0,31	0,32
11.	Kruki	59,0	64,0	-	-	-	-
12.	Firma Chemiczna Dwory SA						
13.	Oświęcim, ul. śeromskiego	53,1	57,3	20,99	13,80	0,77	0,24
14.	Oświęcim - Zasole	44,0	56,0	-	-	-	-
15.	Oświęcim, osiedle Legionów	77,7	100,6	29,88	28,70	0,90	0,55

Wartość dopuszczalna	200	100	10
----------------------	-----	-----	----

Inne zanieczyszczenia - położenie gminy w otoczeniu zakładów chemicznych, w których do produkcji stosowane są liczne specyficzne substancje chemiczne, w większości bardzo toksyczne, stwarza zagrożenie wystąpienia ponadnormatywnych stężeń. Na sieci punktów pomiarowych prowadzonych przez Firmę Chemiczną Dwory SA przekroczenia dopuszczalnych stężeń lotnych substancji zanieczyszczeń organicznych odnoszą się jedynie do benzenu. Przekroczenia te, nawet dwukrotne, notowane były w Dworach II i na terenie miasta Oświęcimia.

Średnioroczne stężenia lotnych zanieczyszczeń organicznych w ug/m w 1997 r. (Ocena... 1998), przedstawia poniższe zestawienie:

Nr pkt.	Lokalizacja punktu	Chlorek winylu	Benzen	Styren	Toluen	Ksylen	Octan winylu	Trójchlo - roetylen	
2	Zaborze	0,13	2,56	-	1,94	0,35	0,51	-	
3	Poręba	0,20	1,00	0,30	1,21	0,47	0,11	0,09	
4	Włosienica	0,39	1,22	-	0,56	0,04	0,0004	-	
5	Stawy Monowskie	0,35	0,35		0,28	0,01	0,15		
6	Dwory II		0,03	5,22					
0,3	.11	2,50	0,49	0,96	-				
3	9	Bobrek	-	1,49	-	1,43	0,04	0,09	0,25
	11	Kruki	0,30	1,57	0,019	1,54	0,67	0,19	0,59
	14	Oświęcim - Zasole	0,20	5,53	0,30	6,17	1,77	1,00	0,39
	Wartość dopuszczalna		1,00	2,50	2,00	10,00	10,00	10,00	60,00

W ostatnich latach (1995-1997), w wyniku wyraźnego spadku emisji tych substancji z Firmy Chemicznej Dwory S.A., poziom stężeń tych substancji w powietrzu systematycznie maleje.

Hałas - jest bardzo istotnym i uciążliwym dla mieszkańców elementem zanieczyszczenia powietrza. Głównymi źródłami hałasu na terenie gminy jest komunikacja samochodowa, kolejowa oraz zakłady przemysł owo-usługowe. Poziom hałasu komunikacyjnego "u źródła" wzdłuż głównych dróg w zależności od natężenia ruchu wynosi:

- ponad 70 dB dla odcinków dróg:
 - Chrzanów- Oświęcim-Brzeszcze,
 - Kęty-Oświęcim,
 - Tychy- Oświęcim-Zator,
przy natężeniu ruchu ponad 250 poj./h.
- 60-70 dB dla odcinków dróg o natężeniu ruchu 100-250 poj./h oraz głównych linii kolejowych i bocznic.

Na poszczególnych drogach - typ zabudowy, obecność zieleni i obiektów ekranujących oraz udział samochodów ciężarowych w potoku ruchu, w decydujący sposób warunkują poziom hałasu oraz rozprzestrzenianie się na otaczające tereny.

Hałas przemysłowy - uciążliwość jego ogranicza się do terenów bezpośrednio przyległych i w większości do pory dziennej. Do najbardziej uciążliwych należą tereny eksploatacji powierzchniowej, zakłady usługowe, a zwłaszcza stolarnie, ślusarnie, blacharstwo samochodowe, składy materiałów itp.

Według Oceny... (1998) poziom hałasu w otoczeniu Firmy Chemicznej Dwory SA waha się od 50 do 55 dB i tylko sporadycznie przekracza 60 dB.

3.2.4. Jakość i zanieczyszczenie pokrywy glebowej

Rozwój przemysłu, wzrost zanieczyszczenia powietrza, wody oraz chemizacja rolnictwa powodują wzrost zanieczyszczeń gleb, ich degradację co prowadzi do spadku produkcji rolnej, jak również skażenia płodów rolnych.

Jak wynika z badań użytków rolnych prowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach (Wyniki... 1995, 1996, 1998; Badanie... 1998) na terenie wszystkich wsi gleby charakteryzują się:

1. Odczynem (pH) w granicach od 4.0 do 7.1, tj. od bardzo kwaśnych do obojętnych. Wynikające z tego potrzeby wapniowania obejmują od 60% do ponad 80% powierzchni użytków rolnych w poszczególnych wsiach (średnio w gminie 72%). Wapniowanie jest podstawowym zabiegiem kształtującym i podtrzymującym agroekologiczne walory gleby, które poprawia odczyn, w wyniku czego zmniejsza się o 50% zdolność pobierania metali ciężkich przez rośliny uprawne.
2. Bardzo zróżnicowaną zasobnością w przyswajalne makroelementy, tj. fosfor, potas i magnez. Należą one do grupy pierwiastków pobieranych z gleby przez rośliny w stosunkowo dużych ilościach. W większości przebadanych gleb stwierdzono ich dużą zmienność od bardzo niskiej do bardzo wysokiej:
 - fosfor 0,6-25,0 mg/100 g gleby,
 - potas 6,2-50,0 mg/100 g gleby,
 - magnez 4,4-25,5 mg/100 g gleby.

Największe niedobory stwierdzono w zakresie braku fosforu (tab.), co wymaga zwiększenia nawożenia (ale o niższej zawartości magnezu), gdyż podobnie jak wapniowanie wyższa zawartość fosforu w glebie obniża zdolność pobierania metali ciężkich przez rośliny.

Gleby wymagające zwiększonego nawożenia:

Lp.	Miejscowość	Procent gleby wymagających zwiększonego nawożenia		
		Fosforem	potasem	magnezem
1	Broszkowice	41-50	0-10	0-10
2	Babice	41-50	21-30	0-10
3	Brzezinka	41-50	21-30	0-10
4	Pławy	41-50	21-30	0-10
5	Harmeże	41-50	41-50	31-40
6	Rajsko	51-60	0-10	0-10
7	Grójec	51-60	31-40	21-30
8	Zaborze	41-50	41-50	21-30
9	Łazy	51-60	31-40	21-30
10	Poreba Wielka	51-60	31-40	21-30
11	Włosienica	41-50	41-50	11-20
12	Stawy Monowskie	41-50	31-40	0-10
13	Dwory II	71-80	21-30	0-10

3. Obe

nością mikroelementów pochodzenia zarówno naturalnego - ze skał macierzystych, jak też w wyniku zanieczyszczeń przemysłowych. Wysoka zawartość metali ciężkich może prowadzić do skażenia płodów rolnych zwłaszcza gdy gleby są dodatkowo zakwaszone. Badania wykazały, że wg stosowanej w Polsce 6-stopniowej klasyfikacji rolniczej przydatności gleb w zależności od stopnia zanieczyszczenia opracowanej przez IUNG Puławy (stopień 0 - gleby nie zanieczyszczone do stopnia V - gleby bardzo silnie zanieczyszczone), na terenie gminy występują gleby, w których zawartość metali ciężkich określana jest jako:

- **stopień 0** - gleby nie zanieczyszczone o naturalnych zawartościach metali śladowych. Gleby te mogą być przeznaczone pod wszystkie uprawy ogrodnicze i rolnicze, zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- **stopień I** - obejmuje gleby o podwyższonej zawartości metali. Gleby te mogą być przeznaczone pod wszystkie uprawy polowe, z ograniczeniem warzyw przeznaczonych dla dzieci,
- **stopień II** - gleby słabo zanieczyszczone. Na glebach takich zachodzi już obawa chemicznego zanieczyszczenia roślin. Wykluczyć więc należy przede wszystkim niektóre uprawy ogrodnicze, jak np. sałata, szpinak, kalafior. Dozwolona jest uprawa roślin zbożowych, okopowych i pastewnych.

Udział poszczególnych klas gleb (w %) w zależności od stopnia zanieczyszczenia przedstawia poniższa tabela:

Pierwiastek	Stopień zanieczyszczenia gleb								
	1995			1996			1998		
	0	I	II	0	I	II	0	I	II
Ołów (Pb)	74	26	-	82	18	-	93	7	-
Kadm (Cd)	23	69	8	16	74	10	13	74	13
Nikiel (Ni)	77	14	9	66	26	8	85	13	2
Cynk (Zn)	17	77	6	5	87	8	17	77	6
Miedź (Cu)	-	-	-	-	-	-	88	12	-

zanieczyszczenia stopnia III-V nie stwierdzono w żadnej próbie.

W ostatnich latach nie zaznacza się wyraźny trend zmian zanieczyszczeń gleb, np. zawartość ołowiu i niklu maleje, natomiast wzrasta zanieczyszczenie kadmem.

Słabe zanieczyszczenia w większości nie przekraczają 10% badanych prób, a najczęściej stwierdzone są na terenie wsi Dwory II, Harmęże i Babice.

W zakresie innych mikroelementów stwierdzono:

- w powyżej 50% prób niską zawartość boru (B) na terenie wsi Poręba, Włosienica, Harmęże, gdzie należy zwiększyć nawożenie nawozami borowymi w szczególności pod uprawy wrażliwe jak buraki, rzepak, koniczyna,
- średnią zawartość manganu (Mn) i żelaza (Fe) na terenie całej gminy.

3.2.5. Stan zagrożenia i zanieczyszczenie roślinności

Stan zagrożenia roślin:

Na terenie gminy, jak i w Kotlinie Oświęcimskiej obserwuje się postępujące zanikanie roślinności naturalnej nadrzecznej, wodnej, błotnej zaroślowej, leśnej, ustępowanie rodzimych gatunków roślin oraz ekspansję nowych gatunków roślin synantropijnych.

Główne przyczyny tego zjawiska to: niszczenie siedlisk nadrzecznych poprzez regulację, eksploatacja żwirów, zajmowanie terenów pod zabudowę i infrastrukturę, stosowanie herbicydów i nawozów, zanieczyszczenie gleb, wody i powietrza. Mimo tak dużego przekształcenia warunków naturalnych obszar ten przedstawia wysokie walory przyrodnicze. Obserwuje się duże zróżnicowanie wielu grup roślinności, a zwłaszcza związanych z siedliskami o wysokim poziomie wód gruntowych lub wodnych m.in.:

- flory mszaków, grupy roślin szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenia wykorzystywanych często w bioindykacji, których stwierdzono występowanie około 100 gatunków, w tym 4 gatunków zagrożonych w Polsce i 19 zagrożonych w Kotlinie Oświęcimskiej,
- flory roślin naczyniowych, wśród których stwierdzono obecność 10 gatunków roślin objętych ochroną prawną, w tym:
 - gatunków objętych ochroną całkowitą: bluszcz pospolity, grąziel żółty, listera jajowata, storczyk szerokolistny oraz cis pospolity w nasadzeniach,
 - 4 gatunki roślin chronionych częściowo: centuria pospolita, konwalia majowa, kruszyna pospolita i kalina koralowa.

Ponadto występują tu 43 gatunki roślin uznane za rzadkie i bardzo rzadkie, głównie gatunki wodne, szuwarowe i siedlisk wilgotnych i kserotermiczne, które powinny zostać objęte ochroną np. poprzez wpisanie do regionalnej listy gatunków chronionych. Niektóre z tych gatunków zostały zamieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Zarzycki, Kaźmierczakowa 1993).

Na szczególną uwagę zasługuje również łęg topolowo-wierzbowy *Salici-Populetum*. Zbiorowisko to w skali całego kraju występuje nielicznie, jedynie we fragmentach, a w dolinie Soły jest trwałym zbiorowiskiem naturalnym zachowującym bardzo wysoką bioróżnorodność i zasługującym na szczególną ochronę.

Zbiorowiska leśne w tym obszarze podlegają degradacji abiotycznej, biotycznej i antropogenicznej. Drzewostany leśne znajdują się w zasięgu emisji przemysłowych,

głównie z terenów GOP i RÓW, i wykazują uszkodzenia oceniane jako średnie - II stopień degradacji lasu.

Zanieczyszczenie roślinności:

Dopuszczalne zawartości metali ciężkich w warzywach, owocach i ziemniakach określa Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 31.03.1993 r. w sprawie wykazu substancji dodatkowych dozwolonych i zanieczyszczeń technicznych w środkach spożywczych i użytkach (MP, Dz. Urz. RP nr 22, póź. 233). Przekroczenie podanych w załączniku nr 4 do ww. zarządzenia dopuszczalnych zawartości chociaż jednego z metali dyskwalifikuje płody rolne jako artykuły spożywcze. żywność taka nie powinna być dopuszczana do obrotu handlowego, a przeznaczona na cele paszowe lub przemysłowe.

Badania stopnia skażenia roślin prowadzone przez OSCh-R w Gliwicach (Wyniki... 1995, 1996, 1998) w oparciu o metodykę IUNG Puławy wykazały, że na terenie gminy występują przekroczenia dopuszczalnych wartości metali ciężkich w normie konsumpcyjnej przydatności roślin.

Udział procentowy badanych roślin w zależności od ich przydatności:

Pierwiastek	Przydatność roślin								
	konsumpcyjna			paszowa			przemysłowa		
	95	96	98	95	96	98	95	96	98
Ołów (Pb)	100	100	100	-	-	-	-	-	-
Kadm (Cd)	50	58	57	35	42	43	15	-	-
Nikiel (Ni)	100	100	-	-	-	-	-	-	-
Cynk (Zn)	75	100	92	15	-	8	10	-	-
Miedź (Cu)	-	-	97	-	-	3	-	-	-

Z przebadanych roślin (zboża, warzywa, ziemniaki, trawa) najczęściej stwierdza się przekroczenia kadmu, rzadziej cynku, natomiast pozostałe metale ciężkie nie mają znaczenia dla oceny stopnia zdrowotności badanego materiału. Najwięcej przekroczeń norm stwierdzono na terenie wsi Rajsko, Grójec i Harmęże.

Skażenie roślin metalami ciężkimi, a zwłaszcza kadmem i cynkiem wykazuje bardzo dużą korelację ze skażeniem gleb.

Szczególnie kadm należy do pierwiastków wyjątkowo łatwo przyswajalny przez rośliny, zarówno przez liście jak i system korzeniowy. Kumulacja następuje głównie w korzeniach nawet w przypadku absorpcji przez liście. Z uwagi na małą liczbę prób ocenę stopnia skażenia roślin należy traktować jako orientacyjną nie dającą pełnego obrazu stanu i jakości roślin na terenie całej gminy.

3.2.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na terenie gminy nie ma zakładów, które używają do celów produkcyjnych lub magazynują takie rodzaje i ilości substancji, które w wyniku awarii stwarzają nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska. Potencjalnym źródłem zagrożeń o charakterze NZŚ są: stacje benzynowe, magazyny paliw i gazów oraz trasy komunikacyjne - drogowe i kolejowe, po których transportowane są substancje niebezpieczne.

Istotnym zagrożeniem dla terenu gminy są zakłady chemiczne w Oświęcimiu, na terenie których do celów produkcyjnych magazynowane są duże ilości substancji niebezpiecznych, w tym m.in. chlor i amoniak. Zagrożenie stanowią równocześnie trasy komunikacyjne dowozu

tych substancji do zakładu, które prowadzą przez teren gminy. W przypadku awarii instalacji chloru lub amoniaku strefa skażeń sięgać będzie na teren gminy.

3.3. Ochrona i uwarunkowania prawne wynikające z walorów środowiska przyrodniczego

3.3.1. Obszary i obiekty chronione

System obszarów objętych ochroną tworzą zespoły i obiekty o wysokich walorach przyrodniczych, o znaczeniu ważnym w skali europejskiej, krajowej i regionalnej.

Obszary przyrodniczo cenne w skali europejskiej i krajowej objęte ochroną prawną przyrody, tj. rezerваты przyrody, pomniki przyrody, a także zespoły przyrodniczo - krajobrazowe wchodzi w skład sieci terenów ECONET i ostoi CORINE biotypes. Sieć ekologiczna ECONET-PL składa się z obszarów węzłowych i korytarzy ekologicznych, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków.

Na terenie gminy, w jej północnej części od Oświęcimia po Zator, znajduje się odcinek korytarza ekologicznego doliny Wisły posiadający europejskie znaczenie. O wartości przyrodniczej tego terenu decydują zespoły stawów, kompleksy podmokłych łąk, zbiorowiska leśne oraz bogactwo gatunków roślin i zwierząt.

Program CORINE biotypes obejmuje cenne pod względem przyrodniczym obszary (ostoje) lądowe lub wodne stanowiące pewną całość funkcjonalną z punktu widzenia populacji roślin, zwierząt czy siedlisk. Programem tym, na terenie gminy, objęto rezerwat Żaki.

Rezerwat przyrody "Żaki":

Typ: leśny

Charakter rezerwatu: ochrona częściowa

Utworzony został w 1959 r. na powierzchni 17,52 ha. Położony jest w północno-wschodniej części gminy na terenie wsi Dwory II. Ochroną objęto fragment lasu gradowego (*Tilio-Carpinetum*) z przewagą starodrzewia lipowego, stanowiący niezwykle cenną część krajobrazu doliny Wisły. W runie tego lasu występuje szereg gatunków roślin objętych ochroną:

- Gatunki chronione:
 - o *Daphne mezereum* - wawrzynek wilczełyko,
 - o *Epipactis helleborine* - kruszczyk szerokolistny,
 - o *Hedera helix* - bluszcz pospolity,
 - o *Yeratrum album ssp lobelianum* - ciemiężycyca biała, zielona.
- Gatunki pod ochroną częściową:
 - o *Asarum europaeum* - kopytnik pospolity,
 - o *Frangula alnus* - kruszyna pospolita,
 - o *Primula elatior* - pierwiosnka wyniosła,
 - o *Yiburnum opulus* - kalina koralowa.

Według programu CORINE biotypes w charakterystyce rezerwatu przyjęto nazewnictwo jednostek fitosocjologicznych i typy siedlisk kodowane zgodnie z klasyfikacją Physis:

Typy siedlisk:

41.G1 - grąd z dominacją lipy. Jedna z pięciu najważniejszych ostoi tego **Kod ostoi:** GOK 100700

Współrzędne geograficzne: E 19:22:00,50:01:45

Respondent: Instytut Ochrony Przyrody, Kraków

Status ochronny:	09.G.01-99	Rezerwat przyrody
Motywacje:	02	botaniczna
	05	zoologiczna
	05	ssaki
	11	siedliska (biotopy) /zespoły/ ekosystemy
	12	gatunki rzadkie
Działalność człowieka:	13	gatunki zagrożone
	17	nieznana działalność

Ostoja przyrody „Rezerwat Żaki” posiada znaczenie europejskie.

W wyniku budowy Kanału Wiślanego pierwotny obszar rezerwatu uległ zmniejszeniu do powierzchni 11,80 ha. Budowa kanału spowodowała nie tylko zdegradowanie północnej części rezerwatu, ale również w wyniku obniżenia zwierciadła wody na pozostałym terenie (do ok. 2 m), usychanie starodrzewia dębu szypułkowego. Następują także zmiany gatunkowe w składzie runa leśnego, do którego przenikają coraz liczniej nitrofity m.in. pokrzywa zwyczajna, bluszcz kurdybanek, poziomnik miękkowłosy i inne.

Pomniki przyrody:

Na terenie gminy występują nieliczne pomniki przyrody ożywionej.

Grójec

- **grupa 2 dębów** - w parku pałacowym w pobliżu Domu Ludowego, przy drodze Grojec-Łazy:
 - nr ewidencyjny w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody - 229,
 - rok ustanowienia- 1968,
 - obwód - 520, 600 cm,
 - wysokość - 25 m,
 - wiek - 300 lat;
- **kasztanowiec zwyczajny** - w parku podworskim, obok placu zabaw - własność Państwowy Zakład Opiekuńczo-Lecznicy:
 - nr ewidencyjny w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody - 470, rok ustanowienia -1995,
 - obwód-3 50 cm,
 - wysokość - 20 m,
 - wiek-1 50 lat.

Zaborze

- **grupa 3 dębów**, obok szkoły (obecnie przedszkole):
 - nr ewidencyjny w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody - 198,
 - rok ustanowienia- 1968,
 - obwód - 390-490 cm,
 - wysokość - 25 m,
 - wiek - 200-250 lat.

Poreba Wielka

- **lipa drobnolistna**, w parku podworskim, obok budynku szkoły podstawowej:
 - nr ewidencyjny w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody - 312,
 - rok ustanowienia -1988,

obwód- 515 cm,
wysokość - 28 m,
wiek - 250 lat.

Babice

- *orzech włoski „Uzdrowiciel”*, zlokalizowany przy ul. Grunwaldzkiej 26, ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Małopolskiego nr 14/02 z dnia 31.01. 2002r.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy:

W 1988 roku utworzony został zespół przyrodniczo-krajobrazowy pod nazwą "Dolina rzeki Soły w Oświęcimiu". Tą formą ochrony objęto obszar lasów łęgowych i zbiorowisk nieleśnych położonych w międzywalu Soły na terenie Oświęcimia, o powierzchni łącznej 154 ha.

Celem powołania takiego obszaru chronionego jest zabezpieczenie bioróżnorodności tego terenu, zachowania jako korytarz ekologiczny dla migracji cennych gatunków roślin i zwierząt oraz zabezpieczenia aktualnych i perspektywicznych potrzeb w zakresie edukacji ekologicznej, turystyki i wypoczynku społeczności Oświęcimia.

Ponadto zaproponowano (Przyroda... 1997) powołanie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "**Stare Wiślisko**" - na terenie Brzezinki i Babic, obejmuje on fragment doliny Wisły wraz ze starorzeczami, zbiorowiskami łąkowymi i laskami gradowymi. Spośród roślin objętych ochroną prawną występuje tutaj m.in. bluszcz, konwalia majowa i pierwiosnek. Znajduje się tu także stanowisko występowania ciemńycy zielonej.

Użytki ekologiczne:

W granicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Dolina rzeki Soły w Oświęcimiu" objęto ochroną najcenniejsze fragmenty obszarów leśnych przez uznanie ich za użytki ekologiczne:

"Łęg Stare Stawy" - 4,45 ha,
"Łęg Kamieniec" - 23,83 ha,
"Łęg Błonie" - 6,00 ha,
"Łęg Za Torami" - 15,00 ha.

Utworzono je dla zachowania naturalnych fragmentów łąg topolowo-wierzbowych wraz z występującymi przedstawicielami flory i fauny oraz ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.

Głównie ze względu na ochronę chrząszczy w ich naturalnym środowisku, proponuje się utworzenie nowych użytków ekologicznych:

Zaborze - mokradła i pobraża starych stawów rybnych i podmokłe łąki ze stanowiskiem ślepowrona, gatunkiem wymierającym w Kotlinie Oświęcimskiej, umieszczonym w "Czerwonej Księdze Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce" (Przyroda... 1997).

Obszary chronionego krajobrazu:

W celu zachowania wysokich walorów krajobrazowo-ekologicznych tych terenów projektowany jest regionalny system obszarów chronionych (Program... 1996):

- w dolinie Wisły - w północnej części gminy aż po Zator,
- w dolinie Soły - od Żywca na południu po dolinę Wisły.

Obszary te tworzą przestrzenną sieć wzajemnych powiązań ekologicznych regionalnego systemu obszarów chronionych i mają wpływać na hamowanie procesów degradacji środowiska oraz na poprawę jego stanu, szczególnie w krajobrazie rolniczym.

W faunie omawianego obszaru występuje szereg gatunków zwierząt objętych ochroną prawną, w tym m.in.:

- ssaki - nietoperze - wszystkie gatunki, jeż, wiewiórka, ryjówka,
- ptaki - prawie wszystkie gatunki,
- gady - zaskroniec, jaszczurka żyworodna, żmija,
- płazy - traszka zwyczajna, żaby, ropucha szara,
- ryby - strzebla potokowa, piskorz, śliz.

W ostatnim okresie prowadzone są prace nad reintrodukcją stanowiska bobra na terenie wsi Rajska nad Sołą.

W Babicach większość obszaru niezabudowanego jest otwarta, bez występowania większych skupisk drzew, co nie sprzyja kształtowaniu się różnorodności gatunkowej zwierząt i roślin. Jedynie na obszarach wzdłuż koryta Wisły można zaobserwować ciekawe walory przyrodnicze. Znajdują się tam wilgotne łąki, teren porastają płaty trzcinowisk oraz niewysokie wierzby i olchy. Według koncepcji krajowej sieci ECONET, dolina Górnej Wisły stanowi naturalny korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym wzdłuż którego odbywa się migracja zwierząt i roślin.

Bogate florystycznie są również ogrody przydomowe z roślinnością ozdobną. Wśród tego typu zbiorowisk można spotkać gatunki ptaków związane z siedliskami ludzkimi.

Zachodnie krańce sołectwa przylegające do Wisły znajdują się w obrębie obszaru Natura 2000 Dyrektywa Ptasia „Stawy w Brzeszczach” PLB 120009. Natomiast do południowej granicy miasta Oświęcim przylega obszar Natura 2000 Dyrektywa Ptasia „Dolina Dolnej Soły” PLB 120004, którego część obejmuje tereny położone w granicach opracowania II zmiany Studium.

Obszar „Stawy w Brzeszczach” obejmuje kompleksy stawów hodowlanych w dolinie górnej Wisły, położone po obu stronach rzeki. Wisła ma tutaj naturalny charakter, meandruje i w jej dolinie znajduje się sporo niewielkich starorzeczy.

W ostoi występuje co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), czapla purpurowa (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), ślepowron (PCK), kokoszka, krakwa, krwawodziób, śmieszka, zausznik; stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiąga: bąk (PCK), rybitwa czarna i perkoz dwuczuby. Zagrożeniami na tym obszarze są:

- zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych,
- likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień,
- likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach,
- zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne,
- zaniechanie gospodarki stawowej,
- regulacja Wisły,
- wycinanie zakrzewień nadrzecznych,
- składowanie odpadów górniczych w jej dolinie.

Ponadto nad Doliną Soły zlokalizowany jest potencjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Dolna Soła” PLH 120083, wskazany w granicach II zmiany Studium, poddany opiniowaniu w maju 2009r., stosownie do art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.).

Przylega on do obszaru sołectwa w południowo - wschodniej jego części, przy walach nad Sołą. Ponadto obejmuje częściowo zachodnią część terenu położonego w granicach opracowania II zmiany Studium.

Stanowiska kumaków nizinnych na tym terenie należą do jednych z liczniejszych na terenie woj. Małopolskiego. Obszar jest miejscem występowania 5 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym dominujących powierzchniowo łągów wierzbowo-topolowych, ale znacznie przekształconych. Ponadto na obszarze tym

stwierdzono 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1 gatunek ssaka, 2 gatunki płazów i 3 gatunki ryb. Obszar uzupełnia reprezentację bolenia, brzanki i głowacza białopłetwego w regionie kontynentalnym. Do głównych zagrożeń obszaru należą:

- intensywne eksploatacja żwiru rzeczno powodująca zanikanie kamienistych tarlisk litofilnych gatunków ryb,
- realizacja programów ochrony przeciwpowodziowej, wynikających z nadmiernej zabudowy terenów zalewowych i polegających na szybkim odprowadzeniu wód powodziowych z obszaru zagrożonego,
- prace wykonywane w korycie rzeki, związane z zabudową hydrotechniczną (utrzymaniem i regulacją wód),
- rolnicze i przemysłowe zagospodarowanie terasy zalewowej jako "ziemi niczyjej".
- zabudowa terenów zalewowych połączona z ubezpieczaniem i nadsypywaniem brzegów prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzeczno,
- zanieczyszczenia obszarowe i punktowe (komunalne, small biznes),
- zaśmiecanie koryta rzeczno obcym materiałem skalnym (gruzem) użytym do ubezpieczania brzegów,
- gospodarka wodna na zbiornikach kaskady Soły powyżej obszaru prowadząca do istotnych zmian w reżimie hydrologicznym rzeki powodująca przesuszenie siedlisk nadbrzeżnych w dolinie rzeki,
- wycinka lasów łęgowych oraz inwazja obcych gatunków roślin.

3.3.2. Uwarunkowania wynikające z ochrony złóż surowców mineralnych

Stosownie do przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze, z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz. U. nr 27, póź. 96 z późn. zm.), istnieje obowiązek sporządzenia planu miejscowego terenu górniczego. W ramach tego planu należy uwzględnić m.in.: charakterystykę geologiczną udokumentowanego złoża, warunki działalności górniczej określone w koncesji na wydobywanie kopaliny,

- elementy zagospodarowania złoża,
- przeprowadzić inwentaryzację zagospodarowania terenu górniczego i ocenę odporności obiektów,
- określić wpływy eksploatacji górniczej i przeciwdziałanie ujemnym skutkom działalności górniczej.

Dopuszcza się możliwość odstąpienia od sporządzania planu terenu górniczego tylko gdy zachodzą dwie sytuacje równocześnie:

- jeżeli nie przewiduje się ujemnych wpływów na środowisko,
- i jeżeli teren górniczy został utworzony w związku z wydobywaniem kopaliny pospolitych.

W 1997 r. Nadwiślańska Spółka Węglowa SA wystąpiła do MOŚZNiL o zrzeczenie się części koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża objętego obszarem górniczym Wola, przesunięcie wschodniej granicy na linię Wisły i utworzenie wspólnego terenu górniczego Wola I - Międzyrzecze.

Korekta granic wynika m.in. z nowego projektu zagospodarowania złoża, który przewiduje rozszerzenie filarów ochronnych dla Państwowego Muzeum Oświęcim-Brzezinka, terenów PKP, miasta Oświęcim i rzeki Wisły. Rozszerzenie tych filatrów w istotny sposób zmniejsza zasoby przemysłowe kopalni, redukując je z 511,2 mln t do 127,6 mln t węgla. Tereny te nie były do tej pory objęte eksploatacją, z uwagi na trudne warunki geologiczno-

górnictwa (III grupa zmienności). W odpowiedzi na ww. wniosek MOŚZNiL wydało nową koncesję nr GK/wk/Pk/3365/98 z dnia 17.08.1998 r. zatwierdzającą powyższe zmiany.

Zmiana przebiegu wschodniej granicy OG Wola spowodowała korektę granic terenu górnictwa kopalni "Piast" w jej południowo-wschodniej części i "Brzeszcze" w północnej części obszaru.

Obecnie, na terenie gminy Oświęcim, tereny górnictwa obejmują północną część wsi Broszkowice i Babice, południową część wsi Rajsko i Harmężę oraz niewielką część wsi Pławy, Brzezinka i Dwory I

Fragmencie sołectwa położony jest częściowo w granicach obszaru górnictwa „Bieruń I” i terenu górnictwa Kopalni KWK Piast. Występują tutaj następujące warunki górnictwa - geologiczne:

- 1) *podział stratygraficzny i charakterystyka litologiczna warstw geologicznych przedmiotowego rejonu (miąższość):*
 - a) 10,0 - 15,0 m - Czwartorzęd (piaski gliny),
 - b) 88,0 - 278,0 m - Trzeciorzęd /iły mioceńskie,
 - c) poniżej - Karbon (warstwy łaziskie z pokładami węgla),
- 2) *tektonika górotworu w przedmiotowym rejonie (rozciągłość, upad, dyslokacje, zmycia, uskoki w pokładzie jako granice eksploatacyjne) - rozciągłość NW-SE, upad 3-5°,*
- 3) *charakterystyka wykształcenia i wartość przemysłowa złoża kopaliny lub jego części - węgiel kamienny, typ węgla 31, 32, złoże wykształcone jest w formie pokładów zalegających regularnie,*
- 4) *istniejące stosunki wodne - zwierciadło wody gruntowej stabilizuje się na głębokości ok. 2,0 - 3,0 m pod powierzchnią terenu,*
- 5) *dane charakteryzujące występowanie wstrząsów powodowanych działalnością górnictwa - wpływ wstrząsów parasejsmicznych o przyspieszeniu do 200mm/s^A,*
- 6) *przewidywane wpływy eksploatacji dokonanej i projektowanej - rysunek zmiany Studium wskazuje zasięg I i II kategorii przydatności terenu do zabudowy,*
- 7) *przewidywane zmiany stosunków wodnych w związku z eksploatacją górnictwa - zmian sytuacji hydrogeologicznej nie przewiduje się.*

Na terenie Gminy Oświęcim znajduje się również udokumentowane złoże węgla kamiennego „Oświęcim Polanka”. Występuje ono na całym obszarze objętym II zmianą Studium.

W restrukturyzacji przemysłu, przeprowadzanej w oparciu o program dostosowania górnictwa węgla kamiennego do warunków rynkowych, przewiduje się ograniczenie wydobycia, zamknięcie kilku deficytowych kopalń (m.in. KWK Cze-czott) oraz rezygnację z eksploatacji cienkich pokładów poniżej 1,2 m zanieczyszczonych >55%, trudnych warunkach geologiczno-górnictwowych i w filarach granicznych, ochronnych, oporowych. W tych warunkach istnieje małe prawdopodobieństwo zagospodarowania złóż perspektywicznych Oświęcim-Polanka, Zator oraz Wola (część po korekcie OG).

W planach do 2000 roku nie przewiduje się rozpoczęcia budowy nowych kopalń, a uwzględniając długi cykl budowy można stwierdzić, że obszary te nie będą zagospodarowane do 2015 roku.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARTOŚCI KULTUROWYCH GMINY I ICH OCHRONY

4.1. Historyczne aspekty rozwoju gminy

Liczne stanowiska archeologiczne potwierdzają istnienie osad ludzkich w czasach przedhistorycznych. Są tu ślady osadnicze z epoki kamiennej (Babice, Grójec, Harmęże, Poręba Wielka, Włosienica, Zaborze), neolitu, kultury łużyckiej bądź wczesnego lub późnego średniowiecza - na terenach prawie wszystkich wsi gminy.

Domniemywa się, że w VII - XII wieku istniało średniowieczne grodzisko w Łazach; później w miejscu tego grodziska powstał warowny grodek, a jeszcze później, w XV wieku - dwór z zabudowaniami dworskimi.

Historia wsi gminy Oświęcim była zawsze silnie związana z historią miasta Oświęcimia. Gród i zamek w Oświęcimiu powstał prawdopodobnie w pierwszym okresie państwowości polskiej. Należały, wraz z otaczającymi terenami, do Księstwa Opolskiego, po jego podziale pod koniec XIII w. do Księstwa Cieszyńskiego, a po kolejnych kilkudziesięciu latach stały się odrębnym księstwem Oświęcimsko Zatorskim. W tym czasie, przez około 100 lat podlegało koronie czeskiej, później koronie polskiej. W 1772 r. ziemia oświęcimska została wcielona do zaboru austriackiego. Na początku XX wieku istniało starostwo oświęcimskie, a w okresie międzywojennym - powiat należący do województwa krakowskiego.

Rozwój Oświęcimia, podobnie jak położonego na wschód Zatora był w początkowym okresie tego rozwoju, związany z istnieniem szlaku handlowego wiodącego od strony Krakowa w kierunku południowo zachodnim. Miasta na tym szlaku strzegły przepraw przez rzeki (Zator przez Wisłę i Skawę, Oświęcim przez Wisłę i Sołę) i wyznaczały kolejne etapy drogi.

Pierwsze wzmianki o wsiach w otoczeniu zamku i miasta Oświęcimia pochodzą z końca XIII bądź z XIV wieku. I tak, źródła historyczne z 1272 r. informują o istnieniu wsi Rajsko, założonej na prawie niemieckim („lure teuthonico”). W dokumencie tym wymieniono również obecną wieś Pławy (o pierwotnej nazwie Francisci). Rok 1285 widnieje w przywileju lokacyjnym wsi Poręba Wielka, założonej na karczowisku, również na prawie niemieckim; przywilej ten wymienia również wsie Grójec i Włosienicę. Babice zostały wzmiankowane w dokumencie z 1314 roku, Dwory w roku 1368, Brzezinka w 1381 roku.

W statucie solnym króla Kazimierza Wielkiego, z 1368 r., zagwarantowano tranzyt soli z żup wielickich przez Oświęcim Trakt ten prowadził przez Włosienicę, Monowice, Dwory, Klucznikowice, Rajsko i Harmęże w kierunku zachodnim (jego przebieg jest znany z lustracji z 1564 r.).

W tym czasie wsie obecnej gminy Oświęcim wchodziły w skład księstwa oświęcimskiego i zatorskiego; w połowie XV wieku, w roku 1457 księstwo zostało sprzedane królowi polskiemu Kazimierzowi Jagiellończykowi. W dokumencie sprzedaży wymieniono wsie: Babice, Broszkowice, Brzezinkę, Dwory, Grodziec (Grójec) Łęki, Monowice, Rajsko, Franciszko wice (Pławy), Harmęże, Szparowice.

Poszczególne wsie stanowiły własność książęcą, później królewską (np. Babice, Dwory), bądź własność rozmaitych rodów (Brzezinka, Grójec, Harmęże, Łazy, Pławy, Poręba Wielka); w kolejnych latach zmieniały właścicieli. Wieś Broszkowice w okresie od 1427 roku, przez ponad trzysta pięćdziesiąt lat, stanowiła własność klasztoru Dominikanów w Oświęcimiu. W 1782 roku, została wcielona do rządowego funduszu religijnego po kasacji klasztoru Dominikanów przez cesarza austriackiego Józefa II. Wieś Pławy na początku XVI wieku została sprzedana mieszczanom oświęcimskim; w XIX w. gmina Oświęcim organizowała tu duże targi wołów.

W sposób szczególny zaznaczył się na ziemi oświęcimskiej okres II wojny światowej. Tereny te zostały włączone do Rzeszy Niemieckiej. W 1940 r. okupanci rozpoczęli budowę obozu koncentracyjnego, najpierw na terenie miasta, na tzw. Zasolu, a w rok później na terenach wsi Brzezinka. Od 1942 r. obóz Auschwitz-Birkenau był największym obozem masowej zagłady, głównie ludności żydowskiej, lecz nie tylko, przywożonej tu ze wszystkich krajów okupowanej Europy. Plany dalszej, prawie dwukrotnej rozbudowy obozu w Brzezince (wykonywane przez niemiecką firmę z Breslau - Wrocławia) przekreślił koniec wojny w 1945 r. Tereny byłych obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu i w Brzezince zostały zachowane jako pomnik martyrologii narodów.

W latach powojennych, do 1973 r. ziemia oświęcimska wchodziła w skład województwa krakowskiego, w latach 1973-1998 do województwa bielskiego. Obecnie, w wyniku kolejnej reformy administracyjnej powróciła do województwa krakowskiego.

W przeszłości dla określenia wsi w zachowanych dokumentach historycznych występują nazwy: Babica, Babycza, Babycze, Babice.

Pierwsza wzmianka o Babicach pochodzi z 1314 roku zamieszczona w dokumencie księcia Mieszka Cieszyńskiego. Dotyczy utworzenia tu sołtysostwa przez księcia oraz zwolnienia jej sołtysa Piotra Stosza z Babic koło Oświęcimia od płatności daniny.

W 1457 r. Babice, jako własność księząt oświęcimskich, przechodzą w drodze kupna przez króla polskiego Kazimierza Jagiellończyka całego księstwa Oświęcimsko - Zatorskiego, do dóbr królewskich państwa polskiego. W latach 1470 - 80 odnotowano płatność dziesięciny pieniężnej z łąnów kmiecych w Babicach na rzecz Scholasterii Krakowskiej (Uczelni Krakowskiej). Dokumenty z lat: 1496, 1502, 1529 wspominają o folwarku w Babicy należącym do zamku oświęcimskiego. W 1496 r. sąd oficjała krakowskiego rozstrzygnął spór między "szlachetnie urodzonym" Spergetlthem - podstarościm oświęcimskim a klasztorem OO Dominikanów w Oświęcimiu o dziesięcinę snopową z ról folwarcznych m.in. w Babicy, wsi zamku Oświęcimskiego na korzyść klasztoru, ponieważ należała się ona kościołowi parafialnemu w Oświęcimiu, którym wówczas ministrowali Dominikanie. W tym czasie Babice stanowiły wieś służebną zamku oświęcimskiego. W lustracji starostwa oświęcimskiego z 1508 r. zapisano, że do obowiązków mieszkańców wsi należy czyszczenie zamku, wywożenie z niego nieczystości, uprawa kapusty w miejscowym folwarku zamkowym. Pod koniec XVI w. doszły do tego jeszcze obowiązki przy stawach rybnych starostwa. Wspomniany dokument informuje również, że we wsi funkcjonuje prom. W 1584 r. na drodze śląskiej prowadzącej przez Babice wymieniany jest most na Wiśle, przez który przejeżdżali krakowscy kupcy z Krakowa na Śląsk.

Po rozbiorach polski w XVII wieku rola tej drogi jeszcze się zwiększyła, ponieważ Babice stały się ważnym punktem granicznym między ówczesną Galicją a Prusami, które rozgraniczała w tym rejonie Wisła i Przemsza. W Babicach znajdowała się komora celna ponieważ tu rozchodziły się dwie drogi "cłowe", oświęcimska prowadząca przez Gorzów i Chelmek na Śląsk, oraz babicka prowadząca na Kraków. Komora celna została przeniesiona później z Babic w pobliże dworca kolejowego "Oświęcim" w Brzezince.

W tym czasie Babice wraz z innymi wsiami starostwa oświęcimskiego należały dożywno do ostatniego starosty Piotra Małachowskiego, który następnie wydzierżawił je Tomaszowi z Brzezia Rusockiemu. Ten z kolei, po śmierci Małachowskiego w 1792 r., część gruntów babickich samowolnie sprzedał lub rozdał miejscowym chłopom i śydom. W 1803 r. na publicznej licytacji Babice nabył hrabia Wincenty Bobrowski z Poręby Wielkiej i od razu odsprzedał je Kajetanowi Rusockiemu - właścicielowi pobliskich Broszkowic. Po nim majątek odziedziczyła córka Leokadia Dębska z Oświęcimia a jej spadkobiercy po 1849 r., kiedy zniesiono już pańszczyznę, dobra folwarczne rozprzedali, podobnie jak dobra w Broszkowicach. Na początku roku 1900 w Babicach zorganizowano 2 klasową szkołę i założono Ochotniczą Straż Ogniową.

1 października 1939 r. na terenie Babic odbyło się konspiracyjne zebranie tajnej grupy wojskowych w składzie: rotm. Stanisław Krępa pseudonim "Trojacki", Mieczysław Jonkisz ("Mietek"), Stanisław Matuszczyk i porucznik Jan Wawrzyczek ("Marusza", "Danuta"), którzy zorganizowali terenową organizację Związku Walki Zbrojnej (ZWZ).

W czasie okupacji (kwiecień 1941r.) Niemcy wysiedlili mieszkańców Babic wyburzając większą część zagród a na terenie wsi utworzyli gospodarstwo rolne "majątek dworski" w którym pracowali więźniowie z pobliskiego obozu w Oświęcimiu. W 1943 r. władze okupacyjne założyły w Babicach podobóz "Wirtschaftshow Babitz". W budynku szkolnym umieszczono więźniarki, a więźniów w oddzielnie wybudowanym baraku. Podobóz otoczony był drutami kolczastymi i podlegał Auschwitz II - Birkenau. Jego mieszkańcy pracowali przy obsłudze koni, pracach polowych i ziemnych, budowali drogi itp. Natomiast kobiety przy hodowli krów, buhajów, kompostowaniu, nawożeniu pól i lżejszych pracach polowych, chociaż widziano jak więźniarki były wykorzystywane jako siła pociągowa do orania pól plugiem. Likwidacja podobozu nastąpiła po ewakuacji więźniów 17 stycznia 1945r.

4.2. Stanowiska archeologiczne

Na obszarze gminy Oświęcim, wg materiałów Muzeum Archeologicznego, istnieje 27 stanowisk archeologicznych, w tym 2 wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa.

Stanowiska archeologiczne, o wartościach regionalnych wpisane do rejestru zabytków tworzą strefę „W” i „OW” - ochrony archeologicznej. W odniesieniu do stanowisk nie wpisanych do rejestru, ujętych w ewidencji, określono strefę „OW”. Przy ocenie ich wartości kierowano się następującymi kryteriami: znaczenie naukowe, wielkość i rodzaj obiektu, jego funkcja, przynależność chronologiczno-kulturowa, stopień rozpoznania i stopień zagrożenia.

Strefy te wyznaczono na podstawie badań lub wskazówek źródłowych.

Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Oświęcim:

Babice

1. stanowisko archeologiczne nr 1 obszar AZP 102-49 nr st. ob. 7 (śląd osadniczy - epoka kamienna),
2. stanowisko archeologiczne nr 2 obszar AZP 102-49 nr st. ob. 8 (śląd osadniczy - epoka kamienna),
3. stanowisko archeologiczne nr 3 obszar AZP 102-49 nr st. ob. 9 nr st. 3 (śląd osadniczy - epoka kamienna).

Grójec

1. stanowisko archeologiczne i obszar 104-49 nr st. ob. 1 nr rej. A-438/84 grunty pól uprawnych nr 935/1, 935/2, 935/3, 935/4, 935/5, 935/8, 935/9, 935/10, 935/11, 939/1, 939/2, 938, 940, 941 (neolit, kultura łużycka, wczesne średniowiecze), *które położone jest w granicach opracowania II zmiany Studium,*
2. stanowisko archeologiczne 7 obszar AZP 103-49 st. ob. 4 (osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne),
3. stanowisko archeologiczne 8 obszar AZP 103-49 st. ob. 5 (epoka kamienna),
4. stanowisko archeologiczne 2 obszar AZP 104-49 st. ob. 2 (osada wczesnośredniowieczna i średniowieczna),
5. stanowisko archeologiczne 3 obszar AZP 104-49 st. ob. 3 (osada z okresu rzymskiego i śląd osady wczesnośredniowiecznej),
6. stanowisko archeologiczne 4 obszar AZP 104-49 st. ob. 4 (osada średniowieczna),

7. stanowisko archeologiczne 5 obszar AZP 104-49 st. ob. 5 (domniemana osada średniowieczna),
8. stanowisko archeologiczne 6 obszar AZP 104-50 st. ob. 1 (epoka brązu).

Harmęże

1. stanowisko archeologiczne i obszar AZP 103-49 ob. 6 (śląd osadnictwa pradziejowego i z epoki kamienia).

Łazy

1. stanowisko archeologiczne 2 obszar AZP 104-50 st. ob. 3 rej. zab. nr A-441/84 nr kat. pgr 101/4,
2. stanowisko archeologiczne 1 obszar AZP 104-50 st. ob. 2 (śląd osadnictwa średniowiecznego).

Poręba Wielka

1. stanowisko archeologiczne 1 obszar AZP 103-50 st. ob. 7 (śląd osadnictwa z epoki kamiennej i średniowiecznej),
2. stanowisko archeologiczne 2 obszar AZP 103-50 st. ob. 10 (śląd osadnictwa, epoka kamienna i średniowieczna),
3. stanowisko archeologiczne 3 obszar AZP 103-50 st. ob. 11 (śląd osadnictwa średniowiecznego),
4. stanowisko archeologiczne 4 obszar AZP 103-50 st. ob. 12 (osadnictwo późnośredniowieczne),
5. stanowisko archeologiczne 5 obszar AZP 103-50 st. ob. 13 (śląd osadnictwa, pradzieje).

Włosienica

1. stanowisko archeologiczne 1 obszar AZP 103-50 st. ob. 4 (osada kultury łużyckiej),
2. stanowisko archeologiczne 2 obszar AZP 103-50 st. ob. 5 (ślady osady epoka kamienia),
3. stanowisko archeologiczne 3 obszar AZP 103-50 st. ob. 6 (ślady osadnictwa - pradzieje i średniowiecze),
4. stanowisko archeologiczne 4 obszar AZP 103-50 st. ob. 8 (śląd osadnictwa - pradzieje),
5. stanowisko archeologiczne 5 obszar AZP 103-50 (ślady osadnictwa - epoka kamienia).

Zaborze

1. stanowisko archeologiczne nr 1 - osada pradziejowa.

4.3. Obiekty i zespoły o wartościach kulturowych

Zasoby kulturowe gminy Oświęcim obejmują:

- **historyczne szlaki handlowe,**
- **zespoły i obiekty architektury sakralnej** - kościoły (w Grójcu, Porębie Wielkiej, Włosienicy), kapliczki i figury przydrożne (w Babicach, Broszkowicach, Brzezince, Grójcu, Harmężach, Łazach, Pławach, Porębie Wielkiej, Rajsku, Zaborzu),
- **założenia dworsko-parkowe** (pałac w Grójcu, dwór w Harmężach, w Porębie Wielkiej, Rajsku, Zaborzu),
- **domy mieszkalne i zabudowania gospodarcze** (w Babicach, Broszkowicach, Dworach, Grójcu, Łazach, Porębie Wielkiej, Rajsku, Stawach Monowskich, Włosienicy, Zaborzu),

- **zabytki techniki i obiekty użyteczności publicznej** (młyn wodny w Grójcu, spichlerz w Łazach, remiza strażacka i budynek przedszkola w Porębie Wielkiej, magazyn i budynek szkoły w Rajsku, remiza i wiadukt kolejowy we Włosienicy),
- **amentarze** (w Grójcu, Porębie Wielkiej, Włosienicy),
- **archeologiczne obiekty nieruchomości** (omówione w poprzednim rozdziale).

Niektóre z tych obiektów i zespołów są objęte ochroną konserwatorską (w rozumieniu ustawy o ochronie dóbr kultury, tj. wpisane do rejestru zabytków); inne ujęto w postaci ewidencji. Spis tych obiektów, według materiałów udostępnionych przez Wojewódzkie Służby Ochrony Zabytków, zamieszczono w Aneksie nr 1.

W obrębie wsi Babice występują następujące obiekty zabytkowe wpisane do gminnej ewidencji zabytków:

dom ul. Śląska 2, mur. ok. 1910r.

dom ul. Śląska 3, mur. ok. 1930r.

dom ul. Śląska 4, mur. I. 30-te XX w.

dom ul. Śląska 7, mur. ok. 1920r.

dom ul. Śląska 10, mur. 1910/20

dom ul. Śląska 11, mur. 1910/20

dom ul. Śląska 22, mur. ok. 1930r.

dom ul. Śląska 27, mur. I. 20-te XXw.

dom ul. Śląska 29 mur. I. 20-te XXw.

chałupa ul. Śląska 30, drewn. kon. XIX w.

dom ul. Śląska 33, mur. I. 20-te XXw.

chałupa ul. Śląska 34, drewn. 1895r.

dom ul. Śląska 36, mur. 1925r. (przebudow.)

dom ul. Śląska 41, mur. pocz. XXw. (przebudow.)

dom ul. Topolowa 8, mur. ok. 1930r.

dom ul. Topolowa 10, mur. ok. 1930r.

dom ul. Starow iślana 10, mur. I. 30-te XX w.

dom ul. Starowiślana 13, mur. ok. 1935r. (przebudow.)

stodoła ul. Kwiatowa 2, drewn. kon. XIX w.

figura św. Jana Nepomucena ul. Grunwaldzka 2, kam. XVIII/XIX w.

krzyż - kalwaria ul. Grunwaldzka nr 7 kam. 1894r.

dom ul. Grunwaldzka 7, mur. ok. 1920

figura św. Jana Nepomucena ul. Grunwaldzka 21, kam. 1848, 1949r.

dom ul. Grunwaldzka 22, mur. ok. 1910/20r.

budynek droźnika ul. Grunwaldzka 38, mur. ok. 1900r.

dom ul. Grunwaldzka 41, mur. ok. 1910 (przebudow.)

dom ul. Orzechowa 1, mur. 1910/30r (przebudow.)

dom ul. Orzechowa 3, mur. XIX/XXw.

dom ul. Orzechowa 6, mur. 1910 (przebudow.)

chałupa ul. Załawie 3, drewn. ok. 191 0r.

dom ul. Lipowa 1, mur. kon. XIXw. (przebudow.)

dom ul. Handłowa 6, mur.-drewn. 4 ćw. XIX w.

chałupa ul. Handłowa 9, drewn. ok. 1900r.

dom ul. Spacerowa 2, mur. ok. 1930r.

dom ul. Spacerowa 4, mur. kon. XIXw. 1930r.

dom ul. Spacerowa 9, mur. I > 20-te XXw.

dom ul. Spacerowa 11, mur. ok. 191 0r. (przebudow.)

stacja trafo ul. Różana 1, mur. ok. 1930r.

dom ul. Różana 3, mur. I. 20-te XXw.
dom ul. Różana 5, mur. ok. 1910/20r.
dom ul. Różana 8, mur. ok. 1910/20r.

Na terenie wsi nie występują obiekty dziedzictwa kultury współczesnej.

Określono następujące strefy ochrony konserwatorskiej - krajobrazowej:

- **Strefę „A” - ścisłej ochrony konserwatorskiej** w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Obiekty w tej strefie podlegają zachowaniu i konserwacji na mocy przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury.
- **Strefę „B” - ochrony zachowanych elementów zabytkowych** obejmujące tereny otuliny obiektów objętych strefą „A”, a także tereny ochrony krajobrazu kulturowego (elementy historycznych układów przestrzennych z towarzyszącą im zielenią, ciekami, drogami, rozłogami pól).
- **Strefę „E” - ekspozycji**, obejmującą obszary otoczenia zabytków, mającą zapewnić odpowiedni wgląd na zabytki oraz zachowanie osi widokowych na dominanty krajobrazowe.
- **Strefę „K” - ochrony krajobrazowej**, obejmującą obszary integralnie związane z chronionymi obiektami, podkreślające ich walory.

Charakterystyka obiektów i zespołów zabytkowych objętych ścisłą ochroną konserwatorską:

Brzezinka

Teren byłego obozu koncentracyjnego KL II Auschwitz-Birkenau w Brzezince (rejestr zabytków nr A-714/95) wraz z historycznymi ogrodzeniami, wszystkimi zabudowaniami i urządzeniami, które związane były z funkcjonowaniem obozu, a znajdują się na terenie obecnego Państwowego Muzeum. Są to: ruiny krematoriów i komór gazowych, II, III, IV, V, wartownia główna SS - "Brama Śmierci", stopy spaleniskowe, łaźnia obozowa, 10 obiektów latryn i umywalni więźniarskich, 36 baraków murowanych, 20 baraków drewnianych, wieże wartownicze lokowane wzdłuż ogrodzeń, rampa wyładowcza, stawek, do którego zsypywano ludzkie popioły, masowe mogiły jeńców radzieckich, układ przestrzenny, relikty po nieistniejących barakach, Międzynarodowy Pomnik Ofiar Faszyzmu.

Grójec

Neolityczna osada kultury lendzielskiej usytuowana na Górze Grójeckiej (270,3 m n.p.m.) wcinającej się cyplem w dolinę zalewową Soły (stanowisko archeologiczne i obszar 104-49 nr st. ob. 1 nr rej. A-438/84 grunty pól uprawnych otaczających stanowisko). *Obszar ten położony jest w granicach opracowania II zmiany Studium.*

Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca, zbudowany w 1671 r. przez Zygmunta Porębskiego. W latach 1764-1767 niemalże od podstaw przebudowała go Anna Szembekowa. Jest to kościół drewniany, konstrukcji zrębowej, z prezbiterium zamkniętym wielobocznie, jednonawowy. Wieża od strony zachodniej konstrukcji słupowej, kwadratowa, w połowie nad nawą nadwieszona, nakryta hełmem namiotowym z latarnią (nr rej. ząb. A-227/78). W 2 pół. XIX w. przystawiono od południa murowane dobudówki, a od północy kaplicę i zakrystię. Ochronie podlega budynek w całości wraz z najbliższym otoczeniem w granicach ogrodzenia (wraz z wyposażeniem objętym ochroną na podstawie odrębnego wpisu do rejestru nr B-24).

Neogotycki pałac związany z siedzibą rodową Bobrowskich, murowany piętrowy zadaszony dachem mansardowym powstały w I pół. XIX w. po gruntownej przebudowie barokowego dworu z XVII w. wraz ze skrzydłem powstałym w końcu XIX w. W latach 50. XX w. rozbudowany i nadbudowany z adaptacją poddasza, w całości przystosowany dla potrzeb

Zmiany wprowadzone I zmianą studium wyróżniono kursywą oraz kolorem żółtym
Zmiany wprowadzone II zmianą studium wyróżniono kursywą oraz kolorem szarym

Państwowego Zakładu Specjalnego, obecnie Państwowego Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego dla Dzieci (rej. zab. nr A-673/91). Pałac otacza park krajobrazowy z połowy XIX w. o pomnikowym drzewostanie, z budynkiem gospodarczym dawnej stajni obecnie obory (park w trakcie wpisu do rejestru zabytków). Zespół pałacowo-parkowy jest czołowym przykładem wiejskich rezydencji szlacheckich ziemi oświęcimskiej. Odnotowany w XVII w. i XVIII w. na mapach dawnego Księstwa Oświęcimsko-Zatorskiego.

Harmęże

Dwór w Harmężach zbudowany w początku XIX w. przez rodzinę Zwillingów, przekomponowany wewnątrz po pożarze w końcu II wojny światowej, piętrowy, z bocznymi ryzalitami flankowanymi parzyście kolumnami, piano nobile ozdobione fryzem ażurowym, nakryty dachem wielospadowym. Dwór posiada zachowaną unikalną formę fasady nawiązującej do stylu dworku romantycznego. W otoczeniu dworu resztówka założenia parkowego w kształcie prostokątnym z kilkoma drzewami pomnikowymi. Ochronie konserwatorskiej podlega budynek dworu wraz z otoczeniem tj. zabytkowego parku (rej. zab. nr A-606/94).

Łazy

Średniowieczny gródek stożkowaty, stanowisko 1, usytuowany na wysuniętym cyplu, otoczonym z trzech stron wodami stawu rybnego (dz. katastralna pgr 101/4). Posiada regularny kształt kolisty o średnicy ok. 30 m i otoczony jest dość dobrze zachowaną fosą o szerokości ok: 1,5 m oraz zewnętrznym wałem porośniętym zabytkowymi dębami. Ochronie konserwatorskiej na mocy wpisu do rejestru zabytków pod nr A-441/84 podlega obszar w granicy parc. nr 101/4.

Poręba Wielka

Dwór (obecnie szkoła podstawowa) wzniesiony w 1769 r. przez hrabiego Ignacego Bobrowskiego według planów Franciszka Marii Lanci'ego w stylu neogotycko-mauretańskim, murowany, piętrowy, częściowo zniekształcony przebudową dokonaną w r. 1958, stanowi przykład eklektycznej architektury dworskiej. W sąsiedztwie dworu znajduje się oficyna drewniano-murowana (tzw. "Grottgerówka") z 1768 r., w której w 1866 r. mieszkał Artur Grottger, tworząc tu rysunki z cyklu "Wojna". Obiekty zlokalizowane są na terenie angielskiego krajobrazowego parku roślinno-wodnego z poł. XVIII w. Ochronie konserwatorskiej podlega budynek dworu, oficyna oraz park (rej. zab. nr A-290/78).

Kościół pw. Św. Bartłomieja zbudowany w 1 ćw. XVI w. drewniany, późnogotycki, kryty gontem, z trzech stron otoczony otwartymi drewnianymi sobotami. Ołtarze: główny, dwa boczne, ambona oraz organy wykonane są w stylu rokoko. Wieża kościoła pochodzi sprzed 1644 r., zakończona jest nadwieszoną izbicą, zwieńczoną cebulastym hełmem z ostrosłupem. W otoczeniu kościoła znajduje się cmentarz oraz starodrzew. Ochronie konserwatorskiej na podstawie wpisu do rejestru zabytków (nr A-364/78) podlega budynek kościoła w całości, wraz z najbliższym otoczeniem, tj. cmentarz wraz ze starodrzewem oraz wyposażenie kościoła (objęte ochroną na podstawie odrębnego wpisu do rejestru nr B-68).

Rajsko

Pałac (obecnie szpital Miejski w Oświęcimiu) wzniesiony w II poł. XVIII w. przez rodzinę Bobrowskich, znacznie przebudowany w XIX/XX w. murowany, piętrowy, z wieloboczną basztą narożną, z attykami krenelażowymi, stanowi dobry przykład eklektycznej architektury rezydencjonalnej. Budynek pałacu otacza dawna zabudowa gospodarcza (5 obiektów). Całość zlokalizowana jest na terenie zabytkowego parku krajobrazowego z

pomnikowym drzewostanem. Ochroną konserwatorską (nr rej. zab. A-286/78) objęty jest budynek pałacu w całości wraz z najbliższym otoczeniem parkowym.

4.4. Formy zabudowy

Obok obiektów wartościowych pod względem architektonicznym (w tym budynków starszych oraz nowych), istnieją w gminie budynki dysharmonijne w krajobrazie.

Formy części zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz obiektów działalności gospodarczej, zwłaszcza powstałych w latach sześćdziesiątych - do połowy lat osiemdziesiątych, obniżają walory fizjonomiczne obszaru gminy.

W przypadku zabudowy mieszkaniowej, ujemny wpływ wywarło realizowanie w tych latach projektów typowych, nie dostosowanych charakterem do specyfiki gminy, a także samowolne odstępstwa od zatwierdzonych projektów (podwyższanie wysokości budynków, a zwłaszcza kondygnacji przyziemia, zmiany formy dachów itp.).

Pożądanym byłoby, aby tradycyjne budownictwo wsi gminy Oświęcim stało się przedmiotem odrębnego opracowania; dostarczyłoby ono informacji nt. form tej zabudowy i przesłańek do określenia zasad kształtowania form zabudowy współczesnej - w nawiązaniu do form tradycyjnych.

Powinno w nim nastąpić określenie następujących cechy przesądzających o wyżej wspomnianych tradycyjnych formach zabudowy:

- a. kształt rzutu i bryły budynków (w tym wysokość zabudowy),
- b. forma dachów,
- c. porządek elewacji,
- d. detal architektoniczny.

W zabudowie ostatnich lat coraz wyraźniej widać oznaki podnoszenia się kultury budowlanej, a także zamożności i aspiracji mieszkańców. Ujawnia się to z jednej strony w bardziej spokojnych i estetycznych rozwiązaniach architektonicznych, a także w zaznaczającej się dbałości o wykończenie budynków, ich ogrodzeń oraz otoczenia (ogrody kwiatowe, trawniki, kompozycje roślinne z wykorzystaniem ozdobnej zieleni wysokiej, średniej i niskiej). Niewątpliwy wpływ na te pozytywne zjawiska ma dostępność na rynku różnorodnych materiałów budowlanych.

5. UWARUNKWANIA ROZWOJU EKONOMICZNYCH FUNKCJI GMINY OŚWIĘCIM

5.1. Uwarunkowania rozwoju funkcji rolniczej

5.1.1. Przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa

Przyrodnicze wartości środowiska, oceniane z punktu widzenia rozwoju rolnictwa, należy zaliczyć do korzystnych.

Do najważniejszych, korzystnych uwarunkowań rozwoju funkcji rolniczej gminy Oświęcim należy zaliczyć:

- korzystne warunki klimatyczne, a zwłaszcza długość okresu wegetacyjnego trwającego od 210 do 220 dni i gospodarczego trwającego 240-250 dni, średnią roczną temperaturę powietrza w granicach 8,0° C, bardzo wysoki klimatyczny wskaźnik klasyfikacji bonitacyjnej, wynoszącej 94-96 punktów na 100 możliwych,
- dogodne ukształtowanie terenu, o małych deniwelacjach,
- rolniczą przestrzeń produkcyjną

Do uwarunkowań niekorzystnych należą:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- wysoki poziom wód gruntowych,
- zanieczyszczenia powietrza,
- zanieczyszczenia gleb.

Podstawą warunkującą rozwój rolnictwa są gleby: ich jakość, charakterystyka i zasobność w składniki pokarmowe.

O jakości produkcyjnej gruntów rolnych na obszarze gminy Oświęcim, decydują główne typy gleb:

- mady brunatne - urodzajne, o średnim i ciężkim składzie mechanicznym, 25-35 cm poziomie próchnicznym i dużych wahaniach poziomu wód gruntowych, występujące na obszarze całych wsi położonych w dolinie Wisły i stożku napływowym Soły,
- pseudobielicowe - dobre, o charakterystycznym dwuczłonowym profilu glebowym (20-25 cm poziom próchniczny wymywania - przepuszczalny oraz zbity poziom wmycia i skaty macierzystej), kwaśne - wymagające wapniowania i intensywnego nawożenia organiczno-mineralnego, występujące we wsiach: Włosienica, Poręba Wielka, Zaborze, Łazy i Grójec,
- brunatne wytworzone z lessu - wyługowane bądź kwaśne, zlewne, łatwo zaskorupiające się, o niskiej zasobności w składniki pokarmowe i średniej zawartości próchnicy, zbite w poziomie brunatnienia (50-70 cm).

Według wartości bonitacyjnych gruntów ornych, na terenie gminy przeważają gleby:

- ❖ średniej jakości - klasy IVa i IVb, występujące na powierzchni około 1570 ha (50 % gruntów ornych),
- ❖ dobre - klasy IIIa i IIIb, występujące na powierzchni 1132 ha (36 % gruntów ornych).

Gleb bardzo dobrych, klasy I i II jest tylko 203 ha (6,5 %), a słabych i najsłabszych klasy V i VI 237 ha (7,5 % ogólnej powierzchni gruntów ornych).

Największy udział gleb bardzo dobrych występuje we wsiach Babice i Broszkowice, dobrych w Łazach, Brzezince i Włosienicy, średnich w Porębie Wielkiej, Grójcu, Zaborzu, a słabych i najsłabszych w Pławach i Harmężach.

Udział użytków rolnych, w %, wg klas bonitacyjnych, w poszczególnych wsiach gminy, przedstawia tablica (Wywiół M. 1975):

Lp.	Miejscowość	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	•VI
1.	Broszkowice	-	24,9	42,1	-	86,8	3,3	12,9	-
2.	Babice	4,7	36,0	20,6	8,7	26,1	3,9	-	-
3.	Brzezinka	-	0,7	27,3	30,9	31,3	9,8	-	-
4.	Pławy	-	-	-	1,9	9,5	23,5	59,8	5,3
5.	Harmęże	-	-	0,4	1,2	4,5	36,7	54,3	2,9
6.	Rajsko	-	3,0	18,2	14,8	25,8	25,2	12,6	0,4
7.	Grójec	-	-	3,1	25,3	47,8	22,3	1,5	-
8.	Zaborze	-	3,0	11,5	14,4	32,3	38,3	0,5	-
9.	Łazy	-	-	61,0	31,5	7,5	-	-	-
10.	Poręba Wielka	-	1,4	6,5	10,2	46,6	27,8	7,5	-
11.	Włosienica	-	-	16,9	31,4	39,8	9,7	2,2	-
12.	Stawy Monowskie	-	-	-	-	29,9	58,4	11,7	-
13.	Dwory II	-	2,2	15,6	25,7	32,7	18,2	5,6	-

Wśród użytków zielonych na terenie gminy dominuje: IV klasa bonitacyjna -944 ha, (około 53 %) i III klasa - 530 ha (30 % ogólnej powierzchni użytków zielonych).

Najwięcej użytków zielonych bardzo dobrych, klasy I i II występuje w Łazach i Broszkowicach, dobrych, klasy III i IV w Zaborzu, Stawach Monowskich, Brzezince, a słabych i najsłabszych w Broszkowicach, Włosienicy i Harmężach.

Udział użytków zielonych [w %] według klas bonitacyjnych (Wywiół M. 1975), przedstawia się następująco:

Lp.	Miejscowość	I	II	III	IV	V	VI
1.	Broszkowice	-	7,0	18,8	23,5	40,8	9,9
2.	Babice	-	1,9	41,5	48,7	7,9	-
3.	Brzezinka	-	-	78,0	20,7	1,3	-
4.	Pławy	-	-	46,0	46,0	7,6	0,4
5.	Harmęże	-	3,6	21,5	46,4	20,2	8,3
6.	Rajsko	-	-	10,0	65,3	19,1	5,6
7.	Grójec	-	0,1	26,7	66,3	6,5	0,4
8.	Zaborze	-	-	11,6	88,4	-	-
9.	Łazy	-	8,4	63,1	24,9	3,6	-
10.	Poręba Wielka	-	0,2	20,3	54,5	23,9	1,1
11.	Włosienica	-	-	25,4	46,9	25,0	2,7
12.	Stawy Monowskie	-	0,1	37,6	56,6	0,8	4,9
13.	Dwory II	-	1,7	19,8	56,9	19,4	2,2

Pod względem występowania kompleksów rolniczej przydatności gleb na obszarze gminy dominuje:

- kompleks 2 - pszenny dobry, który stanowi 48,0% ogólnej powierzchni gruntów ornych, a występuje głównie w Łazach (98,8%), Włosienicy (71,1%), Porębie Wielkiej (62,2%), Grójcu (59,0%) i Dworach II (53,3%),
- kompleks 8 - zbożowo-pastewny mocny - pod względem powierzchni zajmuje 34,0% gminy, występuje głównie we wsiach Stawy Monowskie (91,9%), Zaborze (66,2%), Brzezinka (45,5%) i Dwory H (42,5%),
- kompleks 1 - pszenny bardzo dobry - zajmuje 6,4% powierzchni gminy, głównie w Babicach (41,4%) i Broszkowicach (27,7%).

Udział pozostałych kompleksów 3, 4, 5, 6, 9 i 14 jest znikomy, w tym kompleks 4 - żytni bardzo dobry stanowi 3,8%, kompleks 5 - żytni dobry 3,2%, a pozostałe kompleksy nie przekraczają 2% powierzchni gruntów ornych. Kompleksy: 7, 10, 11, 12 i 13 nie występują na terenie gminy.

W użytkach zielonych dominuje kompleks 2z - średni, który zajmuje 87 %, 3z - użytki słabe i najslabsze - 12,2%, a 1z - bardzo dobry 0,8% powierzchni gminy i występuje tylko we wsi Pławy, obejmując 8,0% powierzchni użytków zielonych wsi.

Cechą, która obok innych, w sposób istotny wpływa na przydatność rolniczą gleb, jest ich **uwilgocenie**. Na obszarze gminy, grunty orne:

- właściwej wilgotności, zaliczane do kompleksów 1, 2 i 4, stanowią 53,2% powierzchni gruntów; najwięcej znajduje się w Łazach, Włosienicy, Babicach, Broszkowicach i Rajsku,
- okresowo za suche należąc do kompleksów 3, 5 i 6, obejmują 6,0% gruntów ornych; najwięcej występuje w Harmężach, Pławach i Broszkowicach,
- gleby za suche nie występują,
- okresowo podmokłe zaliczane do kompleksów 8 i 9 obejmują 34,2% gruntów ornych gminy i występują we wszystkich wsiach, najczęściej w Stawach Monowskich, Zaborzu, Pławach, Brzezince, Dworach II,
- stale podmokłe zaliczane do kompleksu 14, występują na 1,6% powierzchni gruntów gminy, głównie w Harmężach, Pławach, Stawach Monowskich.

Z punktu widzenia uwilgocenia, użytki zielone dzieli się na:

- ❖ kompleks 1z - o właściwym uwilgoceniu,
- ❖ kompleks 2z - w znaczniej części wymagające regulacji stosunków wodnych,
- ❖ kompleks 3z - w większości wymagające uregulowania stosunków wodnych.

Największe potrzeby drenażu użytków zielonych występują we wsiach:

- ❖ Pławy, Brzezinka, Stawy Monowskie, Harmęża (kompleks 2z),
- ❖ Harmęża, Rajsko, Babice (kompleks 3z).

Potrzeby melioracyjne: odwodnienia wymaga 36,0% gruntów ornych oraz 33,5% użytków zielonych, przeważnie kompleksu 8, 9, 14 oraz 3z i 2z.

Zagrożenie erozją: podatne na erozję są grunty we wsi Poręba Wielka, Włosienica, Grojec i Łazy, przy czym Grojec, na obszarze 85 ha, mamy do czynienia z zagrożeniem intensywnym. Silne i bardzo silne zagrożenie erozją nie występuje na obszarze gminy. Podstawowym przeciwdziałaniem jest uprawa w poprzek stoków oraz użytkowanie przemienne.

Właściwości chemiczne gleb: gleby w większości są zakwaszone, wymagają okresowego ale sukcesywnego wapniowania.

Właściwości uprawne: gleby ciężkie występują w Grojcu, Stawach Monowskich, Dworach II, Brzezince, Rajsku i Harmężach, bardzo ciężkie w Broszkowicach i Pławach. Ciężkość uprawowa wywołana jest dużą zawartością części koloidalnych w poziomie orno - próchnicznym.

Trudności uprawy mechanicznej występują tylko na niewielkich powierzchniach we wsi Grojec, natomiast na pozostałym obszarze grunty są łatwe do upraw, gdyż teren jest płaski lub lekko pofalowany.

5.1.2. Struktura użytkowania ziemi

Według materiałów spisu rolnego z 1996 r., z ogólnej powierzchni gruntów w gminie Oświęcim, wynoszącej 6858 ha (wg danych gminy Oświęcim - 7447 ha):

- ❖ użytki rolne stanowią 51,8%,
- ❖ lasy 6,6%,
- ❖ pozostałe tereny 41,6%.

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne stanowiące 70,8%, łąki - 25,0% oraz pastwiska - 3,2%. Łącznie użytki zielone zajmują 28,2% powierzchni rolnej. Bardzo nieznaczną część użytków rolnych stanowią sady (0,9% powierzchni).

Udział poszczególnych rodzajów użytkowania, wg Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r., przedstawia się następująco:

Rodzaj gruntów	Powierzchnia w ha		% ogólnej powierzchni gminy		Powierzchnia w ha (wg danych gminy stan 31.05.1997 r.)	
	ogółem	Gospodarstwa indywidualne	ogółem	Gospodarstwa indywidualne	ogółem	gospodarstwa indywidualne
Użytki rolne w tym: grunty orne grunty orne pod zasiewami sady łąki pastwiska	3553	3296	51,8	48,1	3710	3301
	2514	2372	36,7	34,6	2666	2391
	2208	2137	32,2	31,2	13908	13
	32 890	32 829	0,5	0,5		833
	117	63	13,0	12,1		
			1,7	0,9		
Lasy i grunty leśne	449	55	6,6	0,8	457	55
Pozostałe grunty i nieużytki w tym: pod wodami użytkowymi	2856	579 28	41,6	8,4	3280	782
	346		5,0	0,4		

W porównaniu ze średnimi danymi dla województwa, gmina charakteryzuje się wyższym udziałem użytków rolnych oraz zdecydowanie małym udziałem lasów (6,6% w stosunku do 36,4% w województwie). W strukturze użytków rolnych, na obszarze gminy wyższy jest udział gruntów ornych, natomiast niższy użytków zielonych i sadów.

Porównanie struktury użytkowania gruntów w gminie i województwie (na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.), przedstawia się następująco:

	Użytki rolne w ogólnej powierzchni	Udział gruntów ornych wśród użytków rolnych	Udział łąk i pastwisk wśród użytków rolnych	Udział sadów wśród użytków rolnych	Udział lasów w ogólnej powierzchni
gmina Oświęcim	51,8	70,8	28,5	0,9	6,6
województwo bielskie	45,7	66,2	31,6	2,0	36,4

5.1.3. Struktura wielkości gospodarstw rolnych

Na terenie gminy znajduje się 2788 indywidualnych gospodarstw rolnych. Średnio na 1 gospodarstwo przypada 2,6 ha; średnia wielkość gospodarstwa jest więc mniejsza od powierzchni średniego gospodarstwa w województwie o 0,5 ha (3,2 ha). Dominują małe gospodarstwa, w tym działki o powierzchni do 1 ha (59 % ogólnej liczby gospodarstw) oraz gospodarstwa o powierzchni 1 do 2 ha (25 %). Łącznie stanowią one aż 84 % gospodarstw. Gospodarstwa o wielkości 2 do 3 ha stanowią niepełne 9 %, a powyżej 3 ha tylko nieco ponad 7 % ogólnej liczby gospodarstw.

Średnio w jednym gospodarstwie 88,5% stanowią użytki rolne, w tym 61,5% -grunty orne, a 26,9% - łąki i pastwiska.

Główne kierunki produkcji w gospodarstwach indywidualnych, to kierunek roślinny - 27,2%, zwierzęcy -15,0% i mieszany - 53,7%.

Liczba ludności w gospodarstwach domowych, która użytkuje gospodarstwo rolne, wynosi 9561 osób, w tym 4732 stanowią mężczyźni, a 4829 kobiety. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi 3,4 osoby i jest niższa od średniej wojewódzkiej (3,7 osoby).

5.1.4. Kierunki rozwoju produkcji rolnej

Uprawy rolne:

W strukturze upraw rolnych, na obszarze gminy dominują zboża (64,7 %), ziemniaki (19,9 %) oraz rośliny pastewne (10,2% powierzchni upraw).

Powierzchnia zasiewów oraz porównanie udziału poszczególnych upraw w gospodarstwach indywidualnych (na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.) przedstawia się następująco:

		zboża	kukurydza	ziemniaki	przemysłowe	pastewne	pozostałe
gmina	ha	1383	28	426	10	218	73
Oświęcim	%	64,7	1,3	19,9	0,5	10,2	3,4
województwo	% bielskie	51,2	1,4	17,3	1,0	25,9	3,1

W porównaniu do średniej dla województwa, w gminie uprawia się więcej zbóż i ziemniaków, a mniej roślin pastewnych i przemysłowych.

Wśród upraw dominuje pszenica, ziemniaki, jęczmień i mieszanki zbożowe.

W gospodarstwach małych, do 1 ha, dominującymi uprawami są ziemniaki, warzywa i rośliny pastewne; w gospodarstwach średnich od 1 do 5 ha - zboża i rośliny motylkowe, a w dużych, powyżej 5 ha -jęczmień, rośliny strączkowe i mieszanki zbożowe.

Powierzchnia poszczególnych upraw (wg Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.), przedstawia się następująco:

Rodzaj upraw	Powierzchnia w ha	
	ogółem	w gospodarstwach indywidualnych
pszenica	536	524
żyto	32	32
jęczmień	255	223
owies	62	62
pszenżyto	45	45

mieszanki zbożowe	254	254
ziemniaki	416	284
okopowe pastewne	101	101
strączkowe pastewne	28	28
motylkowe pastewne	46	46
warzywa	50	24

Gospodarka rybna:

Hodowla ryb ma w rejonie Kotliny Oświęcimskiej wieloletnie tradycje. Według danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Oświęcimiu, gospodarka rybna jest prowadzona w gminie Oświęcim na obszarze ośmiu wsi.

Stawy rybne - ogólna charakterystyka:

Miejscowość	Ogólna powierzchnia w ha	Liczba stawów	Powierzchnia stawów w ha	% ogólnej powierzchni	Średnia powierzchnia stawów w ha	Długość grobli w m	Urządzenia spustowo-wpustowe
Harmęże	450	13	176,1	39,1	13,5	13770	65
Rajsko	706	4	13,8	2,0	3,5	3000	4
Grójec	1377	60	316,8	23,0	5,3	39021	111
Zaborze	602	10	154,3	25,6	15,4	15055	19
Łazy	221	10	33,4	15,1	3,3	brak danych	
Poręba Wielka	1028	11	62,8	6,1	5,7	10337	22
Włosienica	668	2	1,6	0,2	0,8	500	4
Stawy Monowskie	360	12	165,0	45,8	13,8	10724	26
gmina Oświęcim	7447	122	923,8	12,4	7,6	42 407	251

Najwięcej stawów znajduje się na terenie wsi Grójec w dolinie Soły oraz Harmęże i Stawy Monowskie w dolinie Wisły. W stosunku do powierzchni wsi, największe kompleksy stawów występują w Stawach Monowskich, Harmężach i Zaborzu. We wsiach tych średnia powierzchnia stawów waha się od 13 do 15 ha.

Hodowle ryb, obok przedsiębiorców prywatnych, prowadzi Przedsiębiorstwo Produkcji i Hodowli Ryb Słodkowodnych w Krakowie, Filia w Zatorze, Oddział w Grojcu.

Gospodarka sadowniczo-ogrodnicza:

Sady zajmują znikomą powierzchnię gminy (32 ha) i w większości stanowią przydomowe o małej powierzchni działki, w których produkcja zaspokaja potrzeby własne.

Produkcja ogrodnicza oparta na tunelach foliowych, nie stanowi znaczącego kierunku w gospodarce rolnej; natomiast szklarnie są ważnym i znaczącym elementem w produkcji rolnej. Udział tuneli foliowych w obiektach wynosi 13,2%, a w powierzchni wykorzystywanej dla szklarni - 35,7% w porównaniu do średnich wojewódzkich, wynoszących odpowiednio 5,3% i 6,6%

Powierzchnia i wykorzystanie tuneli foliowych, szklarni, pieczarek w gospodarstwach rolnych (na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r.):

	Tunele foliowe		Szklarnie		Pieczarkarnie	
	ogółem	Gospodarstwa indywidualne	ogółem	Gospodarstwa indywidualne	ogółem	Gospodarstwa indywidualne
liczba budynków	35	22	65	8	1	1
powierzchnia wykorzystywana na działalność rolnicza w m ²	7058	3890	51 191	2300	100	100

Gospodarka hodowlana:

Pogłowie zwierząt hodowlanych na terenie gminy nie przekracza 3,0% udziału w b. województwie bielskim. Największy udział w hodowli ma trzoda chlewna, kozy i drób. Na terenie gminy występują gospodarstwa indywidualne specjalizujące się w hodowli. Obsada zwierząt na 1 ha użytków rolnych dla bydła kształtuje się na średnim poziomie dla województwa; wyższy jest w pogłowie trzody chlewnej, a znacznie niższy w hodowli owiec.

Pogłowie zwierząt hodowlanych (na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.) ilustruje poniższe zestawienie:

	Pogłowie zwierząt [szt]			
	ogółem	%	na 1 ha użytków	gospodarstwa indywidualne
Pogłowie bydła w tym	1 718	2,1	0,48	1718
	754	1,7	0,21	754
trzoda chlewna	3133	2,9	0,88	3085
w tym lochy	326	2,9	0,09	324
owce	139	0,8	0,04	139
konie	143	2,0	0,04	143
kozy	310	2,3	0,09	310
króliki	670	1,0	0,19	670
zwierzęta futerkowe	20	0,8	0,01	20
drób	29116	2,2	8,19	29116

W Babicach żyzność gleb, charakteryzująca obszary położone w dolinach rzek, sprzyja intensywnemu użytkowaniu rolniczemu. Powoduje to jednak maksymalne wykorzystanie terenu oraz brak zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Z tego powodu w obszarze sołectwa nie jest prowadzona gospodarka leśna.

5.1.5. Urządzenia obsługi gospodarki rolnej

Na terenie gminy, w większości wsi, działają punkty usługowe zapewniające obsługę produkcji rolnej. Są to głównie małe zakłady o wyspecjalizowanym profilu usług, m.in.:

- naprawa, sprzedaż oraz obsługa sprzętu rolniczego,
- sprzedaż nasion, środków ochrony roślin i artykułów ogrodnich,
- usługi w zakresie prac polowych,
- ubój oraz usługi weterynaryjne,
- skup i przetwórstwo mięsa i innych surowców.

Urządzenia do produkcji rolnej:

Wyposażenie gospodarstw rolnych w urządzenia do produkcji rolnej jest bardzo słabe. W stosunku do ogólnej liczby gospodarstw maszyny i sprzęt specjalistyczny posiada jedynie około 0,5 do 3,0% gospodarstw rolnych.

Najpełniejsze wyposażenie posiadają w zakresie:

- o samochodów osobowych, które znajdują się prawie w połowie gospodarstw,
- o ciągników, których najwięcej jest w gospodarstwach o powierzchni 2-5 ha - 176 szt. i 1-2 ha-124 szt.

Maszyny i urządzenia rolnicze (na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.):

	Liczba gospodarstw posiadających maszyny i urządzenia		Liczba maszyn i urządzeń
	ogółem	%	
ciągniki	398	14,28	442
samochody osobowe	1 307	46,88	1410
ci ciężarowo-osobowe do 2 ton	57	2,04	64
samochody ciężarowe	30	1,08	66
przyczepy	79	2,83	112
kombajny zbożowe	17	0,61	20
kombajny ziemniaczane	4	0,14	4
silosokombajny	2	0,07	2
rozzutniki obornika	86	3,08	90
kosiarki ciągnikowe	130	4,66	131
kopaczki do ziemniaków	75	2,69	75
sadzeniarki do ziemniaków	80	2,87	80
oprskiwacze	62	2,22	63
dojarki bankowe	24	0,86	26

Melioracje:

Urządzenia melioracji szczegółowych (wg danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych) przedstawiają się następująco:

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia w ha			Długość rowów melioracyjnych	% ogólny powierzchni
		ogółem	zdrenowana			
			ogółem	w tym grunt		
1.	Broszkowice	118	-	-	300	-
2	Babice	666	40	40	9080	60
3	Brzezinka	658	73	22	11393	11,1
4	P. ławy	268	182	134	5716	67,9
5	Harmeże	450	47	27	6331	104
6	Rajsko	706	-	-	2500	-
7	Grójec i Łazy	1591	553	540	11 757	34,8
8	Zaborze	602	118	118	2543	19,6
9	Poreba Wielka	1028	642	613	14680	62,5
10	Włosienica	668	293	280	6830	43,9
11	Stawy Monowskie	360	107	61	5230	29,7
12.	Dwory II	303	-	-	-	-
Gmina Oświęcim		7447	2055	1835	76360	27,6

Wysoki poziom wód gruntowych na większości terenów gminy oraz intensywna hodowla ryb w 122 stawach, wymagała budowy sieci rowów melioracyjnych oraz drenażu podmokłych obszarów.

Obecnie w gestii Gminnych Spółek Wodnych, nad którymi nadzór sprawuje Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu, znajduje się 2055 ha gruntów zdrenowanych, w tym 1835 ha gruntów ornych i ponad 76 km rowów melioracyjnych.

Łącznie na terenie gminy zostało zdrenowanych 27,6 % powierzchni, przy czym najwięcej we wsiach Pławy i Porębie Wielkiej. We wsiach Broszkowice i Dwory II nie ma terenów zdrenowanych, a w Balicach i Harmężach obszary te nie przekraczają 10% ogólnej powierzchni wsi.

5.2. Uwarunkowania rozwoju nierolniczej działalności gospodarczej

5.2.1. Rodzaje działalności

Na obszarze gminy działa wiele różnych przedsiębiorstw, firm i zakładów o bardzo zróżnicowanym profilu działalności. Od 1989 do III kw. 1999 roku zostało zarejestrowanych 1530 podmiotów gospodarczych.

Średnio na przestrzeni tych lat rejestrowane były rocznie 153 firmy (od 124 w 1997 r. do 188 w 1998 r.).

Obecnie na terenie gminy działają 782 firmy. W układzie sektorowym zdecydowanie przeważają firmy prywatne - 97,4%, zwłaszcza osób fizycznych.

Wśród innych działalności, w ostatnich latach zaznacza się wzrost rejestracji spółek prawa handlowego oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. W sektorze publicznym, którego udział wynosi jedynie 2,6%, największy udział mają jednostki budżetowe, państwowe i komunalne.

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w układzie sektorów (wg Komputerowego Banku Danych Lokalnych BDL 1997, GUS 1998):

Sektor gospodarki		1994	1995	1996	1997
publiczny	ogółem	27	6	15	16
	jednostki budżetowe państwowe i	2	3	2	3
prywatny	ogółem	514	568	662	592
	osoby fizyczne	451	496	562	483
	spółki prawa handlowego	8	9	15	17
	spółki z udziałem kapitału zagranicznego	1	3	7	8
	spółdzielnie	4	4	4	4
	fundacje			1	1
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	3	3	5	10
Razem		541	574	677	6028

Prowadzona działalność gospodarcza klasyfikowana jest w dwunastu, na siedemnaście sekcji EKD (europejskiej klasyfikacji działalności). Oznacza to, że wachlarz działalności jest dość bogaty. Dominuje:

- handel i naprawy - 38,0%,
- działalność produkcyjna - 12,5%,
- transport i łączność - 10,7%.

Rodzaje działalności według EKD (Komputerowy Bank Danych Lokalnych BDL 1997, GUS 1998):

Rodzaj działalności	Sekcja EKD	1994	1995	1996	1997
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	A	15	14	16	10
działalność produkcyjna	D	64	81	86	76
budownictwo	F	71	77	88	69
handel i naprawy	G	219	244	257	231
hotele i restauracje	H	24	24	24	21
transport, składowanie i łączność	I	53	51	65	65
pośrednictwo finansowe	J	1	5	6	16
obsługa nieruchomości i firm	K	20	20	51	48
administracja publiczna i obrona narodowa	L	1	1	1	1
edukacja	M	12	3	18	19
ochrona zdrowia i opieka socjalna	N	11	5	8	12
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	O	44	43	51	40

Do podmiotów gospodarczych o dużym znaczeniu, działających na terenie gminy należy zaliczyć następujące jednostki (uwzględniono tu również podmioty zajmujące się działalnością rolniczą oraz jednostki gospodarki komunalnej):

- "POLINOWA" S. A., Brzezinka 5 - produkcja papy,
- Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa S.A. Rajsko,
- PLANTPOL Spółka z o.o. Zaborze,
- Spółdzielnia Inwalidów "SMECH" Babice,
- Fabryka Maszyn i Urządzeń "OMAG" Spółka z o.o. Brzezinka,
- Przedsiębiorstwo Produkcji i Hodowli Ryb Słodkowodnych w Krakowie Sp. z o.o. Grojec,
- Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa "Samopomoc Chłopska" Piekarnia - Rajsko,
- ROW Zakład Gazowniczy Rozdzielnia Gazu Zaborze,
- Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe "EKO-KOMBID" S.C. Włosienica -zbiórka surowców wtórnych i odpadów,
- "WAWROSZ" S.C. "OPEL" Babice,
- "WEKTOR" Spółka z o.o. "RENAULT" Babice,
- „Nijka" Sp. z o.o. Produkcja Mebli i Wyrobów Metalowych, Sprzedaż Tarcicy w Rajsku.

Ponadto intensywna działalność produkcyjna prowadzą: piekarnie w Grojcu, masarnie w Porębie Wielkiej, Brzezince i w Babicach.

Pozostałe 752 podmioty gospodarcze działające na terenie gminy prowadzą działalność w następujących sektorach:

Lp	Miejscowość	Gastronomia i handel	Usługi transportowe i samochodowe	Produkcja materiałów budowlanych, usługi budowlane	Inne	Razem
1	Broszkowice	13	3	12	6	34
2	Babice	46	28	23	12	109
3	Brzezinka	45	19	29	25	118

4	Pławy	1	1	1	1	4
5	Harmęże	7	2	4	2	15
6	Rajsko	29	15	15	16	75
7	Grojec	69	31	30	25	155
8	Zaborze	44	23	29	30	126
9	Łazy	1	-	-	-	1
10	Poręba Wielka	18	3	11	8	40
11	Włosienica	23	17	10	4	54
12	Stawy Monowskie	3	-	2	1	6
13	Dwory II	3	2	1	1	7
Ogółem		302	144	167	131	744

*brak lokalizacji dla 8 podmiotów

Najwięcej firm jest zarejestrowanych: w Grojcu - 20,8%, Zaborzu - 16,9%, Brzezince - 15,9% i Babicach - 14,6%.

Najmniejsza atrakcyjność dla lokalizacji firm występuje w Łazach, Pławach, Dworach II i Stawach Monowskich, co spowodowane jest ich położeniem, warunkami fizjograficznymi oraz złą dostępnością komunikacyjną.

W profilu działalności dominuje handel i gastronomia - 40,6%, produkcja materiałów budowlanych i różnego typu usługi budowlane - 22,4% oraz transport i usługi motoryzacyjne - 19,4%. Oznacza to m.in., że w gminie istnieje duże zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi.

Pod względem ilości, rodzaju i kompleksowości usług dominują wsie: Grojec, Zaborze, Brzezinka i Babice.

5.2.2. Przyrodniczo-gospodarcze uwarunkowania rozwoju działalności gospodarczej

W ocenie uwarunkowań rozwoju działalności gospodarczej istotną rolę odgrywają te czynniki, które pozwalają wskazać tereny o dogodnych warunkach rozwoju:

- warunki fizjograficzne terenu, ze szczególnym uwzględnieniem jego ukształtowania; najkorzystniejsze są tereny płaskie lub prawie płaskie o dobrych warunkach hydrogeologicznych,
- warunki obsługi komunikacyjnej; wymagane są tereny o łatwym dostępie do głównych ciągów komunikacyjnych,
- warunki wyposażenia terenu w niezbędną dla danej działalności infrastrukturę techniczną,
- stabilne i bliskie rynki zbytu, o małej konkurencyjności,
- wykwalifikowana siła robocza,
- wielkość i kształt działek oraz stan własności terenu.

Dążąc do możliwie bezkolizyjnego "wpisania" tej funkcji w całość przestrzennej struktury gminy, w ocenie należy też uwzględniać położenie potencjalnych terenów działalności gospodarczej w stosunku do terenów o innych funkcjach: mieszkaniowych, usługowych, wypoczynkowych, a zwłaszcza w stosunku do terenów, które powinny być chronione ze względów przyrodniczych, krajobrazowych czy kulturowych.

5.3. Uwarunkowania rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej

Na obszarze gminy, z uwagi na ukształtowanie i zasoby środowiska przyrodniczego nie ma terenów atrakcyjnych, które skupiałyby ruch turystyczny - rekreacyjny. Małe deniwelacje, niska lesistość, zanieczyszczenie rzek oraz obecność w bezpośrednim sąsiedztwie wielkiego przemysłu, nie stwarza dogodnych warunków do rozwoju turystyki pobytowej i weekendowej.

Istnieją jednak szansę rozwoju turystyki krajoznawczej, a także zorganizowania bliskiego wypoczynku mieszkańców miasta Oświęcimia i gminy. Szansę tę stwarzają:

- o obiektów i zespoły o walorach kulturowych, architektoniczno-kraj obrazowych i położone w ich otoczeniu pomniki przyrody,
- o kompleksy stawów rybnych położonych w 8 wsiach gminy, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą stać się atrakcyjnymi terenami dla wędkarzy,
- o zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, takie jak: rezerwat "Żaki" położony we wsi Dwory II oraz projektowany rezerwat "Stare Wiśliko" we wsi Brzezinka i Babice, dolina
- o Wisły i Soły, interesująca pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Udostępnienie tych terenów i obiektów wymagałoby utworzenia systemu ścieżek turystycznych, z preferencjami dla turystyki rowerowej, w powiązaniu z projektowanym szlakiem rowerowym, który prowadziłby wzdłuż Wisły od Krakowa po Oświęcim i dalej - wzdłuż Soły do Kęt i Porąbki. Możliwe byłoby też urządzenie dróg dla turystyki konnej (jazda wierzchem, pojazdy konne).

Urządzenia na terenie gminy Oświęcim stanowiłyby więc część kompleksowego zagospodarowania terenów doliny Wisły i Soły. Realizacja takiego programu wymaga budowy szeregu urządzeń infrastruktury towarzyszącej: ścieżek, mostów, kładek, punktów obsługi turystów z bazą noclegową, gastronomiczną, sanitariatami itd. Uzasadnione też byłoby urządzenie ścieżek dydaktycznych udostępniających wybrane obiekty przyrodnicze i kulturowe; taki sposób udostępnienia stanowi cenną formę edukacji, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy nie występuje budownictwo letniskowe, brak też urządzonych miejsc wypoczynku, urządzeń do zabaw dziecięcych, urządzonych miejsc plażowania i kąpielisk.

Całkowicie inny charakter ma turystyka związana z przyjazdami na teren byłego obozu koncentracyjnego, pomnika martyrologii narodów z okresu II wojny światowej - obecnie Państwowego Muzeum Oświęcim - Brzezinka. Mamy tu do czynienia zarówno z licznymi, zorganizowanymi grupami wycieczkowymi, jak i z przyjazdami indywidualnymi z terenu kraju i z zagranicy. Corocznie przyjeżdża tu około pół miliona turystów.

Na obszarze gminy działa jeden turystyczny obiekt noclegowy - Dom Noclegowy w Brzezince (ul. Sportowa 9). Sposób jego funkcjonowania charakteryzuje poniższe zestawienie:

Rok	Obiekty	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów	Udzielone -noclegi
		ogółem	w tym całoroczn		
1995	1	30	30	307	3008
1996	1	30 -	30	348	2414
1997	1	30	30	506	x

6. UWARUNKOWANIA ROZWOJU FUNKCJI OSADNICZEJ

6.1. Stosunki ludnościowe

6.1.1. Stan zaludnienia i dynamika rozwoju ludności

Wielkość zaludnienia na obszarze gminy Oświęcim w ostatnich latach kształtowała się następująco (wg danych GUS i Urzędu Gminy):

Rok	Powierzchnia w km ²	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
		ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km	
1995	74	15305	7585	7720	207	102
1996	74	15499	7672	7827	208	103
1997	74	15652	7740	7912	212	102
1998	74	15511	x	x	209	x
1999	74	15547	x	x	210	x

Przyrost ludności w ostatnich latach nie przekroczył 1%, przy czym występuje niewielka przewaga liczby kobiet.

W poszczególnych wsiach w gminie Oświęcim, liczba ludności przedstawia się następująco (wg danych Urzędu Gminy z 1988 r.):

Lp	Wsie	Liczba ludności
1	Broszkowice	547
2	Babice	7702
3	Brzezinka	2193
4	Pławy	327
5	Harmęże	576
6	Rajsko	1270
7	Zaborze	2163
8	Poręba Wielka	1714
9	Włosienica	1389
10	Grojec	2729
11	Łazy	390
12	Stawy Monowskie	310
13	Dwory II	336
-	Razem	15646

W siedmiu największych wsiach: Babicach, Brzezince, Rajsku, Zaborzu, Porębie Wielkiej, Włosienicy i Grojcu, żyje 83 % ludności gminy.

Ludność gminy według wieku (na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy):

Ludność w wieku:	Liczba ludności w latach:					
	1996	%	1997	%	1999	%
przedprodukcyjnym	4186	27	4142	26	4083	26
produkcyjnym	9 107	57	9264	60	9210	60

poprodukcyjnym	2206	16	2246	14	2254	14
Razem	15499	100	15652	100	15511	100

W gminie Oświęcim zwraca uwagę stosunkowo wysoki procent osób w wieku produkcyjnym. Ruch naturalny ludności (wg danych GUS i Urzędy Gminy) ilustrują poniższe tabele.

1) w liczbach bezwzględnych:

Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowląt	
1995	83	180	133	3	47
1996	66	184	148	4	36
1997	x	167	134	x	33
1998	x	166	109	x	57

1) na 1000 ludności:

Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowląt	
1995	5,5	11,8	8,7	x	3,1
1996	4,3	12,0	9,7	x	2,3
1997	x	10,5	8,7	x	1,8
1998	x	x	x	x	x

Gmina Oświęcim wyróżniała się w b. województwie bielskim (obok gminy Wilamowice) znacznym dodatnim saldem migracji ludności; większość gmin wiejskich miała saldo ujemne.

Zjawiska migracyjne charakteryzuje poniższe zestawienie (wg danych GUS i Urzędu Gminy):

Rok	Napływ				Odpływ				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	zagranicę	
1995	192	119	71	2	140	76	64	-	52
1996	264	191	73	-	159	106	52	1	105
1997	259	x	x	x	159	x	x	x	100
1998	282	x	x	x	132	x	x	x	150

6.1.2. Zatrudnienie

Liczba pracujących w zawodach pozarolniczych, w układzie sekcji EKD - Europejskiej Klasyfikacji Działalności, wg danych GUS) przedstawia się następująco:

1) w liczbach bezwzględnych:

Rok o-ogółem m-meżcz.	Ogółem	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	transport składowanie, łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
1995 o-	1714	703	45	150	63	197	226
m -	803	425	45	94	10	27	20
1996 o-	1884	774	176	125	105	188	244
m -	937	468	84	14	80	25	23
1997 o-	2046	852	205	156	x	x	x
m -	x	x	x	x	x	x	x

2) w procentach:

Rok o-ogółem m-meżcz.	Ogółem	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	transport składowanie, łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
1995 o-	1714	41,0	2,7	7,6	3,7	11,5	13,2
m-	803	52,9	5,7	11,7	1,2	3,4	2,5
1996 o-	1884	41,1	9,3	3,6	6,6	9,9	13,0
m-	937	49,5	18,0	1,5	8,6	2,7	2,2
1997 o-	2046	41,6	10,0	7,6	x	x	x
m -	x	x	x	x	x	x	x

Przyjmując, że około 48 % mieszkańców gminy jest czynnych zawodowo, liczba ich mieści się w granicach 7 130 do 7440 osób. Wynika stąd, że na terenie gminy, w wyżej wymienionych - nierolniczych sektorach gospodarki narodowej zatrudnionych jest około 28 % osób zawodowo czynnych. Z kolei, wg danych GUS, zatrudnienie w rolnictwie i w łowiectwie, w 1996 r. wynosiło 222, a w roku 1997 -262 osoby; należy rozumieć, że jest to liczba osób, dla których rolnictwo i łowiectwo (w danym przypadku związane z gospodarką rybną) stanowi zasadnicze źródło utrzymania. Stanowi to około 3,5 % zawodowo czynnych mieszkańców gminy.

Wynika z tego, że na obszarze gminy znajduje zatrudnienie zaledwie około 1/3 zawodowo czynnych jej mieszkańców. Należy wnioskować, że pozostała część, za wyjątkiem grupy bezrobotnych liczącej wg Rocznika Statystycznego GUS z 1997 465 osób (około 6 % zawodowo czynnych), jest zatrudniona na terenie miasta Oświęcimia bądź innych sąsiadujących gmin (Brzeszcze, Libiąż, Chełmek i inne). Dawałoby to liczbę około 4,5 tys. mieszkańców gminy, zatrudnionych poza jej obszarem.

Oznaczałoby to, że gmina Oświęcim, pod względem ekonomicznym jest silnie uzależniona od obszarów sąsiadujących; poziom życia jej mieszkańców zależy w ogromnej mierze od funkcjonowania i koniunktury w sąsiadujących ośrodkach przemysłowo usługowych.

6.2. Osadnictwo

6.2.1. Układ przestrzenny gminy

Charakterystyczną cechą przestrzennego układu osadnictwa w gminie Oświęcim jest bezpośrednie powiązanie z miastem wsi położonych w zachodniej i południowo zachodniej części gminy przy minimalnych powiązaniach wzajemnych (Broszkowice, Babice, Brzezinka,

Harmęże, Rajsco, Zaborze). Wsie: Grójec i Łazy, mające w zasadzie charakter przysiółka ciężącego do Grojca, kontaktują się z miastem za pośrednictwem drogi prowadzącej przez wieś Zaborze lub Porębę Wielką. Wsie położone w południowo wschodniej części gminy (Poręba Wielka, Włosienica i Stawy Monowskie) są położone wzdłuż jednej drogi prowadzącej do miasta. W najbardziej niekorzystnej sytuacji komunikacyjnej jest wieś Dwory II, położona pomiędzy Wisłą a terenami przemysłowymi i stawami, kontaktująca się z miastem i pozostałą częścią gminy za pośrednictwem drogi prowadzącej do Stawów Monowskich.

W większości wsi, zwłaszcza wsi większych, występują wyraźne skupienia zabudowy, ze zgrupowaniami urządzeń usługowych - obok peryferyjnie położonych przysiółkowi zabudowy rozproszonej.

Budynki mieszkalne występują bądź jako elementy zagród bądź na działkach zabudowy jednorodzinnej. Z wyjątkiem kilku zespołów zabudowy (np. na Zaborzu) działki zagrodowe i działki zabudowy jednorodzinnej występują w przemieszaniu, w różnych wzajemnych proporcjach. Część wsi wykazuje wyraźną tendencją przekształcania się na podmiejskie osiedla zabudowy jednorodzinnej lub już nosi ten charakter; dotyczy to zwłaszcza miejscowości o niewielkim areale rolnym (np. Broszkowice), położonych najbliżej miasta i dogodnie z nim powiązanych

W większych wsiach dają się wyróżnić centralne części wsi, ze zgrupowaniami urządzeń usługowych. Jednak żadna z tych wsi, z uwagi na brak ich wzajemnych powiązań, nie ma predyspozycji by być głównym ośrodkiem usługowym i administracyjnym gminy; jest nim miasto Oświęcim, jako centrum omawianego układu osadniczego - miasta i gminy Oświęcim.

Ocenę stanu ładu przestrzennego w Babicach, (rozumianego zgodnie z treścią ustawy jako „takie kształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczne, gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno estetyczne”), odniesiono do obszaru całego sołectwa, w zakresie terenów zabudowanych i niezabudowanych oraz terenów pozostałych, wyznaczając obszary zwane obszarami istniejącej struktury wsi. W ramach tej analizy określono w szczególności:

1) obszary A - współczesnej urbanizacji podmiejskiej, o gęstej zabudowie w tym:

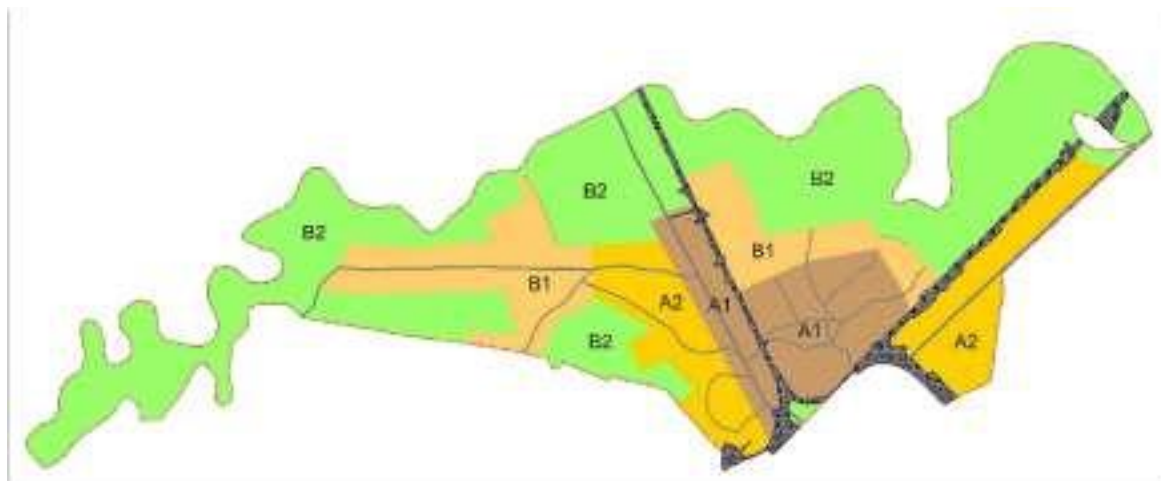
obszary A1 - podmiejskie jednorodne - o co najmniej średnich walorach estetycznych i użytkowych i układzie zabudowy wzdłuż głównych ulic i dróg, lokalnie mogące wymagać modernizacji, przekształceń, wymiany, uzupełnienia,

obszary A2 - podmiejskie niejednorodne - o niskich walorach estetycznych i użytkowych, bez wyraźnego układu zabudowy, które powinny ulec przekształceniom, jednakże z powodu dużego zagęszczenia może się to okazać niemożliwe,

2) obszary B - wiejskie, w tym:

obszary B1 o luźnej zabudowie - wymagające lokalnie przekształceń, wymiany, uzupełnienia, obszary B2 - niezabudowane - wymagające zachowania.

Rozmieszczenie tych obszarów przedstawiono na rycinie poniżej:

6.2.2. Zabudowa mieszkaniowa

Zasoby i sytuację mieszkaniową w gminie Oświęcim charakteryzują następujące dane:

Rok	Mieszkania	Izby	Pow. uż. mieszkań w m ²	Przeciętna		
				pow. mieszkań na 1 osobę w m ²	liczba osób na:	
					mieszkanie	izbę
1995	3945	15928	320 364	21,3	3,81	0,94
1996	3982	16132	326 592	21,5	3,82	0,94
1997	4031	25306	404 897	26,4	4,00	0,60

W wyżej wymienionych latach w gminie oddawano do użytku od 30 do około 50 mieszkań rocznie; były to wyłącznie mieszkania budowane przez osoby prywatne. W sektorze publicznych nie oddano w tym czasie do użytku żadnego mieszkania.

Liczbę nowych, oddanych do użytku mieszkań i izb oraz wielkość powierzchni użytkowej nowych mieszkań (PUM) przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Mieszkania	Izby	PUM w m ²	Przeciętna PUM w m ²
1995	31	169	3922	126
1996	37	204	6228	168
1997	49	x	x	x

Na uwagę zasługuje tu duża przeciętna powierzchnia użytkowa nowych mieszkań, zbliżona do wielkości występujących w miejscowościach o funkcjach turystycznych (Ustroń - 167, Kalwaria Zebrzydowska - 163, Wadowice - 146 i inne). Wskazuje to na poziom warunków zamieszkania, który jest akceptowany przez mieszkańców gminy jako prawidłowy; nie jest też wykluczone, że mieszkania w omawianych, nowych domach są budowane jako dwupokoleniowe, dla dwóch lub trzech, względnie samodzielnych rodzin. Można też przypuszczać, że niektóre pomieszczenia rejestrowane obecnie jako mieszkalne będą wykorzystywane na cele działalności gospodarczej.

W wyniku budowlanej działalności mieszkańców gminy, zaznaczył się przyrost liczby mieszkań, izb i powierzchni użytkowej mieszkań. Zwiększyła się też powierzchnia mieszkań w przeliczeniu na jedną osobę, przy jednoczesnym zmniejszeniu się wskaźnika liczby osób na izbę. Mogłoby to wskazywać na ogólną poprawę warunków zamieszkania; jednak jak wiadomo, dotyczy to głównie nowo wybudowanych obiektów i - ewentualnie - niektórych rozgęszczonych dzięki temu mieszkań w starych zasobach. Jednak warunki zamieszkania w zasadniczej części istniejących zasobów mieszkaniowych nie zmieniają się w sposób istotny.

6.2.3. Zabudowa i urządzenia usług oraz administracji

Poziom wyposażenia mieszkańców gminy Oświęcim w urządzenia usługowe nie jest w pełni zadowalający; wg oceny mieszkańców dotyczy to zarówno braków w zakresie poszczególnych rodzajów urządzeń usługowych - zwłaszcza wyspecjalizowanych usług handlowych, rzemieślniczych oraz usług publicznych, w tym z zakresu ochrony zdrowia ze służbą specjalistyczną, z zakresu kultury i innych), jak i dostępności tych usług. W ostatnim dziesięcioleciu sytuacja w tym zakresie nieco się poprawiła, głównie w zakresie wyposażenia w usługi handlowe i rzemieślnicze w wyniku indywidualnej działalności gospodarczej.

W gminie wyróżniają się zgrupowania urządzeń usługowych we wsiach:

- położonych w północno zachodniej części gminy: w Babicach i Brzezince,
- położonych w południowo zachodniej i południowej części gminy: w Rajsku i w Grójcu,
- położonych w południowo wschodniej części gminy: w Porębie Wielkiej i Włosienicy.

Do najgorzej wyposażonych w urządzenia usługowe należą najmniejsze wsie gminy: Broszkowice, Pławy, Łazy, Stawy Monowskie, Dwory II.

Słabo wyposażona jest też wieś Zaborze, lecz z racji jej położenia w stosunku do miasta Oświęcimia - mieszkańcy tej wsi mogą korzystać z miejskich urządzeń usługowych.

Rozmieszczenie poszczególnych rodzajów urządzeń przedstawiają poniższe zestawienia:

Zestawienie 1:

Wsie	szkoły (S) przedszkola (P) szkoły średnie (Sśr)	boiska sportowe (B) boiska przy-szkolne (Bs)	ośrodki zdrowia (Z) punkty lekarskie	apteki (A) domy pomocy społecznej (Dp)	domy ludowe (DL)	Biblioteki (B), punkty bibl. (Bp)	Remizy straży pożarnej (R)
Broszkowice	-	-	-	-	-	-	R
Babice	S, P	Bs	Z	-	DL	Bp	-
Brzezinka	S, P	B, Bs	-	-	-	Bp	R
Pławy	-	-	-	-	DL	-	-
Harmęże	S, P	B, Bs	-	-	-	-	R
Rajsko	s, P Sśr	B, Bs	-	Dp	-	-	R
Zaborze	P	B	-	-	-	-	-
Poręba Wielka	S, P	B, Bs	-	-	DL	Bp	R
Włosienica	S, P	B	Z	-	-	Bp	R

Grójec, Stawy Groj.	S₁P S filia	B. Bs	z	-	DL	B	R
Łazy	-	-	-	-	-	-	-
Stawy Monowskie	-	-	-	-	-	Bp	R
Dwory II	-	-	-	-	DL	-	R

Zestawienie 2:

Wsie	kościół (K) urzędy para- fialne (Kp)	cmentarze (Ck- ko- munalny Cp- para- fialny)	poczta (P)	usługi z zakr. banko- wości (Ba)	stacje paliw (Sp)
Broszkowice	-	-	-	-	-
Babice	-	-	-	Ba-	Sp
Brzezinka	Kp	-	-	-	-
Pławy	-	-	-	-	-
Harmęże	Kp	-	-	-	-
Rajsko	Kp	Ck	-	-	-
Zaborze	-	-	-	-	-
Poręba Wielka	Kp	Cp	-	-	-
Włosienica	Kp	Cp	P	-	-
Grójec	K,Kp	Ck	P	-	-
Łazy	-	-	-	-	-
Stawy Monowskie	-	-	-	-	-
Dwory II	-	-	-	-	-

Uwaga: w powyższych zestawieniach nie uwzględniono usług z zakresu handlu, rzemiosła i gastronomii.

Wybrane informacje szczegółoweOświata i wychowanie:

Szczegółowa charakterystyka bazy oświatowej przedstawia się następująco:

Szkoły podstawowe - zestawienie zbiorcze:

Rok	Szkoły		Szkoły filialne	Uczniowie		Absolwenci	
	ogółem	w tym dla mło- dzieży		ogółem	w tym młodzieży	ogółem	w tym młodzieży
1995/96	8	8	-	1567	1567	176	176
1996/97	8	8	-	1606	1606	173	173
1997/98	8	8	-	1637	1637	x	x

Szkoły podstawowe w poszczególnych wsiach:

	izby lekcyjne	praco- wnie	miejs- ce dydak	pow. dydak w m ²	pow. użytk w m ²	liczba kond.	Rok budo- wy	remon- t kapit.	Remon- t bież.	Syste m grzew-
Babice	7	5	300	850	1514	2	1970	1998	1994	co-gaz
Brzezin- ka	8	1	6	598	684	7	1968	-	1999	co- węgiel, koks

Harme- że	5	0	78	370	570	2	XIXw.	x	1998	co-olej
Rajsko	8	1	170	411	1190	3	x	1994	-	co-gaz
Poręba Wielka	6	3	250	420	x	2	XIXw.	1983	1998	co
Włosieni- ca	8	1	180	663	1413	3	1951	-	1998	co-gaz
Grojec	10	1	270	550	1260	2	1991- 1996	-	1999	co- węgiel
Stawy Groi.	5	1	80	178	467	2	1959	1996	-	co- węgiel

Władze gminy przywiązują dużą uwagę do poprawy warunków nauki w szkołach. Systematycznie prowadzone są remonty, dobudowano nowe skrzydło do szkoły w Grójcu, zbudowano również sale gimnastyczną przy szkole podstawowej we Włosienicy. Szkoła podstawowa w Rajsku mieści się obecnie w wyremontowanym i zaadaptowanym dawnym budynku biurowym, odkupionym przez gminę po Zakładzie Elementów Budowlanych (mieści się tam też Społeczne Liceum Ogólnokształcące, Gminny Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół i Przedszkoli samorządowych oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej).

Liczba dzieci objętych obowiązkiem szkolnym, w poszczególnych wsiach, przedstawia się następująco:

Wieś	Rok szkolny 1997/98	Rok szkolny 1998/99
Babice (+ Broszkowice)	196 + 58	192 + 64
Brzezinka	283	281
Harmęże (+ Pławy)	118	114
Rajsko	176	168
Poręba Wielka	227	230
Włosienica (+Stawy Monowskie)	194 + 26	183 + 37
Grójec (+ Łazy) Stawy	356 57	352 58
Dwory II		
Zaborze		
Razem	1691	1 679

Przedszkola:

Na obszarze gminy istnieje 8 przedszkoli samorządowych, do których uczęszcza łącznie około 450 dzieci. W ostatnich latach gmina przeprowadziła modernizację przedszkoli w Zaborzu, Porębie Wielkiej, Rajsku oraz remont kapitalny przedszkola w Grojcu. Sytuacje w zakresie wychowania przedszkolnego ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Placówki	Oddziały	Miejsca	Dzieci	Nauczyciele
1995	8	20	420	454	31
1996	8	19	422	456	33
1997	7	x	x	424	31

Szkolnictwo ponadpodstawowe:

W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego, na obszarze gminy Oświęcim działa liceum ogólnokształcące w Rajsku (dawniej państwowe, obecnie społeczne). Jego charakterystykę przedstawiono w postaci zestawienia:

Rok szkolny	Szkoły	Pomiesz- czenia	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci	Nauczyciele
1995/96 –						
-państw.	1	12	13	303	49	14
- niepaństw.	1	12	6	84	22	9
1996/97						
- państw.	x	x	x	x	x	x
- niepaństw.	1	13	5	71	23	6

Wśród uczniów Liceum przeważają dziewczęta (średnio - około 70 % ogólnej liczby uczniów). Obecnie przy liceum funkcjonuje też filia wyższej uczelni technicznej.

Na terenie gminy działa średnia szkoła zawodowa, która, wg Rocznika Statystycznego GUS, w roku szkolnym 1996/97 miała 31 uczniów oraz 40 absolwentów.

Znaczna część młodzieży z terenu gminy uczęszcza do szkół średnich na terenie miasta Oświęcimia (3 licea ogólnokształcące, 12 szkół zawodowych średnich i policealnych oraz 6 szkół zawodowych niepełnych średnich o zróżnicowanym profilu nauczania, szkoła artystyczna - muzyczna).

Przejęcie szkół przez gminę stanowi nie tylko zadanie finansowe i organizacyjne, lecz również pedagogiczne; powinno stanowić szansę na poprawę jakości kształcenia i wychowania oraz na realizację idei szkoły środowiskowej, związanej z życiem społeczności lokalnej.

Gmina jako organ prowadzący:

- zakłada, prowadzi, przekształca i likwiduje publiczne przedszkola, szkoły podstawowe i placówki, ustalając plan sieci przedszkoli i szkół w uzgodnieniu z kuratorem oświaty,
- odpowiada za działalność prowadzonych przez siebie przedszkoli, szkół i placówek,
- nadzoruje ich działalność finansową.

W związku z tym gmina, m.in. realizuje zadania inwestycyjne i przeprowadza remonty placówek oświatowych oraz finansuje dowożenie i dojazdy dzieci do szkół.

Sytuację w zakresie oświaty w momencie przejmowania przez gminy placówek oświatowych ocenia się ogólnie jako trudną, z uwagi na: niedostateczne środki finansowe na utrzymanie placówek, przy postępującej dekapitalizacji obiektów, zapóźnienia inwestycyjne, niedostosowaną do potrzeb sieć placówek, niskie zarobki pracowników oświaty powodujące częste odejścia od zawodu wysoko kwalifikowanej kadry.

W tych warunkach obraz oświaty samorządowej nie może ulec szybkiej, radykalnej zmianie, zwłaszcza że środki finansowe przekazywane gminom umożliwiają jedynie pokrycie niezbędnych, bieżących wydatków. Dlatego gminy są zmuszone przeznaczać własne środki na cele oświatowe (w niektórych przypadkach o wysokości 45 - 65% budżetu gminy).

Jednym z dylematów, przed którymi stanęły samorządy, jest problem małych szkół. Utrwalił się pogląd, że w małej szkole trudno oczekiwać dobrych warunków kształcenia, a nakłady na te placówki są niewspółmiernie wysokie. Jednak właśnie w takiej szkole jest łatwiej o indywidualizację programów i metod nauczania. Utrzymanie ich jest wprawdzie kosztowne, lecz nie mniej kosztowna jest ich likwidacja. Wiąże się to m.in. z koniecznością dowozu dzieci do szkół, co również powoduje określone koszty. Należy ponadto wziąć pod uwagę, że w

warunkach wiejskich obiekt szkolny spełnia różnorodne zadania; jest nie tylko placówką oświatową, lecz ośrodkiem kultury i miejscem wiejskich zebrań.

Odrębnym problemem są placówki wychowania przedszkolnego. W przedszkolach utrzymywanych z budżetu państwa opłaty były symboliczne, a wiele dzieci korzystało z przedszkoli bezpłatnie. Obecne opłaty w granicach 30 - 100 zł stanowią barierę dla części rodziców.

Sport:

Na terenie gminy działa siedem Ludowych Zespołów Sportowych. Boiska sportowe istnieją w następujących wsiach:

- Brzezinka - nowy obiekt z zespołem boisk, trybunami, urządzeniami zaplecza (szatnie, prysznice, magazyn na sprzęt),
- Grojec - boisko bez trybun, nowy obiekt zaplecza (szatnie, natryski),
- Harmęże - boisko z zapleczem w budynku gminnym (szatnie),
- Rajsku - boisko bez zaplecza,
- Włosienica - boisko z zapleczem w starym budynku (szatnie),
- Zaborze - nowy obiekt z zespołem boisk, trybunami, urządzeniami zaplecza (szatnie, prysznice, magazyn na sprzęt).

W Porębie Wielkiej - w trakcie budowy jest zespół boisk z zapleczem (o programie podobnym jak w Brzezince i Zaborzu).

Oprócz w/w, istnieją boiska przyszkolne.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna:

W gminie Oświęcim funkcjonują dwa ośrodki zdrowia:

- w Grojcu - ośrodek mieści się w Domu Ludowym; budynek piętrowy, z lat 70-tych (bez mieszkań służbowych),
- we Włosienicy - ośrodek zajmuje odrębny, piętrowy budynek, z lat 70-tych; w budynku mieszczą się również mieszkania służbowe

Istnieje też jedna przychodnia; nie ma aptek ani punktów aptecznych. Mieszkańcy gminy korzystają z aptek, przychodni specjalistycznych oraz usług szpitala powiatowego w mieście Oświęcimiu.

Personel służby zdrowia przedstawia się następująco:

Rok	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Farmaceuci	Położne
1995	3	-	6	-	-
1996	3	1	8	-	-
1997	3	1	8	-	-

Ponadto w Rajsku działa filia Miejskiego Szpitala w Oświęcimiu. W zabytkowym budynku z II połowy XVIII wieku (Pałac Bobrowskich), położonym w parku, prowadzony jest oddział szpitalny dla przewlekle chorych.

Na terenie gminy w Rajsku funkcjonują dwie placówki z zakresu opieki społecznej:

- w neogotyckim pałacu z I połowy XIX wieku - Państwowy Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Dzieci,

- Fundacja Wioski Dziecięce „Maja” działająca na rzecz sierot naturalnych i społecznych prowadzi budowę domów rodzinnych wioski dziecięcej im. Janusza Korczaka dla około 90 dzieci (część została już zrealizowana).

Usługi z zakresu kultury:

Domy kultury, kluby, świetlice:

- Na terenie gminy Oświęcim istnieje 5 obiektów domów ludowych:
- Dom Ludowy w Babicach, nowy, piętrowy, mieszczący m.in. filię biblioteczną, kawiarnię, bilard, z pomieszczeniami wykorzystywanymi i wynajmowanymi na różnego rodzaju imprezy (w tym imprezy rodzinne),
- Dom Ludowy w Grojcu, nowy, piętrowy, mieszczący m.in. gminną bibliotekę, z pomieszczeniami klubowymi i wykorzystywanymi i wynajmowanymi na różnego rodzaju imprezy; przy Domu Ludowym w Grojcu działa zespół artystyczny Koła Gospodyń Wiejskich „Grojcaneczki”,
- Dom Ludowy w Porębie Wielkiej, mieszczący również filię biblioteczną, z pomieszczeniami wykorzystywanymi i wynajmowanymi na różnego rodzaju imprezy, przy Domu Ludowym działa zespół artystyczny,
- Dom Ludowy w Pławach, wynajmowany na imprezy rodzinne, w zasadzie nie prowadzący działalności,
- Dom Ludowy w Dworach II, nie prowadzący działalności.

Zwyczajowo, w remizach straży pożarnej istnieją świetlice, wykorzystywane jako sale zebrań, sale kinowe, widowiskowe, sale imprez i zabaw.

Biblioteki publiczne:

Na obszarze gminy Oświęcim istnieje 6 placówek bibliotecznych, w tym:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Grojcu (w Domu Ludowym),
- 5 filii bibliotecznych:
 - w Babicach (w Domu Ludowym),
 - w Brzezince (w budynku gminnym, mieszczącym też biura Zespołu Szkół Gminnych),
 - w Porębie Wielkiej (w Domu Ludowym),
 - we Włosienicy (w remizie OSP),
 - w Stawach Monowskich (w remizie OSP).

Charakteryzuje je poniższe zestawienie:

Rok	Placówki biblioteczne				Liczba ludności na 1 placówkę
	ogółem	biblioteki	filie	punkty	
1995	6	1	5	-	2551
1996	6	1	5	-	2583
1997	6	1	5	-	1977

Łączność:

Na terenie gminy istnieją dwie placówki pocztowe, stanowiące filie oświęcimskiego urzędu pocztowo telekomunikacyjnego:

- poczta w Grojcu (w budynku Domu Ludowego w starym budynku, placówka telekomunikacja - w nowym skrzydle dobudowanym do Domu Ludowego),
- poczta we Włosienicy (mieszcząca się w remizie straży pożarnej, w budynku z lat 70-tych).

Handel, gastronomia:

Usługi z tego zakresu nie zostały ujęte w zestawieniu zbiorczym, znajdującym się w początkowej części tego rozdziału.

W ostatnich latach, sytuacja w omawianym zakresie wydatnie poprawiła się, głównie dzięki inicjatywie samych mieszkańców gminy, podejmujących działalność gospodarczą (por. informacje w rozdz. 5.2). Na terenie gminy funkcjonuje szereg podmiotów prowadzących działalność w zakresie handlu i rzemiosł; działają one na rzecz obsługi mieszkańców poszczególnych wsi gminy.

Ochrona przeciwpożarowa:

Na obszarze gminy istnieje 9 remiz Ochotniczej Straży Pożarnej: w Broszkowicach, Brzezince, Harmężach, Rajsku, Porębie Wielkiej, Włosienicy (obiekt z lat 60-tych), Grójcu, Stawach Monowskich, Dworach II.

Inne urzędnia usługowe:

Na terenie gminy nie istnieją posterunki policji; gmina pod tym względem obsługiwana jest przez miasto Oświęcim. Podobnie przedstawia się sytuacja w zakresie administracji publicznej z wyjątkiem urzędu gminy (nota bene usytuowanego na terenie miasta), administracji gospodarczej, sądownictwa, instytucji finansowych i innych wyspecjalizowanych jednostek obsługi.

Obiekty sakralne i wyznaniowe:

Na obszarze gminy istnieje sześć parafii rzymsko katolickich, związanych z kościołami w Brzezince, Harmężach, Rajsku, Porębie Wielkiej, Włosienicy i Grójcu. Oprócz ww., w Grojcu istnieje też stary kościół.

Drewniane kościoły w Porębie Wielkiej i w Grójcu (stary kościół) mają charakter zabytkowy. Istnieją liczne kapliczki przydrożne, niejednokrotnie również o wartości zabytkowej.

Szczególony charakter ma nowy zespół kościelno- klasztorny w Harmężach-Centrum św. Maksymiliana Kolbego, na który składają się:

- kościół Niepokalanego Poczęcia NMP,
- klasztor OO. Franciszkanów,
- dom rekolekcyjno-pielgrzymkowy Misjonarek Niepokalanej - Ojca Kolbego,
- ekspozycja stała, pn. „Klisze pamięci - labirynty”, przygotowana przez b. Więźnia obozu Oświęcimskiego, M. Kołodzieja.

7. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

7.1. Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy Oświęcim przebiegają 3 linie kolejowe:

- Chrzanów - Oświęcim - Czechowice - Diedzice, ze stacją kolejową w Oświęcimiu,
- Oświęcim - Mysłowice ze stacją kolejową w Oświęcimiu,
- Oświęcim - Zator - Kraków ze stacjami kolejowymi w Oświęcimiu, Dworach i Włosienicy.

Zachodnia i wschodnia część gminy jest obsługiwana przez komunikację kolejową, natomiast południowa część gminy kontaktuje się z terenami zewnętrznymi wyłącznie za pomocą sieci drogowej.

7.2. Komunikacja drogowa

7.2.1. Zmiany zachodzące w komunikacji drogowej

Ogólną sytuację w zakresie komunikacji drogowej w Polsce wpływającą na sytuację w gminie, można scharakteryzować w następujący sposób:

- szybki wzrost wskaźnika motoryzacji - na koniec 1997 roku zarejestrowano w gminie 200 samochody osobowe na 1000 mieszkańców i 295 pojazdów na 1000, mieszkańców (wszystkie bez rowerów), przy rocznej dynamice wzrostu rzędu aż 29%,
- wprowadzanie do funkcjonowania transportu instrumentów gry rynkowej,
- wzrost udziału zanieczyszczeń transportowych w całości emitowanych zanieczyszczeń,
- wzrost liczby i ofiar wypadków komunikacyjnych,
- spadek przewozów komunikacji zbiorowej,
- dezintegracja techniczno-przestrzenna i taryfowa systemu transportowego (np. brak wspólnych taryf),
- zmiana relacji kosztów komunikacji indywidualnej do zbiorowej na niekorzyść tej ostatniej,
- niekorzystny trend do rezygnacji z usług komunikacji zbiorowej pogłębiany wysoką ceną biletów jednorazowych (stanowiąca około 25% średniej płacy godzinowej) oraz relatywnie niski poziom cen paliw,
- nadmiernie liberalne ustawodawstwo pozwalające podejmować działalność gospodarczą w zakresie usług przewozowych; w tym nierówne uprawnienia przewoźnika państwowego i komunalnego w stosunku do prywatnego, który jest uprzywilejowany przez pełną swobodę kształtowania oferty przewozowej i taryfy,
- przestarzały krajowy przemysł środków transportu,
- brak spójnego systemu finansowania eksploatacji i rozwoju transportu,
- szybko postępująca dekapitalizacja majątku transportowego, m.in. zły stan techniczny dróg na niektórych odcinkach oraz taboru komunikacji zbiorowej,
- nasilające się procesy dekoncentracji osadnictwa zwiększające pracę przewozową,
- zmiany w obrazie podróży (wydatne zmniejszenie wyjazdów do pracy poza gminę, rozproszenie podróży w sektorze prywatnym, racjonalizacja zachowań komunikacyjnych) oraz niejasność tego obrazu, ze względu na brak aktualnych badań kompleksowych ruchu.

7.2.2. Stan motoryzacji

W Polsce proces utraty pasażerów przez komunikację zbiorową był potęgowany gwałtownym przyrostem liczby samochodów osobowych (w 1991 r. przybyło ok. 850 tys., a w latach 1992 - 1994 ok. 1050 tys., w 1996 r. 537 tys. w 1997 r. 479 tys. samochodów osobowych). Na koniec 1997 posiadaliśmy ich już 8,5 mln, a wskaźnik motoryzacji osiągnął 221 samochodów osobowych na tysiąc mieszkańców przy średniorocznym przyroście 6 - 7%. Przyrost samochodów przekroczył wartości wynikające ze sporządzanych przed laty prognoz wskaźników motoryzacji.

Trend wzrostu motoryzacji w gminie Oświęcim jest szybszy niż średnio w Polsce. Dynamika przyrostu pojazdów w ostatnich latach kształtowała się na poziomie 575 samochodów osobowych, co oznacza bardzo wysoki średnioroczny przyrost 29%. Wg. informacji Urzędu Gminy ilość samochodów osobowych zarejestrowanych w gminie na koniec 1997 roku wynosiła 3108, czyli 200 so/1000 mk a wszystkich pojazdów 4581 czyli 295 pojazdów/1000 mk (por. załączone zestawienie). W przypadku samochodów osobowych wskaźnik motoryzacji gminy jest niższy od średniego krajowego.

Stan ilościowy motoryzacji w gminie Oświęcim na koniec 1997 roku:

Rodzaj pojazdu	1995	1997	wskaźnik motoryzacji 1997
samochody osobowe	1958	3108	200
samochody ciężarowe	225	286	18
autobusy	8	9	0,6
pozostałe	1069	1178	76
Razem	3260	4581	295

7.2.3. Sieć drogowa

Podstawowymi elementami sieci drogowej gminy są:

- na kierunku wschód - zachód:
 - na kierunku wschód - zachód (a w przypadku Babic, na kierunku północny zachód - południowy wschód): droga krajowa nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950), relacji Gliwice - Tychy - Oświęcim - Zator - Sidzina,
- na kierunku północ - południe:
 - droga wojewódzka nr 933 Chrzanów - Oświęcim - Brzeszcze,
 - droga wojewódzka nr 948 Oświęcim - Kęty.

Od tych dróg odchodzą drogi powiatowe:

- po stronie północnej i zachodniej:
 - nr 1879 K (poprzednie oznaczenie - nr 103) relacji Oświęcim (ul. Nideckiego) - Babice (ul. Grunwaldzka),
 - nr 1877 K (poprzednie oznaczenie - nr 104) relacji Babice - Brzezinka - Harmęże,
 - nr 105 Muzeum - Pławy,
 - nr 111 Stawy Monowskie - Dwory II,
 - nr 112 Oświęcim - Dwory,

- po stronie południowej:
 - nr 106 Oświęcim - Zaborze - Poręba Wielka od drogi krajowej nr 950,
 - nr 107 Grójec - Zaborze - Oświęcim od drogi krajowej nr 950,
 - nr 108 Grójec - Polanka,
 - nr 109 Poręba - Łazy,
 - nr 110 Poręba - Włosienica,
 - nr 122 Rajsko - Skidziń,

Oprócz powyższych dróg na terenie gminy znajduje się 152,820 km rozproszonych dróg gminnych. Większość z tych dróg liczy nie więcej niż kilkaset metrów długości.

Na funkcje dróg wojewódzkich nakładają się funkcje bezpośredniej obsługi wsi a także drogi zbiorczej, lokalnej a nawet dojazdowej. Układ ten zorientowany jest na rozrządzenie ruchu wewnętrznego, a nie zewnętrznego. Większość z w/w dróg stanowi osnowę obszaru wiejskiego, wokół którego koncentruje się zabudowa.

Droga krajowa: **nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950)** długość 6,870 km oraz drogi wojewódzkie nr 933, o długości 4,401 km, nr 948 o długości 5,841 km są drogami jednoprzestrzennymi, dwupasmowymi klasy G, o szerokości jezdni około 6 m. i szerokości w koronie około 8 m.

Podstawowy układ dróg powiatowych, o długości 38,898 km, stanowią jednoprzestrzenne drogi dwupasmowe klasy Z, o średniej szerokości jezdni 5,0 - 5,5 m, i średniej szerokości w koronie 6,5 - 8 m. Układ ten jest wzbogacony o uzupełniający układ dróg gminnych o szerokościach jezdni 2,0 - 5 m, szerokości pobocza 0,5 -1,0 m. Parametry techniczne wskazują, że drogi gminne są klasy L i D, a nie jak przyjęła firma GEORYS w swojej inwentaryzacji, klasy V. Wszystkie skrzyżowania są jednopoziomowe, trzy lub cztero wlotowe, częściowo z rozszerzonymi wlotami i segregacją ruchu.

Długość drogi krajowej nr **nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950)** na terenie gminy wynosi 6,87 km. Łączna długość dróg wojewódzkich wynosi 10,242 km. Drogi te wyposażone są w nawierzchnie bitumiczną o średnim stanie. Drogi gminne obejmują łącznie 152,820 km. W tym 80,58 km dróg ma nawierzchnię bitumiczną, co stanowi 53% całej sieci gminnej. Pozostałe 47% gminnej sieci drogowej stanowią drogi o nawierzchni: gruntowej, tłuczniowej, kostkowej oraz z płyt kamienno-betonowych. Drogi gminne w większości nie posiadają chodników, poboczy, rowów odwadniających, kanalizacji burzowej; słabe jest również ich oznakowanie. Nie posiadają także oznakowania poziomego.

Podział wszystkich dróg w zależności od zarządzającego i ich udział w całej sieci podano w poniższym zestawieniu:

Struktura sieci drogowej gminy Oświęcim:

Rodzaj dróg	długość w km	udział w %
krajowe	6,870	3
wojewódzkie	10,242	5
powiatowe	38,898	19
gminne	152,820	73
razem	208,83	100

Powierzchnia gminy obejmuje 74,47 km². Zatem gęstość sieci drogowej wynosi 2,8 km/km² i jest 2,6 krotnie większa od średniej gęstości dla kraju 1,09 km/km² i 2,2 krotnie większa od średniej gęstości dla krajów Unii Europejskiej 1,28 km/km².

Demograficzny wskaźnik gęstości sieci drogowej wynosi 13,46 km/1000 mieszkańców i jest 8 krotnie większy niż wskaźnik dla Krakowa, który wynosi 1,70 km/1000 mieszkańców. Gęstość sieci drogowej jest dobra i dobrze pokrywa obszar gminy, należy jednak poprawiać jej standard techniczny.

Układ podstawowy tworzą droga krajowa, drogi wojewódzkie i powiatowe a odpowiadający im wskaźnik gęstości wynosi 3,61 km/1000 mieszkańców i jest 6 krotnie większy od zalecanego (wg. literatury niemieckiej 0,6 km/1000 mieszkańców dla obszarów zurbanizowanych).

7.2.4. Obciążenie ruchem oraz wydajność urządzeń komunikacyjnych

Dotychczas w gminie Oświęcim nie prowadzono kompleksowych badań ruchu, w związku z czym nie ma informacji o ilości podróży, więźbie ruchu i podziale zadań przewozowych.

Głównym generatorem ruchu są dworce i przystanki komunikacji zbiorowej oraz drogi wylotowe z miasta Oświęcimia. Pomiar generalny ruchu z 1995 roku, przeprowadzane co 5 lat na sieci dróg krajowych, podają SDR (średnioroczny dobowy ruch) dla odcinka Oświęcim - Bieruń o wielkości 7737 p/d. Droga na tym odcinka-ku jest najsilniej obciążona. Pozostałe drogi charakteryzują się mniejszymi natężeniami ruchu.

Natężenie ruchu na drodze **nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950)** w obrębie gminy Oświęcim (punkt pomiarowy 423045):

Rodzaj pojazdu	natężenie ruchu w p/d	udział procentowy
samochody osobowe	6459	83,5
samochody dostawcze	771	10
samochody ciężarowe bez przyczep	75	1
samochody ciężarowe z przyczepami	41	0,5
autobusy	316	4,1
ciągniki	27	0,3
motocykle	48	0,6
Razem pojazdy samochodowe	7737	100
rowery	226	
pojazdy zaprzęgowe	8	

Natężenie ruchu na drodze **nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950)** w obrębie gminy Oświęcim (punkt pomiarowy 423049):

Rodzaj pojazdu	natężenie ruchu w p/d	udział procentowy
samochody osobowe	3754	78,1
samochody dostawcze	337	7
samochody ciężarowe bez przyczep	249	5,2
samochody ciężarowe z przyczepami	133	2,8
autobusy	250	5,2
ciągniki	26	0,5

motocykle	56	1,2
Razem pojazdy samochodowe	4805	100
rowery	226	
pojazdy zaprzęgowe	4	

Natężenie ruchu na drodze 933 w obrębie gminy Oświęcim (punkt pomiarowy 423087):

Rodzaj pojazdu	natężenie ruchu w p/d	udział procentowy
samochody osobowe	4676	76
samochody dostawcze	515	8,4
samochody ciężarowe bez przyczep	320	5,2
samochody ciężarowe z przyczepami	303	4,9
autobusy	278	4,5
ciągniki	20	0,3
motocykle	44	0,7
Razem pojazdy samochodowe	6156	100
rowery	187	
pojazdy zaprzęgowe	0	

Natężenie ruchu na drodze 933 w obrębie gminy Oświęcim (punkt pomiarowy 423085):

Rodzaj pojazdu	natężenie ruchu w p/d	udział procentowy
samochody osobowe	4092	68,1
samochody dostawcze	674	11,2
samochody ciężarowe bez przyczep	544	9,1
samochody ciężarowe z przyczepami	430	7,2
autobusy	197	3,3
ciągniki	10	0,2
motocykle	53	0,9
Razem pojazdy samochodowe	6000	100
rowery	213	
pojazdy zaprzęgowe	0	

Natężenie ruchu na drodze 948 w obrębie gminy Oświęcim:

Rodzaj pojazdu	natężenie ruchu w p/d	udział procentowy
samochody osobowe	4716	79
samochody dostawcze	509	8,5
samochody ciężarowe bez przyczep	209	3,5

samochody ciężarowe z przyczepami	152	2,5
autobusy	336	5,6
ciągniki	16	0,3
motocykle	37	0,6
Razem pojazdy samochodowe	5975	100
rowery	143	
pojazdy zaprzęgowe	0	

Jak pokazują załączone tabele, największe obciążenie dróg stanowi ruch samochodów osobowych. W kilku procentach obciąża drogi ruch ciężarowy. W świetle pomiaru generalnego ruchu na drogach występuje marginalny ruch pojazdów zaprzęgowych i relatywnie znaczący ruch rowerowy, sięgający w jednym przypadku nawet 5% ruchu zmotoryzowanego.

W przeciwieństwie do dróg krajowych, na drogach powiatowych (dawniej wojewódzkich) ani służby wojewódzkie ani gminne nie przeprowadziły pomiarów ruchu. Z dotychczas przeprowadzonych przez autora w innych gminach pomiarów ruchu wynika, że natężenia ruchu na drogach powiatowych są 2,5 - 4,5 razy mniejsze niż na drogach wojewódzkich.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi w Polsce zaleceniami, jako miarodajny ruch godzinowy do projektowania przyjmuje się ruch w 50 godzinie w roku co w przypadku poszczególnych dróg oznacza:

- droga nr 44 (poprzednie oznaczenie - nr 950) $7737 \text{ p/d} \times 0,095 = 735 \text{ p/h}$,
- droga nr 933 - $6156 \text{ p/d} \times 0,095 = 585 \text{ p/h}$,
- droga nr 948 - $5975 \text{ p/d} \times 0,095 = 568 \text{ p/h}$,
- dla dróg powiatowych przyjęto 126 p/h,
- dla dróg gminnych przyjęto 42 p/h.

Przepustowość i natężenia krytyczne oblicza się według dwóch procedur: podstawowej i w niektórych przypadkach szczegółowej. Procedura podstawowa bazuje na uśrednionych charakterystykach geometrii drogi i ukształtowania terenu; można ją stosować w pracach studialnych. W tym opracowaniu oszacowano przepustowość dróg krajowych i wojewódzkich na 2100 p/h co oznacza, że drogi te są w stanie przepuścić 21000 p/d.

Wynika stąd, że układ drogowy gminy posiada rezerwy przepustowości. I tak przepustowość drogi krajowej gwarantuje przeprowadzenie blisko 3-krotnie większego ruchu w najbardziej obciążonym przekroju niż obecnie, a przepustowość drogi wojewódzkiej zapewnia przeprowadzenie 3,6-krotnie większego ruchu niż obecnie. Szacunek dotyczy przeciętnych warunków co oznacza, że pewne elementy układu drogowego gminy posiadają jeszcze większe rezerwy, a inne elementy tego układu dysponują mniejszymi rezerwami. Identyfikacja tych elementów powinna mieć miejsce w dalszych fazach projektowania systemu transportowego.

7.2.5. System organizacji ruchu i parkowania

System organizacji ruchu w gminie Oświęcim opiera się na liberalnych zasadach zachowania dostępności dla samochodu we wszystkich obszarach.

Drogi w większości są dwupasmowe i dwukierunkowe. Pewna część dróg gminnych posiada jezdnie jednopasmowe dwukierunkowe bez mijanek. Te drogi powinny być wyposażone w mijanki zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2

marca 1999 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. RP nr 43 z dnia 14 maja 1999 póź. 430).

Dominują skrzyżowania proste; na niektórych wprowadzono kanalizację ruchu. Obowiązuje parkowanie na jezdni drogi, ewentualnie na poboczu, jeśli droga jest w pobocze wyposażona.

Nie stwierdzono niedoboru miejsc parkingowych uniemożliwiającego znalezienie miejsca do zaparkowania samochodu.

7.3. Komunikacja zbiorowa

Według aktualnego rozkładu jazdy, gminę obsługuje 28 par pociągów na dobę. Z tego 3 pary - to pociągi pospieszne, a 25 par - to pociągi lokalne kursujące w relacjach Trzebinia - Oświęcim, Czechowice Dziedzice - Oświęcim oraz Trzebinia - Oświęcim - Czechowice Dziedzice.

W relacji Oświęcim - Kraków Płaszów kursuje 13 par pociągów i tyle samo w relacji Oświęcim - Mysłowice. Zatem połączenie obszaru gminy z obszarami zewnętrznymi, zarówno najbliższymi, jak i dalszymi, zapewniają w sumie 54 pary pociągów dziennie. Oznacza to, że średnio co 27 minut mieszkańiec gminy może skorzystać z obsługi komunikacyjnej pary pociągów (wyjeżdżających lub przyjeżdżających). Trzeba jednak dodać, że może się to odbywać głównie na stacji Oświęcim, gdyż kolej ta obsługuje także mieszkańców miasta. Przez stację Włosienica zlokalizowaną bezpośrednio na terenie gminy Oświęcim przejeżdża 13 par pociągów na dobę, ale tylko jedna para umożliwia dogodną (natychmiastową) przesiadkę w Oświęcimiu na relacje Oświęcim - Czechowice Dziedzice. Z powodu braku dogodnych przesiadek w Oświęcimiu dla pasażerów wsiadających na stacji Włosienica, rola kolei w obsłudze tej części gminy jest minimalna. Z tej racji jedynie stacja Oświęcim spełnia prawidłowo swoją funkcję w obsłudze gminy.

Gmina Oświęcim nie posiada gminnej komunikacji zbiorowej. Lokalną obsługę komunikacyjną świadczy przedsiębiorstwo komunikacyjne miasta Oświęcimia oraz PKS.

Analiza parametrów komunikacji zbiorowej gminy Oświęcim:

Lp.	numer linii	trasa	dzienna ilość kursów	średnia częstotliwość [minuty]	średnia prędkość jazdy [km/h]	prędkość podróży do centrum Oświęcimia [km/h]
1	16	Oświęcim - Łazy - Poręba Granica	19	56	31,5	22,7
2	17	Oświęcim - Harmęże	9	89	33,3	24
3	18	Oświęcim - Poręba Granica	14	74	30,9	23,6
4	20	Oświęcim - Zaborze	10	94	33,5	23,1
5	22	Oświęcim - Grojec	10	109	34	23,8
6	23	Oświęcim - Dwory II	9	109	37,7	26,2
7	42	Oświęcim - Włosienica	7	85	33,2	24,8
8	43	Oświęcim - Stawy Mo-nowskie	14	80	32,1	25,3
9	46	Oświęcim - Bieruń	8	114	34,8	22,5

Średnia częstotliwość kursowania komunikacji zbiorowej wynosi 1-2 godzin. Prędkość jazdy waha się od 30,9 km/h do 37,7 km/h. Gdy doliczymy maksymalny czas dojazdu do przystanku 6 min i oczekiwania 3 minuty to prędkość podróży na terenie gminy wyniesie 22,5 km/h - 26,2 km/h. Należy uznać ten wskaźnik za korzystny, zwłaszcza że na pewnym odcinku trasa przebiega w obrębie miasta i komunikacja zbiorowa narażona jest na kongestie. Należy się obawiać, że wskaźnik ten będzie ulegał pogorszeniu w związku ze wzrostem ruchu samochodowego.

Nie jest możliwa odpowiedź na pytanie czy ilość kursujących autobusów jest wystarczająca. W tym celu jak również w przypadku natężeń ruchu drogowego, więzby ruchu należałoby przeprowadzić kompleksowe pomiary ruchu a przynajmniej pomiary napełnień środków komunikacji zbiorowej.

W zakresie pokrycia zabudowanej części gminy liniami komunikacji zbiorowej nie stwierdza się istotnych braków (patrz rysunek). W zakresie dobrej dostępności przystanków komunikacji zbiorowej przyjęto 500 m promień dojazdu co oznacza, że maksymalny czas dojazdu do przystanku wynosi około 6 minut. Jak pokazano na rysunku w promieniu tym znalazła się zdecydowana większość wsi.

7.4. Ruch niezmotoryzowany

Na obszarze gminy nie ma wyraźnie ukształtowanych ciągów pieszych. Nie istnieje także sieć dog rowerowych z wyjątkiem ciągu rowerowego wzdłuż drogi krajowej nr 950. Tymczasem popularność roweru wzrasta, a w znacznej części gospodarstw domowych znajduje się co najmniej jeden rower. Brak infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego jest istotnym hamulcem promocji transportu zgodnego z ekorozwojem.

7.5. Wpływ transportu na środowisko

Zanieczyszczenie powietrza emitowane przez pojazdy samochodowe jest najbardziej powszechnym źródłem skażenia powietrza pośród wszystkich ludzkich aktywności, stanowiąc poważne zagrożenie: dla zdrowia ludzkiego, dla zasobów przyrodniczych, dla jakości materiałów.

Wg badań szwedzkich, w spalinach samochodowych zidentyfikowano 15 000 związków chemicznych, ale tylko kilka podlega kontroli jako substancje wskaźnikowe. W europejskich krajach OECD pojazdy samochodowe są największym źródłem skażenia środowiska w zakresie: HC (50%), NO_x (50-70%), CO (około 80%).

Dodatkowo pojazdy samochodowe są największym emitorem toksycznych związków chemicznych nie podlegających regulacji prawnej, takich jak: 1,3-butadien, benzen i inne, związane z pyłami. Badania wskazują, że te skażenia mogą powodować nowotwory, przyspieszać śmiertelność i dolegliwości chorobowe ze strony układu oddechowego.

Ponad połowa Europejczyków narażona jest na stężenie troposferycznego ozonu przekraczającego normy WHO (Światowa Organizacja Zdrowia). Skażenia pochodzenia motoryzacyjnego np. ozon rozprzestrzeniają się daleko od miejsca powstania, nie respektując granic państwowych. W wielu krajach OECD wysokie koncentracje troposferycznego ozonu i kwaśnych opadów przez swój coraz większy udział niszczą obszary wiejskie uznawane dotychczas za zdrowe, ekosystemy leśne, niektóre uprawy i materiały. Udział pojazdów samochodowych w globalnej emisji CO₂ na świecie wynosi 20 - 25% , który obok ozonu, CO i metanu stanowi główną przyczynę zmian klimatycznych. Gdy uwzględni się produkcję pojazdów, budowę i utrzymanie dróg - udział samochodu w światowej emisji dwutlenku węgla wyniesie 37%. Zatem skażenia motoryzacyjne powodują bezpośrednio i pośrednio wiele poważnych zagrożeń ekologicznych w skali: lokalnej, regionalnej, globalnej. Pilnie potrzebne

są znaczne redukcje emisji zanieczyszczeń powietrza w celu ochrony zarówno zdrowia ludzkiego, zasobów przyrodniczych jak i środowiska miejskiego.

Ładunki krytyczne określamy jako maksymalną ilość zanieczyszczeń, jaka może być tolerowana przez ekosystemy przyrodnicze, bez wywoływania w nich zmian negatywnych lub prowadzących do ich zniszczenia. Przyjmując jako podstawę dane naukowe dotyczące ładunków krytycznych koniecznym jest:

- osiągnięcie przynajmniej 90% ograniczenia emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu w porównaniu do poziomu z 1980 roku,
- osiągnięcie przynajmniej 75% ograniczenia emisji lotnych związków organicznych (węglowodorów) w porównaniu do poziomu z 1980 roku,
- osiągnięcie przynajmniej 75% ograniczenia stężenia ozonu troposferycznego, co może być dokonane przez redukcje ww. emisji tlenków azotu i węglowodorów w porównaniu do poziomu z 1980 roku.

Powyższe ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza odnoszone są do poziomu z 1980 roku i dotyczą zarówno krajów Europy Zachodniej, jak i Wschodniej, włączając w to europejską część Rosji. Badania naukowe wskazują, że dla zahamowania zmian klimatycznych, stabilizacja emisji gazów szklarniowych na obecnym poziomie jest niewystarczająca. Chcąc powstrzymać antropogeniczne zmiany klimatu należałoby obecnie ograniczyć emisje tych gazów o co najmniej 60%.

W Polsce głównym źródłem skażenia są pojazdy drogowe i maszyny rolnicze, gdyż skażenie środowiska przez kolej jest znikome.

Przyjmując za Instytutem Transportu Samochodowego wielkość emisji motoryzacyjnych z 1980 roku, otrzymujemy bazę obliczeniową do obliczenia ładunków krytycznych (redukcji emisji). W 1980 roku wielkość emisji motoryzacyjnych wynosiła w Polsce:

- węglowodory: 403 000 ton rocznie,
- tlenki azotu: 463 000 ton rocznie.

W 1992 roku wielkość emisji dwutlenku węgla z całego transportu wynosiła 31 850 000 ton rocznie.

Chcąc spełnić ww. uzgodnienia odnośnie redukcji poszczególnych rodzajów skażeń, polski transport nie powinien emitować więcej niż:

- 100 750 ton rocznie węglowodorów (75% redukcji),
- 46 300 ton rocznie tlenków azotu (90% redukcji),
- 12 740 000 ton rocznie dwutlenku węgla (60% redukcji).

Oznacza to, że ładunki krytyczne dla polskiego transportu wynoszą:

- 100 750 ton rocznie węglowodorów,
- 46 300 ton rocznie tlenków azotu,
- 12 740 000 ton rocznie dwutlenku węgla.

Spełnienie powyższego warunku przez transport oznaczać będzie osiągnięcie ekorozwoju. Polski ładunek krytyczny ze względu na tlenki azotu jak wyżej oszacowano wynosi: 46 300 ton rocznie. Polityka ekologiczna państwa domaga się, aby nie był on większy od 92 600 ton rocznie (80% redukcji).

Sprawdzając powyższą analizę na teren gminy Oświęcim, oszacowano wielkość obecnej emisji z pojazdów, co prezentuje tabela. Warto dodać, że jest to pierwszy szacunek wielkości emisji motoryzacyjnych dla gminy, gdyż do tej pory nikt takich obliczeń nie wykonał. Wykonanie takich obliczeń nie jest prostym zadaniem. W tym przypadku musiano dokonać całego szeregu obliczeń pośrednich i przyjąć z braku odpowiednich badań pewne

założenia. W oparciu o przeprowadzone pomiary ruchu dokonano obliczenia pracy przewozowej układu drogowego gminy.

Gmina Oświęcim nie posiada niestety kompleksowych badań ruchu stanowiących najlepsze źródło informacji i bazę dla wszystkich analiz. Oparto się na pomiary generalnym z 1995 roku dla drogi krajowej i dla dróg wojewódzkich. Dla dróg powiatowych przyjęto natężenie ruchu 4,5-krotnie mniejsze od najmniejszego natężenia występującego na drodze wojewódzkiej a dla dróg gminnych przyjęto 1/3 ruchu dróg powiatowych. Nie określono emisji z ciągników i maszyn rolniczych pracujących na polach. Z braku odpowiednich badań lokalnych przyjęto napełnienia środków transportowych jak w obliczeniach dla Polski. Efekt tych dość pracochłonnych obliczeń prezentuje załączona tabela.

Do oszacowania dwutlenku węgla wykorzystano wskaźniki emisji określone przez Teufela. Obliczono wg. powyższych zasad także ładunki krytyczne czyli dopuszczalną na terenie gminy emisję z pojazdów. Należy mieć nadzieję, że dalszy postęp w technice motoryzacyjnej i restrykcyjna wobec samochodu polityka transportowa doprowadzi do spełnienia wymogów ekorozwoju (ładunków krytycznych).

Wielkość emisji (w tonach na rok) z pojazdów na układzie drogowym gminy Oświęcim:

Rodzaj emisji	NOx.	CxHy	CO ₂	CO
Wszystkie drogi gminy	462	249	22634	929
Ładunki krytyczne (poziom ekorozwoju)	46	63	9053	

Z braku danych dla 1980 roku i 1990 roku ładunki krytyczne określono w oparciu o dane 1995.

8. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNALNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. Zaopatrzenie w wodę

8.1.1. Źródła wody i charakterystyka ujęć

Źródłami wody dla gminy, a także miasta Oświęcim są:

- stacja wodociągowa "Zasole" bazująca na wodach infiltracyjnych z rzeki Soły o wydajności $Q_{sr} = 7500 \text{ m}^3/\text{d}$,
- stacja wodociągowa "Zaborze" z ujęciem wód podziemnych o wydajności $Q_{sr} = 6500 \text{ m}^3/\text{d}$,
- wodociąg grupowy "KRAK", zasilany wodą pobieraną ze zbiornika Czaniec i uzdatnianą na stacji wodociągowej w Kobiernicach, który jest również docelowym źródłem wody dla gminy Osiek, Chełmek oraz dla Libiąża i Chrzanowa.

Woda ujmowana z ujęcia infiltracyjnego "Zasole", znajdującego się na lewym brzegu rzeki Soły podawana jest na stację uzdatniania "Zasole" zlokalizowaną na terenie miasta Oświęcimia. Znaczna część ujęcia, tj. większość studni infiltracyjnych znajduje się na terenie gminy Oświęcim, pozostałe na terenie miasta.

Kolejne ujęcie "Zaborze" składa się z 16 studni wierconych, zlokalizowanych zarówno na terenie gminy jak i miasta Oświęcimia. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych. Poziom wodonośny związany jest z przepuszczalnymi utworami żwirowo-piaszczystymi, które zalegają na nieprzepuszczalnym podłożu ilów miocenskich. Jest to poziom ciągły o dużym rozprzestrzenieniu, a tym samym o dużej zasobności i znaczeniu. Tworzy on w rejonie Oświęcimia i na obszarze kilkunastu km w dolinie Wisły z jej biegiem - Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) o numerze 449, wymagający szczególnej ochrony (obszary ONO i OWO).

Zasoby eksploatacyjne ujęcia "Zaborze" zostały zatwierdzone przez Prezesa CUG decyzją nr KDH/013/3672/W/73 z dnia 17.10.1993 r. w kategorii "B" w ilości $547 \text{ m}^3/\text{h}$ przy średniej depresji do rzędnej 229,7 m n.p.m.

Teren ujęcia leży na prawobrzeżnej wysokiej terasie rzeki Wisły i Soły oraz częściowo na terasie niskiej rzeki Soły. Głębokość studni waha się od 10,0 m do 23,6 m. Woda pobierana jest za pomocą pomp głębinowych i rurociągiem zbiorczym doprowadzana jest do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie gminy.

W obu w/w stacjach uzdatniania woda poddawana jest procesom odżelaziania, filtracji pospiesznej i dezynfekcji. Dodatkowo ilość wody uzupełniana jest poprzez zakup z wodociągu "KRAK".

Z wyżej wymienionych ujęć i źródeł wody zasilane są następujące sołectwa:

- ❖ ze stacji wodociągowej "Zasole" sołectwa: Rajsko, Pławy, Harmężę, Brzezinka, Babice, Broszkowice, a także Stawy Grójeckie,
- ❖ ze stacji wodociągowej "Zaborze" sołectwa: Zaborze, Poręba Wielka, Włosienica i Stawy Monowskie,
- ❖ z magistrali wodociągowej "KRAK" sołectwa Grójec i Łazy, a także gmina Osiek poprzez sieć wodociągową Grójca.

Jedynie sołectwo Dwory II zasilane jest z wodociągu gminy Przeciszów opartego na ujęciach (studniach) zlokalizowanych na terenie wsi Przeciszów i Piotrowice.

Gmina Oświęcim zaopatrywana jest w wodę do picia i potrzeb gospodarczych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, które od roku 1998 jest spółką z ograniczoną

odpowiedzialnością, z udziałami Miasta Oświęcimia i Gminy Oświęcim. PWiK Sp. z o.o. w Oświęcimiu zapewnia aktualne i docelowe pokrycie zapotrzebowania wody dla gminy. Rady Gmin podtrzymały zasadę, że eksploatację i modernizację istniejących urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych prowadzi Przedsiębiorstwo, a rozbudowę i budowę nowych urządzeń wodno-kanalizacyjnych będą realizować Zarządy Gmin w zakresie własnym. Po zakończeniu procesu inwestycyjnego urządzenia przekazywane będą na majątek i do eksploatacji PWiK Sp. z o.o. w Oświęcimiu.

Cechą charakterystyczną systemu jest silne powiązanie z gminami sąsiednimi, a szczególnie z miastem Oświęcim.

Od czasu uchwalenia Studium w 2000 roku zmodernizowano Stację Uzdatniania Wody Zaborze w Oświęcimiu, która jest niezbędnym elementem systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Oświęcim oraz gminy Osiek i Chelmek. Modernizacja stacji, stanowiąca zakres planowanej inwestycji, była konieczna biorąc pod uwagę wiek oraz stan techniczny jej wyposażenia. Realizacja tej inwestycji wpłynęła na sprawne oraz bezawaryjne działanie urządzeń niezbędnych do uzdatniania wody i infrastruktury towarzyszącej, zmniejszenie kosztów operacyjnych przedsiębiorstwa, zwiększenie bezpieczeństwa pracy systemu uzdatniania wody i obsługi tego systemu przez pracowników, racjonalizację systemu uzdatniania wody oraz poprawę efektywności usług zaopatrzenia w wodę pitną.

Efektem tej modernizacji jest możliwość zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszaru oraz przeciwdziałanie jego marginalizacji poprzez zapewnienie ciągłości świadczenia usług dostawy wody pitnej na terenie miasta Oświęcim i gminy Oświęcim oraz gminy Osiek i Chelmek.

8.1.2. Strefy ochronne źródeł i ujęć wody

Na terenie gminy Oświęcim, w sołectwie Rajsko, zlokalizowana jest znacząca część strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wody "Zasolę". Teren ochrony pośredniej wewnętrzny, wg "Projektu aktualizacji stref ochrony sanitarnej ujęcia wody ZASOLE w Oświęcimiu", opracowanego przez Firmę Inżynierską "ALL-CON" Sp. z o.o. w Bielsku-Białej (w marcu 1999 r.), obejmuje rzekę wraz z przylegającym do jej brzegów pasem gruntu o szerokości 200 m od brzegu rzeki. Strefa ochrony pośredniej zewnętrzna obejmuje sołectwo Rajsko i Grójec.

Również drugie główne ujęcie wody dla miasta i gminy Oświęcim, w przeważającej części znajduje się na terenie gminy. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Oświęcimiu zleciło opracowanie dokumentacji techniczno-prawnej związanej z aktualizacją pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody oraz projekt aktualizacji stref ochronnych. Termin opracowania określono na IV kwartał 1999 r. W dotychczasowej decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej dla ujęcia wody "Zaborze", udzielonej 03.02.1984 r. na okres 15 lat, ustalono następujące strefy ochrony sanitarnej:

- teren ochrony bezpośredniej obejmuje pas terenu o szerokości 10 m wokół każdej studni,
- teren ochrony pośredniej to pas terenu o szerokości 40 m od granicy strefy ochrony bezpośredniej.

Ponadto część przysiółków: Węgielnik, Przedzielen i Odnoga znajduje się w obrębie strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody pitnej Firmy Chemicznej "Dwory" SA w Oświęcimiu.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. (Dz. U. Nr 116, póź. 504), na terenach ochrony pośredniej mogą być zabronione roboty i czynności, powodujące zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, a w szczególności:

- 1) wprowadzanie ścieków do ziemi i wód powierzchniowych,

- 2) rolnicze wykorzystanie ścieków,
- 3) przechowywanie i składowanie odpadów promieniotwórczych,
- 4) stosowanie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin,
- 5) budowa osiedli mieszkaniowych,
- 6) budowa dróg publicznych,
- 7) wydobywanie kopalni,
- 8) wykonywanie robót melioracyjnych i wykopów ziemnych,
- 9) wykonywanie odwodnień budowlanych i górniczych,
- 10) lokalizowanie zakładów przemysłowych i ferm chowu zwierząt,
- 11) lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu,
- 12) lokalizowanie wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
- 13) mycie pojazdów mechanicznych,
- 14) urządzenie parkingów i obozowisk,
- 15) lokalizowanie nowych ujęć wody,
- 16) lokalizowanie cmentarzy i grzebanie zwierząt.

8.1.3. Sieć wodociągowa

Przez teren gminy z południa na północ, przez sołectwo Grojec przebiega magistrała wodociągu "KRAK" Ø 1000 mm, z której zaopatrywane są w wodę m.in. miasto i gmina Oświęcim. Magistrała ta odchodzi w gminie Wilamowice od wodociągu GOCZA przeznaczonego głównie dla potrzeb Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Woda pobierana jest ze zbiornika Czaniec na rzece Sole i uzdatniana na stacji wodociągowej w Kobiernicach.

Przez teren gminy ze wschodu na zachód (sołectwa: Włosienica, Poręba Wielka i Zaborze), przebiegają magistrale:

- ❖ 2 x Ø 1400 mm - przerzut wody surowej z rzeki Skawy,
- ❖ 3 x Ø 1200 mm (sołectwo Broszkowice) - przerzut wody surowej z rzeki Soły i Skawy.

W Broszkowicach funkcjonuje ujęcie jazowe - przerzutowe do zbiornika Dzieckowice.

Na terenie gminy we wszystkich sołectwach i przysiółkach, funkcjonuje rozdzielcza sieć wodociągowa. Z wodociągów korzysta około 97% mieszkańców gminy, tj. ok. 15 035 osób. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 3877 budynków, w tym 3766 mieszkalnych i 111 budynków niemieszkalnych. Długość sieci wodociągowej bez przewodów magistralnych wynosi 253,9 km, w tym:

- sieć rozdzielcza 157,0 km,
- indywidualne podłączenia do odbiorców 96,9 km.

Charakterystykę sieci w poszczególnych sołectwach, z uwzględnieniem jej stanu technicznego, przedstawiono w poniższej tabeli:

Lp.	Miejscowość	Średnice [mm]	Długość [km]	Rok budowy	Stan techniczny		
					b. do- bry	średni	zły
1.	Babice	150-100-80	9,9	1970-1974	x	-	-
2.	Broszkowice	150-100-80	5,5	1973	x	-	-
3.	Brzezinka	150-100-80	27,5	1956-67-73	-	x	-
4.	Harmęże	150-100-80	9,6	1994	x	-	-

5.	Grójec i Łazy	200-150-100-80	26,8	1988-1989	x	-	-
6.	Pławy	200-150-100-80	6J	1993	x	-	-
7.	Poręba Wielka	150-100-80	17,1	1972-1974	x	-	-
8.	Rajsko	200-150-100-80	10,9	1973-1974	-	x	-
9.	Stawy Monowskie	150-100-80	3,2	1972-1995	-	x	-
10.	Włosienica	150-100-80	16,0	1975	x	-	-
11.	Zaborze	150-100-80	23,8	1960-1980	-	x	-

Najstarsza sieć wodociągowa funkcjonuje na terenie Brzezinki i Zaborza, a najnowsza w sołectwie Pławy i Harmęże. Większość sieci pochodzi z lat siedemdziesiątych. Sieć wykonana jest głównie z rur PVC, a jej stan techniczny określa się jako bardzo dobry bądź średni (Brzezinka, Rajsko, Stawy Monowskie, Zaborze). Liczba awarii w roku oscyluje koło 50, a najczęstsze przyczyny awarii przewodów wodociągowych to korozja rur, wady materiałowe i niedbałe wykonawstwo. Powyższe informacje dotyczą również połączeń do nieruchomości.

Sieć główna na terenie sołectwa Dwory II (eksploatowana przez Gminny Zakład Wodociągów w Preciszowie), wybudowana w latach 1972-1975, wykonana jest w 90% z rur azbestowo-cementowych (AC). Z uwagi na proces starzenia się materiału istnieje możliwość uwalniania i przedostawania się do wody włókien azbestu. W związku z powyższym, ze względów zdrowotnych, konieczna jest ich wymiana.

Wielkość strat wody w sieci wynosi 17,5% (1998 r.), co w przeliczeniu na rok i 1 km długości sieci wodociągowej, daje 1873 m³, a jednostkowo 36,5 dm³/mk • d.

Na sieci funkcjonuje jedynie hydrofornia w Grójcu. Zbiorniki wodociągowe o pojemności 3 x 2000 m³ zlokalizowane są w mieście Oświęcimiu przy ul. śeromskiego. Zbiorniki 2 x 3000 m³ związane z magistralą wodociągową "KRAK" znajdują się w miejscowości Grojec. Wszystkie połączenia wodociągowe na terenie gminy są wyposażone w wodomierze. Sieć wodociągowa magistralna i rozdzielcza na terenie miasta jest połączona w sposób, który umożliwi zmiany kierunków zasilania gminy w wodę na wypadek planowanych remontów bądź awarii sieci czy obiektów stacji wodociągowych.

Sieć wodociągowa w Babicach jest stale rozbudowywana, w ramach dostępnych środków w budżecie gminy.

8.1.4. Zapotrzebowanie na wodę i jej zużycie

Zapotrzebowanie na wodę w gminie obliczone na podstawie wskaźników średniego zużycia wody na jednego mieszkańca w gospodarstwach domowych na wsi wg najnowszego projektu załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 1996 r. zestawiono w poniższej tabelce.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców 1998 r.	Zapotrzebowanie na wodę		
			Q _{śrd} [m ³ /d]	Q _{maxd} [m ³ /d]	Q _{maxh} [m ³ /h]
		-			
1.	Babice	1567	203,7	264,8	15,3
2.	Broszkowice	547	71,1	92,4	5,3
3.	Brzezinka	2193	285,1	370,7	21,4
4.	Dwory II	336	43,7	56,8	3,3
5.	Grójec	2729	354,8	461,2	26,6

Zmiany wprowadzone I zmianą studium wyróżniono kursywą oraz kolorem żółtym

6.	Harmęże	576	74,9	97,3	5,6
7.	Łazy	390	50,7	65,9	3,8
8.	Pławy	327	42,5	55,3	3,2
9.	Poręba Wielka	1714	222,8	289,7	16,7
10.	Rajsko	1270	165,1	214,6	12,4
11.	Stawy Monowskie	310	40,3	52,4	3,0
12.	Włosienica	1389	180,6	234,7	13,5
13.	Zaborze	2163	281,2	365,6	21,1
Razem w gminie		15 511	2016,5	2621,4	15 1,2

do obliczeń przyjęto średni wskaźnik = $130 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}$ oraz współczynniki nierównomierności rozbioru wody:

- dobowy $N_d=1,3$,
- godzinowy $N_h = 1,8$.

Sumaryczna dostawa wody dla gminy Oświęcim na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawiała się następująco:

- 1998 r. - $604\,048 \text{ m}^3$.

W roku 1998 sprzedaż wody wynosiła ogółem $604\,048 \text{ m}^3$, w tym:

- ❖ dla gospodarstw domowych $476\,969 \text{ m}^3$,
- ❖ na cele produkcyjne $100\,787 \text{ m}^3$,
- ❖ na inne cele: $26\,292 \text{ m}^3$.

Tak więc obecnie średnie zużycie wody w gminie kształtuje się na poziomie $107 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}$, a w gospodarstwach domowych wynosi $84 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}$.

Aktualnie zużycie wody w gminie jest niższe od obliczonego, jednak nie występują zagrożenia ilościowe, bowiem PWiK Sp. z o.o. w Oświęcimiu mając znaczne rezerwy w zasobach eksploatacyjnych ujęć zapewnia dostawę wody dla gminy Oświęcim bez ograniczeń.

Dodatkowo korzystną sytuację stwarza fakt, że możliwa jest zmiana kierunków zasilania gminy w wodę oraz uzupełnienie dostawy wody z wodociągu "KRAK".

W gminie nie występują deficyty wody, a jakość wody odpowiada wymaganiom normowym. Zapotrzebowanie maksymalne dobowe szacuje się na ok. $2620 \text{ m}^3/\text{d}$, a maksymalne godzinowe na ok. $150 \text{ m}^3/\text{h}$.

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

8.2.1. Stan istniejący urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków

Na terenie gminy istnieje kanalizacja sanitarna tylko w sołectwie Zaborze. Łączna długość sieci wynosi $4,3 \text{ km}$, w tym $1,4 \text{ km}$, to podłączenia do 242 budynków mieszkalnych.

Z kanalizacji korzysta około 1100 mieszkańców, co stanowi 7,1% mieszkańców gminy. Sieć kanalizacyjna w Zaborzu posiada średnice od 200 do 400 mm, pochodzi z lat 1968-1982-1997, a jej stan techniczny jest średni.

W ciągu roku zdarzają się najczęściej awarie w liczbie 2 do 3, a ich przyczyny to głównie blokady przepływu, tj. zatory powodowane przedmiotami wrzucanymi do kanałów przez włazy studzienek rewizyjnych.

Ścieki sanitarne z Zaborza odprowadzane są poprzez system kanalizacyjny miasta Oświęcimia do Miejsko-Przemysłowej Oczyszczalni Ścieków (MPOŚ) w Oświęcimiu, zlokalizowanej w Monowicach na terenach będących własnością Firmy Chemicznej "Dwory"

SA. Oczyszczalnia została zaprojektowana i wybudowana przez szwedzką firmę PURAC AB. Projektowana przepustowość oczyszczalni:

- ❖ Qd śr -53400m³/d,
- ❖ Qd max -61600m³/d.

Przepływ średni dobowy ścieków oscyluje koło 30 tys. m³/d, tak więc obecnie mamy do czynienia ze znaczną rezerwą przepustowości MPOŚ, pozwalającą na przyjęcie ścieków socjalno-bytowych z sąsiednich terenów.

Technologia oczyszczania ścieków opiera się na dwóch oddzielnych ciągach technologicznych, tj. mechanicznego oczyszczania ścieków miejskich oraz mechanicznego i fizykochemicznego oczyszczania ścieków przemysłowych, które następnie łączą się ze sobą, a ścieki poddawane są wspólnie oczyszczaniu biologicznemu.

W oczyszczalni do przeróbki osadów zastosowano zagęszczacze osadu, komory fermentacyjne i stację odwirowywania osadów. Funkcjonuje także stacja biogazu. W pobliżu oczyszczalni zlokalizowano stację zlewną.

Odbiornikiem ścieków jest potok Macocha-Poręba (Włosienica), uchodzący do nowo wybudowanego kanału lateralnego "Dwory-Las", a następnie dalej rzeka Wisła. W roku 1998, z terenu gminy Oświęcim odprowadzono poprzez kanalizację sanitarną miasta Oświęcimia do MPOŚ zaledwie 52 100 m³ ścieków.

Sołectwa Brzezinka i Broszkowice posiadają nie zinwentaryzowaną poniemiecką sieć kanalizacji ogólnospławnej.

W Harmężach gminie realizowana jest obecnie oczyszczalnia ścieków o wydajności docelowej 176 m³/d, wraz z systemem kanalizacji sanitarnej. Do oczyszczalni będzie podłączona, oprócz zabudowy mieszkaniowej, szkoła podstawowa, przedszkole oraz klasztor i dom pielgrzyma. Oczyszczalnia została zlokalizowana na działce nr 157, zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Proces technologiczny będzie prowadzony w zintegrowanym reaktorze podzielonym na szereg komór funkcyjnych. Wstępne fazy procesu obejmują oczyszczanie mechaniczne na kracie rzadkiej oraz gęstej zblokowanej z piaskownikiem. W reaktorze prowadzone będą procesy:

- ❖ denitryfikacji (mieszanie z osadem recykulowanym),
- ❖ symultanicznej defosfatacji chemicznej (PIX),
- ❖ nitryfikacji i utleniania związków węgla w komorach złóż biologicznych zatopionych napowietrzanych,
- ❖ sedymentacji grawitacyjnej osadu w osadnikach wtórnych.

W linii osadowej będzie prowadzona tlenowa stabilizacja osadu nadmiernego oraz wstępne mechaniczne odwodnienie osadu na urządzeniu DRAYMAD; następnie, osad po 3-miesięcznym czasie przetrzymania na poletku magazynowym będzie wywożony (odwodnienie statyczne osadu workowanego w drodze naturalnego parowania).

Oczyszczalnia będzie również przyjmować ścieki dowożone, w ilości 15 m³/d. Odbiornikiem ścieków będzie młynówka Harmężówka (dopływ Wisły). Ilość odprowadzanych ścieków nie będzie przekraczać 10% SNQ w odbiorniku. Przewiduje się następujące wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych:

- ❖ BZT₅ < 30 g/m³,
- ❖ zawiesina < 50 g/m³,
- ❖ azot org. < 30 g/m³,
- ❖ azot amonowy < 6 g/m³,
- ❖ fosfor < 5 g/m³.

Wokół oczyszczalni wyznaczono obszar ograniczonego użytkowania, w granicach od 25 m do 50 m. Projektuje się też zwarty pas zieleni ochronno-izolacyjnej.

Na pozostałym obszarze gminy Oświęcim ścieki są gromadzone w przydomowych zbiornikach o różnej konstrukcji. Najczęściej są to szamba jednokomorowe, rzadziej trójkomorowe osadniki z przelewem. Zbiorniki przyzagrodowe są okresowo opróżniane, a ścieki najczęściej są wywożone na pola uprawne i łąki. Ścieki z osadników przy budynkach użyteczności publicznej (np. szkoły, ośrodki zdrowia, urzędy) są z reguły wywożone taborem asenizacyjnym do stacji zlewnej zlokalizowanej w pobliżu MPOŚ w Oświęcimiu. Nieszczelne lub przelewowe szamba oraz nawożenie użytków rolnych ściekami jest główną przyczyną zanieczyszczenia gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych.

8.2.2. Koncepcje w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków

W koncepcji opracowanej przez Firmę Inżynierską "ALL-CON" Sp. z o.o. w Bielsku-Białej w 1995 r., a związanej z inwestycją: podłączenia ścieków z terenu miasta Oświęcim i gmin Oświęcim, Osiek, Polanka Wielka, Preciszów do Miejsko-Przemysłowej Oczyszczalni Ścieków w Oświęcimiu, rozpatrzono dwa możliwe rozwiązania techniczne:

- rozwiązanie podstawowe - nr 1 z transportem ścieków do MPOŚ,
- rozwiązanie porównawcze - nr 2 z systemem lokalnych oczyszczalni ścieków.

W obu rozwiązaniach przyjęto samodzielny system kanalizacyjny z lokalną oczyszczalnią ścieków dla sołectw Harmęże-Pławy.

Rozwiązanie 1 - gdzie podstawowym założeniem jest odprowadzenie ścieków z czterech ww. gmin do Miejsko-Przemysłowej Oczyszczalni Ścieków w Oświęcimiu. Proponowany układ pozwala na dociążenie istniejącego systemu kanalizacyjnego miasta Oświęcimia. Uwzględniając naturalne ukształtowanie terenu, podział zlewni owy oraz istniejący system kanalizacyjny miasta Oświęcim przewidziano:

1. tereny w zlewni rzeki Soły włączyć do systemu kanalizacyjnego miasta przez istniejące pompownie "Stare Miasto" i "Kruki"; dotyczy to:
 - ❖ Broszkowic, Babice, Brzezinki, Rajska, Zaborza i zachodniej części Grojca w gminie Oświęcim,
 - ❖ gminy Osiek,
2. tereny w zlewni rzeki Wisły, wzdłuż potoków Macocha-Włosienica i Bachórz włączyć bezpośrednio na oczyszczalnię MPOŚ; dotyczy to:
 - ❖ Włosienicy, Poręby Wielkiej, części Grójca, Stawów Monowskich, Dworów II - w gminie Oświęcim,
 - ❖ os. Monowice w mieście Oświęcimiu,
 - ❖ gminy Preciszów i gminy Polanka w zlewni potoku Bachórz.

W ramach projektowanego rozwiązania podstawowego nr 1, z transportem ścieków do MPOŚ przewiduje się w gminie Oświęcim dla poszczególnych sołectw następujące pompownie:

1. Brzezinka, Babice, Broszkowice

Przewidziano budowę wspólnego systemu tłocznego w skład którego wejdą:

- pompownia dla Brzezinki i zachodniej części Babic w Babicach (B1),
- pompownia dla wschodniej części Babic (B2),
- pompownia Broszkowice (B3).

Rurociąg tłoczny będzie włączony do kanalizacji lewobrzeżnej części miasta, a więc dociążona zostanie istniejąca pompownia "Stare Miasto".

2. Rajsko

Przewidziano budowę pompowni głównej (R1) w północnej części wsi z przetłoczeniem ścieków do kolektora w ul. Więźniów Oświęcimskich oraz pompowni sieciowej (R2) nad rzeką Sołą.

3. Grójec, Łazy

Projektuje się budowę pompowni w:

- Skotnicy (G1) z przetrztem ścieków do kanalizacji Zaborza/Oświęcimia,
- Grojcu-Zapłociu (G2) z przetrztem ścieków do kanalizacji Poręby Wielkiej-Włosienicy (lub kanalizacji Zaborza/Oświęcimia).

Dla zabudowy wzdłuż rzeki Soły (Czajki, Stawy Grójeckie) przewidziano skierowanie ścieków do kolektora "Soła" z Osieka lub lokalne oczyszczalnie ścieków.

4. Dwory II

Przewidziano budowę pompowni (D1) kierującej ścieki bezpośrednio do MPOŚ.

5. Poręba Wielka, Włosienica, Stawy Monowskie

Dla wymienionych sołectw oraz dzielnicy Monowice rozważono dwie wersje rozwiązania, tj. inwestycję indywidualną dla gminy Oświęcim lub wspólną z gminami Polanka Wielka i Przeciszów:

- Wersja A — wymaga budowy pompowni w:
 - Włosienicy (W1),
 - Stawach Monowskich (W2).
- Wersja B - wspólny system tłoczny, w skład którego wejdą:
 - pompownie W1 i W2,
 - pompownia główna w Przeciszowie-Podlesiu (P1) z rurociągiem tłocznym na MPOŚ,
 - pompownia sieciowa dla Polanki Wielkiej i Piotrowie (P2).

Rozwiązanie 2 - proponuje się budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, a mianowicie:

1. W gminie Oświęcim dla:
 - a. Broszkowic, Babic, Brzezinki - oczyszczalnia w Babicach,
 - b. Rajska - utrzymuje się rozwiązanie nr 1, tzn. włączenie do kanalizacji miasta Oświęcim z uwagi na istniejące ujęcie wody na lewym brzegu rzeki Soły,
 - c. Zaborza - włączenie do kanalizacji miasta Oświęcimia z uwagi na bliskość sieci kanalizacji miejskiej i brak odbiornika oczyszczonych ścieków,
 - d. Grojca-Łaz - 4 lokalne oczyszczalnie ścieków wg wcześniej szych opracowań,
 - e. Poręby Wielkiej, Włosienicy, Stawów Monowskich - oczyszczalnia w Stawach Monowskich z odpływem do potoku Włosienica,
 - f. Dworów II - oczyszczalnia w Dworach z odpływem do potoku Włosienica (rozwiązanie nieaktualne ze względu na kanał "Dwory-Las").
2. W gminie Osiek - lokalna oczyszczalnia ścieków w Osieku z odpływem do potoku Osieczanka.
3. W gminie Przeciszów i Polanka Wielka - oczyszczalnia zbiorcza w Przeciszowie Podlesiu.

Największe problemy mogą wystąpić na terenie sołectw Grójec i Łazy, gdzie przewidziano budowę aż czterech lokalnych oczyszczalni ścieków:

- ❖ Grojec-Stawy Grojeckie,
- ❖ Grojec-Czajki,
- ❖ Grojec-Skotnica,
- ❖ Grojec-Łazy w Zapłociu.

Realizacja oczyszczalni może wymagać budowy III⁰ oczyszczania ścieków:

- ❖ Stawy Grojeckie i Czajki z uwagi na lokalizację powyżej ujęcia wody "Zasole",
- ❖ Skomica i Łazy z uwagi na mały przepływ w ewentualnych odbiornikach.

Zwraca się uwagę, że również w przypadku lokalnej oczyszczalni w Stawach Monowskich z odprowadzeniem ścieków do potoku Macocha (Włosienica), wymagane będą zastrzeżone rygory (w związku z włączeniem potoku do kanału "Dwory-Las", niewielkich przepływów w potoku oraz ze względu, że jest on już odbiornikiem ścieków oczyszczonych z MPOŚ).

Autorzy przedstawionej koncepcji nie mogą jednoznacznie wskazać optymalnego wariantu, jednak uwzględniając aspekty techniczne i ekologiczne proponują przyjęcie następującego rozwiązania:

- **Harmęże - Pławy:** lokalna oczyszczalnia ścieków nie objęta opracowaniem,
- **Rajsko:** przerzut ścieków do MPOS,
- **Brzezinka, Babice, Broszkowice:** wspólny system przerzutu ścieków do MPOS,
- **Dwory II:** korzystniejszym rozwiązaniem jest przerzut do MPOŚ, jednak ze względu na znaczne koszty eks-ploatacji i utrudnienia realizacyjne (przekroczenie Macochy i kanału Wisły) proponuje się wyposażenie gospodarstw w szczelne zbiorniki ścieków i wywóz ścieków do stacji zlewnej obok MPOŚ,
- **Zaborze:** rozbudowa kanalizacji sanitarnej włączonej do kanalizacji miejskiej z dostosowaniem do przejścia ścieków z Grojca (Skotnicy, Zapłocie) i Łazów,
- **Grojec-Skotnica:** przerzut ścieków do MPOŚ kanalizacją Zaborza,
- **Grojec Zapłocie, Łazy:** przerzut ścieków do MPOŚ, kierunek przerzutu (do zlewni Włosienicy lub do sołectwa Zaborze) należy ustalić po założeniu kolejności realizacji inwestycji w gminie,
- **Grojec Czajki, Stawy Grójeckie:** przerzut ścieków do MPOŚ przy partycypacji budowy kolektora z gminą Osiek; rozwiązaniem zamiennym może być układ pompowni kierujących ścieki do projektowanej kanalizacji w ul. Pod Olszyną wzdłuż granicy miasta i gminy,
- **Poręba Wielka, Włosienica, Stawy Monowskie:** przerzut do MPOS jako wspólna inwestycja z gminą Przeciszów i ewentualnie gminą Polanka.

Należy stwierdzić, że przerzut ścieków do MPOŚ pozwoli na szybką realizację inwestycji zabezpieczających środowisko naturalne przed zanieczyszczeniem oraz na ochronę istniejących ujęć wody "Zasole" i "Zaborze". Jest to rozwiązanie zasadne ekologicznie, społecznie i ekonomicznie o dużym stopniu niezawodności.

W wyniku porozumienia władz Miasta i Gminy Oświęcim ustalono, że wszystkie ścieki sanitarne z terenu gminy mogą być przyjęte przez MPOŚ, co zostało uwzględnione w bilansie ścieków aktualnego pozwolenia wodnoprawnego.

Dla sołectw: Babice, Broszkowice i Brzezinki, Spółka z o.o. INWESTOR w Oświęcimiu opracowała w 1997 r. koncepcję kanalizacji sanitarnej. Koncepcję tę oparto na warunkach technicznych odbioru ścieków z gminy Oświęcim poprzez system kanalizacji miejskiej Oświęcimia przed pompownią "Stare Miasto". Położenie sołectw w widłach rzek Wisły i Soły oraz lekko pofałdowany teren wskazuje na prawdopodobieństwo wysokiego poziomu wód gruntowych. Z tego względu przy opracowaniu koncepcji przyjęto maksymalne zagłębienie kanalizacji sanitarnej na poziomie 4,5 m od powierzchni terenu, dla wersji I, i do poziomu 6,0 m dla wersji II. W celu zmniejszenia ilości pompowni ścieków zwiększono średnice kanałów sanitarnych, przez co osiągnięto mniejsze spadki kanalizacji.

Kanalizacja sołectwa Brzezinka sprowadzona jest na teren w pobliżu stacji rozrządowej PKP Oświęcim, skąd skierowana będzie do Babice. W sołectwie Babice kanalizację sanitarną od osady Chropań, zamierza się sprowadzić do drogi Oświęcim-Bieruń i prowadzić wzdłuż tej drogi do torów kolejowych Oświęcim-Trzebinia. Kanalizacja ta prowadzona jest z jednej strony torów PKP Oświęcim-Katowice. Drugi ciąg kanalizacji prowadzony będzie po drugiej stronie tych torów. Następnie kanalizacja, z sołectw Brzezinka i Babice, jest prowadzona w kierunku Broszkowic, aby przeciąć tory kolejowe PKP w obrębie skrzyżowania torów PKP Oświęcim-Trzebinia i drogi Oświęcim-Libiąż. W tym miejscu sieć kanalizacyjna sołectw Brzezinka i Babice łączy się z kanalizacją z sołectwa Broszkowice. Dalej kanalizacja prowadzona jest wzdłuż drogi Oświęcim-Libiąż, do torów PKP Oświęcim-Dwory (Kraków-Płaszów).

Od miejsca połączenia kanalizacji z sołectw, kolektor główny prowadzony będzie do kanalizacji miejskiej Oświęcimia. Od tego punktu projektuje się dwa warianty rozwiązania:

- I. wzdłuż drogi Oświęcim-Libiąż i następnie ul. Nideckiego do studzienki kanalizacyjnej (brak zgody WDDM - planowana perspektywnie zmiana skrzyżowania torów z drogą Oświęcim-Libiąż na skrzyżowanie bezkolizyjne),
- II. wzdłuż torów PKP Oświęcim-Dwory i następnie za osiedlem mieszkaniowym przewodem pompowym \varnothing 225 PE w międzywalu Soły do studzienki kanalizacyjnej przed komorą zbiorczą.

W I i II wariacie ścieki doprowadzone są do przepompowni ścieków "Stare Miasto" w Oświęcimiu.

Przyjęte w rozwiązaniu maksymalne zagłębienie kanalizacji narzuciło ilość i rozmieszczenie przepompowni na sieci kanalizacyjnej, ze względu na ukształtowanie terenu. W omawianej koncepcji przedstawiono dwie wersje rozwiązań różniące się przede wszystkim ilością przepompowni ścieków:

- ❖ wersja I - 16 przepompowni,
- ❖ wersja II - 8 przepompowni.

Projektowane rozwiązanie kanalizacji sanitarnej dla sołectw: Brzezinka, Babice i Broszkowice pozwala na etapowe wykonanie kanalizacji.

Ze względu na brak zgody WDDM, zalecanym rozwiązaniem jest wariant II odprowadzenia ścieków z przepompowni głównej, tj. kolektorem pompowym w międzywalu rzeki Soły. Wersja II rozwiązania kanalizacji sanitarnej jest droższa w realizacji, ze względu na większą głębokość prowadzenia kanałów głównych oraz większe średnice kanałów. Jest to jednak w znaczny sposób rekompensowane mniejszą ilością przepompowni ścieków. II wersja rozwiązania kanalizacji, w porównaniu z wersją I, będzie też tańsza w eksploatacji ze względu na mniejszą (o połowę) ilość przepompowni.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, **sugeruje się wykonanie kanalizacji dla sołectw Brzezinka, Babice, Broszkowice w wersji n wariantie n jako najkorzystniejsze.**

Sieć kanalizacji głównej projektuje się wykonać z rur o średnicach \varnothing 250 mm (sieci początkowe), poprzez rury \varnothing 300 mm do sieci zbiorczych \varnothing 500 mm. W zalecanej wersji II wariantie II długość kolektorów głównych wyniesie ok. 23 km.

W roku 1997 Biuro Projektowania i Realizacji Inwestycji Ekologicznych "Środowisko" w Bielsku-Białej opracowało do koncepcji sprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych na MPOŚ z części gminy i miasta Oświęcim oraz gmin: Przeciszów, Polanka Wielka i części gminy Osiek kolektor tłoczny - faza koncepcja, a następnie projekt budowlany kolektora tłoczego ścieków ze Stawów Monowskich na MPOŚ.

Razem przewiduje się odprowadzenie z terenu gminy do MPOŚ, bez Harmęży i Pławów (łącznie z dowozem ścieków):

- ❖ $Q_{\text{śr d}} = 3064,0 \text{ m}^3/\text{d}$,

- ◆ $Q_{\max d} = 4305,6 \text{ m}^3/\text{d}$,
- ◆ $Q_{\max} = 363,7 \text{ m}^3/\text{h}$.

Bilans ścieków z ww. koncepcji, tj. docelową ich ilość łącznie z wodami infiltracyjnymi dla poszczególnych sołectw zestawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Sołectwo	Docelowa ilość ścieków [m ³ /d]	
		Q _{śr d}	Q _{max d}
1	Babice	313,5	441,8
2	Broszkowice	79,5	111,2
3	Brzezinka	657,2	927,9
4	Dwory II	42,5	63,8
5	Grójec	583,6	822,6
6	Harmęże i Pławy	155,0	216,8
7	Łazy	56,1	78,4
8	Poręba Wielka	269,7	379,9
9	Rajsko	494,0	696,2
10	Stawy Monowskie	60,2	84,1
11	Włosienica	243,5	348,7
12	Zaborze	249,3	351,0
Razem gmina		3204,1	4522,4

Powyższe wartości są zawyżone w stosunku do obliczonego zapotrzebowania na wodę w poprzednim rozdziale - szacuje się, że ilość ścieków powstających w gminie (bez Harmęży i Pławów) wyniesie $Q_{\text{śr d}} = 2200 \text{ m}^3/\text{d}$ (wraz z usługami stopnia podstawowego).

Z sołectw Włosienica, Poręba Wielka i Stawy Monowskie przewiduje się odprowadzenie do MPOŚ w I etapie ok. $276 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków sanitarnych.

Dla środkowej części wsi Babice opracowano projekt budowlany dla sieci kanalizacyjnej, która w pewnym stopniu już została zrealizowana (przy ul. Krakowskiej), a dla pozostałej części zostało wydane pozwolenie na budowę. Przewiduje się przeprowadzenie sieci w szczególności w ulicach: Wspólna, Kresowa, Klonowa, Kolorowa, Grunwaldzka fragment Śląskiej, Topolowa, Handlowa, Różana, Wiśniowa, Orzechowa, Tęczowa, Starowiślna, Pod mostem, Kwiatowa. Projektowana sieć ma być kanalizacją grawitacyjno - tłoczna, odprowadzająca ścieki do oczyszczalni ścieków w Oświęcimiu. Pozostała część wsi w chwili obecnej nie jest przewidziana do objęcia siecią kanalizacji, jednakże ze względu na położenie terenu w strefie potencjalnego zagrożenia powodzią Q1% zaleca się, w zależności od możliwości, skanalizowanie całego obszaru zainwestowania (zurbanizowania) wsi.

8.3. Gospodarka odpadami

Na terenach wiejskich zarówno ilość, jak i skład odpadów komunalnych różnią się w istotny sposób od odpadów powstających w dużych miastach. Odpady komunalne z terenów gmin wiejskich zawierają zwiększone ilości drobnej frakcji, w której występuje najczęściej popiół z palenisk domowych oraz szereg innych drobnych składników mineralnych. Składniki mineralne, takie jak żużel, kamienie, gruz itp., występują w zwiększonych znacznie ilościach, osiagających 20%, we frakcji "pozostałe nieorganiczne".

Ponadto odpady z terenów wiejskich zawierają bardzo zróżnicowane ilości składników organicznych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Powstają tu również odpady niebezpieczne w związku ze stosowaniem zabiegów agrochemicznych oraz eksploatacją maszyn i pojazdów rolniczych. W gminach wiejskich ich ilość nie jest duża - 2-5%, ale

stwarzają one poważne zagrożenie dla środowiska. Szczególne zagrożenie stanowią silnie toksyczne środki ochrony roślin i opakowania po nich.

Częstą praktyką jest spalanie tworzyw sztucznych w piecach domowych lub na wolnym powietrzu, co powoduje emisję do atmosfery dużej ilości niebezpiecznych substancji chemicznych (dioksyn, furanów, fosgeny).

Prowadzona w gminie gospodarka w zakresie odpadów opiera się na segregowaniu już w miejscu ich powstawania. Zorganizowanym wywozem odpadów objęto ok. 98% mieszkańców. W obrębie poszczególnych posesji odpady segregowane są w workach (szkło, metale, tworzywa sztuczne), które odbierane są przez firmę prywatną ECO-COMBID z Włosienicy, a koszty wywozu pokrywa gmina.

Ponadto gospodarstwa domowe wyposażone są w pojemniki typu SM o pojemności 0,11 m³ na odpady nieposegregowane. Ich wywozem zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Oświęcimiu, a odpady wywożone są na komunalne składowisko odpadów w mieście Oświęcimiu przeznaczone dla obsługi miasta i gminy Oświęcim. Koszty wywozu odpadów nieposegregowanych, które wynoszą 23,8 zł za 1m³, ponoszą mieszkańcy. Aktualnie podpisanych jest ok. 3200 indywidualnych umów.

W gminie prowadzona jest również w okresie wiosennym i jesiennym zbiórka odpadów wielkogabarytowych, a ich wywozem zajmuje się także ZUK w Oświęcimiu.

Odpady niebezpieczne mogą być składowane na nowym składowisku odpadów szkodliwych Firmy Chemicznej "Dwory" SA w Oświęcimiu, które jest zlokalizowane w sąsiedztwie składowiska odpadów komunalnych. Poniżej dołączono krótką charakterystykę w/w składowisk.

Składowisko odpadów komunalnych:

Składowisko przeznaczone jest dla obsługi miasta i gminy Oświęcim. Posadowione jest na tarasie rzeki Wisły o rzędnych 225,0-227,0 m n.p.m. Powierzchnia zajętego terenu wraz z obiektami towarzyszącymi w granicach ogrodzenia wynosi około 114 400 m². Na ogólną powierzchnię składają się:

- powierzchnia wysypiska wraz z terenem zajęтым pod obwałowanie 92 892 m²,
- powierzchnia terenu zaplecza - 4 780 m²,
- powierzchnia pasa zieleni izolacyjnej -16 736 m².

Projektowana wysokość obwałowania wynosi 2,0 m, wysokość sypania odpadów 8,0 m, a prognozowana ilość odpadów ok. 3 mln m³. Rozpoczęcie eksploatacji wysypiska nastąpiło w listopadzie 1993 r., a planowany okres eksploatacji wynosi ok. 17 lat. Eksploatacja odbywa się sektorami - od zachodniego krańca wysypiska.

Z uwagi na ochronę wód przewidziano uszczelnienie dna i skarp wysypiska. Ostatecznie wysypisko zostało wyłożone geomembraną o grubości 1,0 mm. Zebrane odcięta są odprowadzane do zbiornika, a następnie przez lokalną pompownię tłoczone do MPOŚ.

Składowisko odpadów szkodliwych - nowe Firmy Chemicznej "Dwory" SA w Oświęcimiu:

Obszar 1 ha. Głębokość całkowita 2,3 m, a głębokość składowania 2,1 m. Pojemność składowania 15 000 m³. Dno i skarpy składowiska stanowi podłoże gliniaste wyłożone geomembraną HD o grubości 2,0 mm. Składowisko zostało wybudowane pod koniec 1992 r. Wody nadosadowe i opadowe łącznie z wodami z rowu opaskowego w przypadku osiągnięcia poziomu przelewu odprowadzane są do MPOŚ.

W związku z wejściem w życie Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach podjęta została uchwała przyjmująca regulamin utrzymania czystości.

8.4. Zagadnienia gospodarki energetycznej

8.4.1. Elektroenergetyka

Powiązania infrastrukturalne:

Sieć elektroenergetyczna obszarów wiejskich gminy Oświęcim jest bardzo ściśle związana z infrastrukturą elektroenergetyczną gmin sąsiadujących i pobliskich.

Więzy te są przede wszystkim rezultatem specyficznego ukształtowania tych obszarów, okalających - nieomal w pełni - znaczący ośrodek miejski i przemysłowy, jakim jest miasto Oświęcim. Więzy te mają następujący charakter:

- źródła zaopatrzenia w energię elektryczną, usytuowane w części wiejskiej gminy Oświęcim, (GPZ w Porębie Wielkiej i Rajsku) zaopatrują nie tylko gminę, ale także miasto Oświęcim oraz inne gminy ościenne,
- tereny wiejskie gminy Oświęcim korzystają z dostaw energii ze źródeł zlokalizowanych na terenie miasta Oświęcim (GPZ w Oświęcimiu i Oświęcimiu-Dworach) i na terenach gmin sąsiadujących (GPZ w Kętach, Chełmku, Wadowicach),
- przez obszary wiejskie gminy Oświęcim przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia, zaopatrujące w energię elektryczną nie tylko gminę, ale i miasto Oświęcim z jego obiektami przemysłowymi, a także linie elektroenergetyczne 220 kV o ważnym znaczeniu regionalnym.

Istniejące zainwestowanie:

Przez teren gminy Oświęcim przebiegają trasy wielu elektroenergetycznych linii zasilających:

- ❖ linii 220 kV, stanowiących elementy krajowego systemu elektroenergetycznego, wiążących elementy pierścienia, powiązanego stacjami Komorowice (Bielsko-Biała), Poręba Wielka, Bieruń, Jaworzno, Buczyna, Skawina,
- ❖ linii 110 kV, otaczających miasto Oświęcim oraz dostarczających energię do gmin ościennych,
- ❖ linii 15 kV, o znaczeniu lokalnym, doprowadzających energię elektryczną do poszczególnych miejscowości w gminie i mieście Oświęcim oraz w gminach sąsiadujących.

Beskidzka Energetyka SA wymaga, aby w przypadku projektowania osiedli mieszkaniowych pozostawić wzdłuż linii elektroenergetycznych strefy techniczne, w postaci pasa terenu wolnego od zabudowy. Jego orientacyjna szerokość, zależna od warunków technicznych (przede wszystkim od wysokości przewodu nad poziomem terenu w danym punkcie), wynosi około:

- ❖ dla linii 220 kV - 100 m (po 50 m z każdej strony osi linii),
- ❖ dla linii 110 kV - 30 m (po 15 m z każdej strony osi linii),
- ❖ dla linii 15 kV - 16 m (po 8 m z każdej strony osi linii).

Obszary wiejskie gminy Oświęcim są zasilane ze stacji elektroenergetycznych (GPZ) usytuowanych zarówno na terenie gminy, jak i poza jej granicami. Są to stacje:

- ❖ GPZ 220/110 kV/ŚN Poręba Wielka,
- ❖ GPZ 110/15 kV Rajsko,
- ❖ GPZ 110/15 kV Oświęcim,
- ❖ GPZ 110/15 kV Oświęcim-Dwory,
- ❖ GPZ 110/15 kV Kęty, Wadowice, Chełmek.

Energia elektryczna na teren gminy jest dostarczana liniami napowietrznymi 15 kV, wyprowadzonymi z wymienionych powyżej obiektów elektroenergetycznych.

Linie średniego napięcia 15 kV zasilają transformatory 15/0,4 kV, za których pośrednictwem energia elektryczna jest przesyłana odbiorcom - poprzez sieć rozdzielczą niskiego napięcia.

Jak wynika z badań ankietowych, przeprowadzonych w ramach **Powszechnego Spisu Rolnego 1996 (US Bielsko-Biała 1997)** w gminie Oświęcim około 63% gospodarstw rolnych jest wyposażonych w sieć trójfazową 3 x 380/220 V - jest to wskaźnik gorszy aniżeli dla gospodarstw rolnych całego dawnego województwa bielskiego (około 74%). Potrzebę zwiększenia dostaw mocy elektrycznej artykułowano w 8,8% badanych gospodarstw rolnych gminy Oświęcim, podczas gdy w gospodarstwach rolnych dawnego województwa bielskiego odsetek ten w 1996 roku wyniósł tylko 5,5%. Na wykresie "Zaopatrzenie gospodarstw rolnych w energię elektryczną", przedstawiono wyniki ostatniego powszechnego spisu rolnego w gminie Oświęcim i dawnym województwie bielskim, związane z rozważaną problematyką.

8.4.2. Zaopatrzenie w gaz

Powiązania infrastrukturalne:

Sieć gazową średnioprężną i niskoprężną na terenie gminy eksploatuje Rozdzielnia Gazu Oświęcim, natomiast gazociągi wysokoprężne Rejon Gazowniczy w Bielsku-Białej.

Rozdzielnia Gazu Oświęcim obsługuje wszystkie miejscowości na terenie gminy za wyjątkiem sołectw: Harmężę i Pławy, co stanowi około 90% terenu całej gminy.

Istniejące zainwestowanie:

Sumaryczna długość sieci gazowej rozdzielczej na terenie gminy Oświęcim wg stanu na dzień 31.01.1999 r. w kilometrach wynosi:

- ❖ sieć gazowa średnioprężna 171,7 (w tym przyłącza - 61,3),
- ❖ sieć gazowa niskoprężna 40,4 (w tym przyłącza - 12,3).

Najstarsza sieć gazowa średnioprężna funkcjonuje w miejscowościach: Rajsco (1975 r.), Brzezinka (1979 r.), Babice (1981 r.) i Zaborze (1982 r.). W pozostałych jednostkach osadniczych sieć gazowa pochodzi z początku lat 90. (1991-1993).

Istniejąca na terenie gminy sieć gazowa wykonana jest w większości z rur PE, wyjątek stanowią miejscowości Grójec i Zaborze, gdzie sieć gazowa w 70% jest wykonana ze stali.

Sieć gazowa na terenie gminy jest połączona pierścieniowo. Zasilanie systemu odbywa się z kilku stacji redukcyjno-pomiarowych położonych zarówno na terenie gminy jak i miasta Oświęcim, co zapewnia ciągłość dostawy gazu.

Rozdzielnia Gazu Oświęcim eksploatuje cztery stacje redukcyjno-pomiarowe na terenie gminy:

- ❖ dwie I° - Rajsco i Grójec,
- ❖ dwie II° - Grojec-Stawy Grójeckie i Zaborze.

Wymienione stacje nie mają dwustronnego zasilania. Strefy ochronne od przedmiotowych stacji oraz odległości podstawowe gazociągów od obiektów terenowych określa Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14.11.1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, póź. 686).

W roku 1998 zanotowano na terenie obejmującym gminę 36 awarii, w tym:

- ❖ na sieci gazowej średnioprężnej - 32,
- ❖ na sieci gazowej niskoprężnej - 4.

Średni czas usuwania awarii wyniósł około 5 godzin. Nie odnotowano awarii na stacjach redukcyjno-pomiarowych.

Sieć gazowa na terenie Grojca w większości jest już wyeksploatowana i posiada małe przekroje rurociągów. W latach następnych w miarę możliwości będzie ona sukcesywnie wymieniana na sieć gazową z rur PE. W chwili obecnej Rozdzielnia Gazu Oświęcim posiada już zatwierdzone projekty remontów dla najbardziej wyeksploatowanych odcinków sieci gazowej.

Przez teren gminy przebiegają następujące gazociągi wysokiego ciśnienia:

- ❖ Ø 400 CN 6,3 MPa relacji Oświęcim - Bielsko-Biała,
- ❖ Ø 400 CN 2,5 MPa relacji Oświęcim - Świerklany,
- ❖ Ø 50 CN 2,5 MPa relacji Oświęcim - Kęty,
- ❖ Ø 65 CN 2,5 MPa do stacji redukcyjno pomiarowej w Grojcu,
- ❖ Ø 50 CN 2,5 MPa do stacji redukcyjno pomiarowej w Rajsku.

Istniejący system zaopatrzenia w gaz wystarcza do zabezpieczenia obecnych jak i przyszłych potrzeb mieszkańców oraz wytwórczości i usług, a zasilanie systemu z kilku stacji redukcyjno-pomiarowych zapewnia ciągłość dostawy gazu.

Oddzielnym problemem jest pogarszający się wraz z upływem czasu eksploatacji stan instalacji wewnętrznych w budynkach i odbiorników gazu w mieszkaniach (piecyków, kuchenek), szczególnie w starych zasobach mieszkaniowych, grożący ułatnianiem się gazu i groźnymi dla życia i mienia wybuchami.

8.4.3. Ciepłownictwo

Zaopatrzeniem w ciepło zajmuje się Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Oświęcimiu, który nie posiada własnych kotłowni, a całe ciepło zakupuje w Firmie Chemicznej Dwory SA w Oświęcimiu.

Sumaryczna długość sieci centralnego ogrzewania (bez podłączy) wynosi 45,7 km, a zasięg obsługi przez system centralnego ogrzewania obejmuje zaledwie ok. 5% całej powierzchni gminy i ok. 7% ogółu liczby mieszkańców.

Ilość energii cieplnej rozprowadzanej przez system wynosi ok. 546 tys. GJ/rok, a zapotrzebowanie mocy cieplnej wynosi 89 MW/rok.

Liczba awarii w roku na sieci centralnego ogrzewania waha się koło pięciu, a czas ich usuwania przeciętnie dochodzi do 8 godzin.

Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Oświęcimiu nie przewiduje nowych inwestycji ciepłowniczych na obszarze gminy Oświęcim.

Ogrzewanie pozostałych terenów mieszkaniowych i usługowo-produkcyjnych odbywa się za pomocą ogrzewania piecowego, elektrycznego oraz gazowego, bądź na bazie indywidualnych instalacji, centralnego ogrzewania z wykorzystaniem paliwa stałego lub gazowego.

8.5. Telekomunikacja

Powiązania infrastrukturalne:

Abonenci telefonii przewodowej z obszarów wiejskich gminy Oświęcim, włączeni do systemu automatycznych central międzymiastowych ACMM, związani są z bielską strefą numeracyjną. Z kolei abonenci sieci telefonii komórkowych, działających na terenie gminy Oświęcim, przyporządkowani są ośrodkom regionalnym, zlokalizowanym w Katowicach.

Istniejące zainwestowanie:

1. Telefonii przewodowa

Abonenci telefonii przewodowej z gminy Oświęcim, są włączeni do systemu automatycznych central międzymiastowych i związani są z bielską strefą numeracyjną

Wyniki przeprowadzonej analizy ilości abonentów telefonii przewodowej w gminie Oświęcim przedstawiono na załączonym wykresie: "Liczba abonentów telefonii przewodowej na 1000 ludności". Na wykresie przedstawiono wartości podstawowego wskaźnika statystycznego, pozwalającego na syntetyczną ocenę dostępności mieszkańców do sieci telekomunikacyjnej i stopnia rozwoju tej sieci. Wskaźnikiem tym jest liczba abonentów telefonicznych na 1000 mieszkańców (gęstość abonentów). Dane wg źródeł statystyki publicznej GUS, z końca 1997 r.

Uzupełnieniem dokonanego rozpoznania są wyniki badań, przeprowadzonych podczas Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r. Rezultaty badań przedstawiono na wykresie "Dostępność do usług telefonicznych w gospodarstwach rolnych".

Wnioski z dokonanego rozpoznania są następujące:

- Gęstość abonentów telefonii przewodowej na obszarach wiejskich w gminie Oświęcim (185) jest o wiele większa od przeciętnej dla gmin wiejskich obecnego województwa małopolskiego (96) i gmin wiejskich kraju (85). Świadczy to o znacznie lepszym, niż przeciętny - jak na warunki krajowe - dostępie mieszkańców gminy do usług telefonii przewodowej. Należy tu jednak pamiętać, że przeciętne krajowe wskaźniki są jeszcze nadal kilkakrotnie niższe od europejskich. Przykładowo, najwyższy wskaźnik dla całego kraju osiągnięto w Szwecji. Wynosi on ok. 700 abonentów na 1000 mieszkańców.
- Omawiany wskaźnik gęstości abonentów jest niższy niż w gminie Oświęcim ogółem. Świadczy to o istniejących dysproporcjach w dostępie do usług telefonii przewodowej między mieszkańcami obszarów wiejskich i miejskich gminy Oświęcim. Wyniki badań przeprowadzonych podczas spisu rolnego dowodzą także, że znaczny odsetek mieszkańców obszarów wiejskich gminy Oświęcim (aż ok. 67%) nie ma dostępu do usług telefonii przewodowej.
- Z wyników badań można wysnuć ogólny wniosek, że potrzeby mieszkańców gminy Oświęcim na dostęp do usług telefonii przewodowej nie są w pełni zaspokojone, mimo że obszary wiejskie gminy Oświęcim charakteryzują się lepszymi wskaźnikami niż gminy wiejskie dawnego województwa bielskiego i obecnego małopolskiego.

Jak wynika z informacji otrzymanych z Rejonu Telekomunikacji Oświęcim TP SA (styczeń 1999 r.), w najbliższym czasie przewiduje się intensywny rozwój infrastruktury telekomunikacji. Plany na najbliższy okres przewidują budowę koncentratorów wyniesionych w następujących miejscowościach:

- ❖ Rajska 392 nowych abonentów,
- ❖ Brzezinka 392 nowych abonentów,
- ❖ Stawy Grójeckie 392 nowych abonentów,
- ❖ Włosienica 640 nowych abonentów,
- ❖ oraz rozbudowa centrali w Grojcu 392 nowych abonentów.

Planowanym inwestycjom towarzyszyć będzie rozbudowa i budowa nowych ciągów sieci teletechnicznej. Plany rozwojowe Telekomunikacji Polskiej SA przyczynią się do kolejnego wzrostu gęstości abonentów telefonii przewodowej. W wyniku realizacji zamierzonych inwestycji przez TP SA, w najbliższym okresie gęstość abonentów wzrośnie do ok. 326 abonentów na 1000 mieszkańców. Oznacza to, że gęstość abonentów telefonii przewodowej na

obszarach wiejskich gminy Oświęcim osiągnie obecny poziom gęstości największych miast Polski.

2. Telefonía komórkowa

W okresie dynamicznego rozwoju sieci telefonii komórkowych, realizujących łączność między abonentami mobilnymi oraz między mobilnymi i stacjonarnymi, nieodzowna jest również analiza dostępu mieszkańców do tego typu usług telekomunikacyjnych. Obecnie na terenie Polski eksploatowane są następujące sieci telefonii komórkowej:

- ❖ sieć analogowa NMTi, w paśmie 450 MHz - operator PTK Centertel Sp. z o. o.,
- ❖ sieć cyfrowa Idea Centertel, w paśmie 1800 MHz - operator PTK Centertel Sp. z o. o.,
- ❖ sieć cyfrowa Era GSM, w paśmie 900 MHz - operator Polska Telefonía Cyfrowa Sp. z o. o.,
- ❖ sieć cyfrowa Plus GSM, w paśmie 900 MHz - operator Polkomtel SA.

Wymienieni operatorzy, w odróżnieniu od Telekomunikacji Polskiej SA, nie publikują szczegółowych danych o liczbie abonentów w poszczególnych gminach kraju. Podają natomiast informacje o obszarach Polski, pokrytych zasięgiem obsługi eksploatowanych sieci. Informacje te są udostępniane poprzez media elektroniczne (Internet). Z analizy stron internetowych, publikowanych przez wymienionych operatorów, wynikają następujące wnioski (stan z początku czerwca 1999 r):

- ❖ niecały obszar obszarów wiejskich gminy Oświęcim jest pokryty zasięgiem sieci analogowej NMTi 450 MHz firmy Centertel,
- ❖ większość obszarów wiejskich gminy Oświęcim zostanie pokryta zasięgiem sieci cyfrowej 1800 MHz Idea Centertel do lipca 1999 r.,
- ❖ w zasięgu sieci cyfrowej 900 MHz, Era GSM znajdują się następujące miejscowości gminy Oświęcim:
 - Babice,
 - Brzezinka,
 - Grójec,
 - Łazy,
 - Poreba Wielka,
 - Rajsko,
 - Włosienica,
 - Zaborze,
- ❖ niecały obszar obszarów wiejskich gminy Oświęcim jest obecnie pokryty zasięgiem sieci cyfrowej 900 MHz Plus GSM, firmy Polkomtel.

Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój sieci telefonii komórkowych, szczególnie na terenach o gęstym zaludnieniu oraz położonych wzdłuż traktów komunikacyjnych, można przyjąć, że pełne pokrycie obszarów wiejskich gminy Oświęcim zasięgiem wszystkich sieci telefonii komórkowych jest kwestią najbliższych miesięcy. Czynnikiem szczególnie sprzyjającym rozwojowi usług telefonii komórkowej jest działanie operatorów tych sieci w warunkach wolnorynkowych.

3. Placówki pocztowo-telekomunikacyjne

Na terenie gminy znajdują się dwie placówki pocztowo-telekomunikacyjne. Odnosząc tę liczbę placówek do liczby ludności zamieszkałej w gminie oraz do powierzchni gminy, a następnie porównując otrzymane wskaźniki z odpowiednimi wskaźnikami dla gmin obecnego województwa małopolskiego i Polski (wykresy: "Liczba placówek pocztowo-telekomunikacyjnych na 10 000 ludności oraz na 100 km²") można stwierdzić, że:

- ❖ na terenach wiejskich gminy Oświęcim jest znacznie mniejsza liczba placówek pocztowo-telekomunikacyjnych niż w gminach wiejskich obecnego województwa małopolskiego i Polski - w odniesieniu do liczby mieszkańców,
- ❖ liczba placówek pocztowo-telekomunikacyjnych w przeliczeniu na 100 km na obszarach wiejskich gminy Oświęcim zawiera się między korzystniejszym wskaźnikiem dla gmin wiejskich obecnego województwa małopolskiego i gorszym wskaźnikiem dla gmin wiejskich Polski,
- ❖ istniejący stan należy uznać za niezadowalający, nawet jeżeli wziąć pod uwagę ponadprzeciętny poziom dostępności do pozostałych usług telekomunikacyjnych w gminie.

8.6. Cmentarnictwo

Na obszarze gminy istnieją cztery cmentarze:

- w Rajsku - cmentarz komunalny, usytuowany w południowej części wsi, przy drodze Rajsko - Wilczkowice; istnieje możliwość jego poszerzenia w kierunku wschodnim i południowo wschodnim,
- w Grojcu - cmentarz komunalny, usytuowany w pobliżu centrum wsi; ze względu na położenie możliwości jego rozbudowy są ograniczone do kierunku północno wschodniego,
- w Porębie Wielkiej - cmentarz parafialny, usytuowany w południowej części wsi, przy drodze Poręba Wielka - Grojec; istnieje możliwość jego poszerzenia w kierunku południowym i południowo zachodnim,
- we Włosienicy - cmentarz parafialny, usytuowany na południe od centralnej części wsi, obok kościoła parafialnego; powiększenie cmentarza możliwe w kierunku południowym i zachodnim.

8.7. Ochrona przed powodzią

Urząd Gminy Oświęcim posiada plan operacyjny Gminnego Komitetu Przeciwpowodziowego, a także "Studium ochrony przeciwpowodziowej miasta i gminy Oświęcim" opracowane w 1998 r. przez Instytut Inżynierii i Gospodarki Wodnej Politechniki Krakowskiej. Wymieniony plan operacyjny zawiera m.in. zagrożenie gminy powodzią i katastrofalnymi zatopieniami, wykaz terenów chronionych wałami przeciwpowodziowymi i obiektów zagrożonych powodzią, organizację, zasady działania, regulamin i zadania GKP, harmonogram działań na wypadek zagrożenia i prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, a także zasady prowadzenia ewakuacji ludności i jej mienia z terenów zagrożonych powodzią.

Zagrożenie powodzią:

Do najbardziej zagrożonych powodzią terenów należą:

- ❖ Grojec-Czajki - wzdłuż rzeki Soły i potoku Macocha,
- ❖ Broszkowice - ujęcie Soły do Wisły, most na Wiśle,
- ❖ Harmęże, Pławy - wzdłuż Wisły,
- ❖ Dwory II - wzdłuż Wisły,
- ❖ Włosienica - potok Macocha.

Na podtopienia wodami gruntowymi narażone są przede wszystkim:

- ❖ osiedle domków jednorodzinnych na Zaborzu,
- ❖ część ul. Jezioro na Zaborzu.

Zabezpieczenia przeciwpowodziowe:

Wykaz terenów chronionych w gminie wałami przeciwpowodziowymi, łączną długość obwałowań, a także miejsca i obiekty zagrożone powodzią przedstawiono szczegółowo w poniższej tabeli:

Lp.	Sołectwa	Obszar chroniony [ha]	Pow. sołectwa [ha]	Łączna długość obwałowań [m]	Nazwa ciek	Miejsca zagrożone
1	Harmęże	180	450	4950	Wisła	mieszkańcy ul. Szumca Morawina
2	Pławy	150	268	2480	Wisła	mieszkańcy ul. Pławianka przy Wiśle
3	Brzezinka	70	658	1480	Wisła	mieszkańcy ul. Leśnej, Wiślanej
4	Babice	390	666	7180	Wisła	mieszkańcy ul. Spacerowej, Podwale, Łanowej
5	Broszkowice	80	118	2040	Wisła, Soła	mieszkańcy całego sołectwa
6	Stawy Monowskie	135	360	1860	Macocha	mieszkańcy całego sołectwa
7	Dwory II	120	303	6000	Wisła	mieszkańcy przysiółka Suchodębie remiza OSP

Administratorem wałów przeciwpowodziowych oraz urządzeń melioracji podstawowych, tj. uregulowanych potoków: Pławianka, Harmężówka, Macocha i Balony jest Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Oświęcimiu, a środki na ich utrzymanie pochodzą z budżetu Państwa.

Stan techniczny wałów jest zróżnicowany od bardzo złego, tj. nie spełniającego kryteriów bezpieczeństwa i wymagającego naprawy i uszczelnienia w pierwszej kolejności, poprzez stan wału zły, który wymaga naprawy i uszczelnienia w drugiej kolejności, do stanu ocenianego jako dobry, tj. spełniającego kryteria bezpieczeństwa budowli.

Stan techniczny wałów i obiektów wałowych został szczegółowo rozpoznany w wymienionym "Studium ochrony przeciwpowodziowej" Politechniki Krakowskiej, gdzie m.in. sformułowano następujące wnioski oraz zwrócono uwagę na słabe strony systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych:

- występowanie w korpusie wkładek z gruntów sypkich kwalifikuje znaczną część wałów do niższych grup oceny stanu technicznego,
- rzędne korony wałów w sąsiedztwie śluz wałowych są obniżone - niekiedy znacznie, a grunt źle zagęszczony umożliwia intensywną filtrację wzdłuż konstrukcji śluzy,
- rzędne korony wałów wykazują zmienne położenie w stosunku do zwierciadła przepływów wielkich wód. Zmienne są więc zapasy bezpiecznego wzniesienia korony wału ponad poziom piętrzenia i z tego powodu ten sam odcinek wału odpowiada różnym klasom bezpieczeństwa albo w ogóle nie spełnia kryteriów bezpieczeństwa,
- wały lokalnie mają obniżoną koronę 30-40 cm. Dotyczy to praktycznie miejsc wszystkich przejazdów przez wały i lokalizacji śluz wałowych. Tam gdzie nastąpiło przelanie się wody w czasie powodzi w roku 1977 obniżenia te lokalnie zostały podwyższone,
- na koronach wałów - na niektórych odcinkach - występują głębokie (20-30 cm) koleiny,

- wysokość wałów jest zmienna - maksymalnie wysokości z wyjątkiem jednego przypadku nie przekraczają 4,0 m,
- na niektórych odcinkach skarp wału rosną krzewy, a także drzewa (np. w miejscowości Harmężę) lub grunt na skarpach jest rozluźniony,
- śluz wałowe w zdecydowanej większości wymagają napraw i remontów,
- uporządkowania i nowych rozwiązań wymaga problem ruchu kołowego po koronie wału, a także konserwacja wałów i obiektów wałowych,
- stan techniczny śluz, podobnie jak wałów jest zróżnicowany, jednakże przeważająca ich część wymaga różnego zakresu remontów i dotyczy ona przyczółków, przewodów i zamknięć śluz,
- w czasie powodzi w 1997 r. stwierdzono nieprawidłowości w pracy śluz wałowych, tj. głównie: nieuszczelnienie zamknięć, filtrację wzdłuż konstrukcji śluz oraz brak drożności przewodów śluz,
- mosty drogowe i kolejowe swoje światła - praktycznie w każdym przypadku - mają mniejsze od światła międzywału, niekiedy nawet o ok. 60% (most kolejowy na Sole w Oświęcimiu, w miejscowości Harmężę na Małej Wiśle),
- konieczność realizacji programu przebudowy wałów, tj. ich podwyższenia i uszczelnienia - szczegółowych ocen i rozwiązań wymagać będą przejścia mostowe w przypadku podwyższenia wałów.

Z najnowszej oceny stanu technicznego obwałowań potoku Macocha Łęki położonych w granicach II zmiany studium, wykonanej w roku 2014 wynika, że:

- na zawalu dominują pola uprawne z niewielkimi obszarami zabudowy mieszkalnej, łąk oraz terenów zadrzewionych,
- koronę obwałowań budują grunty spoiste takie jak gliny pylaste i piaszczyste, pyły, gliny pylaste zwięzłe, gliny zwięzłe, pyły piaszczyste, gliny próchniczne i pylaste próchniczne, piaski gliniaste i żwiry gliniaste
- w miejscach gdzie w podłożu gruntowym poniżej podstawy wału zalegają grunty o dużej wodoprzepuszczalności (piaski i żwiry) istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia przesiąków,
- czasy przesiąkania przez korpus wału są krótkie i przy pojawieniu się fali wezbraniowej utrzymującej się przez dłuższy czas istnieje ryzyko rozmycia skarp, stąd zalecono uszczelnienie w postaci bentomaty lub przesłony przeciwfiltracyjnej,
- stateczność obwałowania spełnia wymagania,
- stan techniczny śluz wałowych oceniono jako średni, nie zagrażający bezpieczeństwu, w zinventaryzowanych śluzach zalecono przeprowadzenie prac konserwujących polegających na odmuleniu przepustu wałowego, udroźnieniu lub regulacji rowu melioracyjnego,

Wpływ zbiorników retencyjnych na kształtowanie się fali powodziowej (dane UG):

Gmina Oświęcim położona jest przy ujściu Soły do Wisły. W górnej części Soły zlokalizowane są trzy wielozadaniowe zbiorniki retencyjne (Tresna, Porąbka, Czaniec). Największy zbiornik zlokalizowany jest w Tresnej (położony najwyżej). Łączna pojemność całkowita zbiorników wynosi ok. 124 mln m³, z czego rezerwa przeciwpowodziowa wynosi ok. 30 mln m³. Łączna przepustowość urządzeń spu-stowych zapory wynosi 1693 m³/s.

Zdolności redukcyjne zapory, które mają zasadniczy wpływ na kształtowanie się fali powodziowej w dolinie rzeki Soły przedstawione są poniżej dla powodzi z lat 1970 i 1997 r.

	1970	1997
dopływ	1250 m ³ /s	1200 m ³ /s
odpływ	800 m ³ /s	700 m ³ /s

Maksymalne wskazania wodowskazu "Zamek" na rzece Sole w czasie powodzi w 1997 r. wyniosły 690 cm przy alarmowym poziomie wody wynoszącym 460 cm.

W górnej części rzeki Wisły znajduje się wielozadaniowy zbiornik retencyjny w Goczałkowicach. Posiada on całkowitą pojemność ok. 165 mln m³, z czego rezerwa powodziowa wynosi ok. 60 mln m³. Łączna przepustowość urządzeń spustowych zbiornika wynosi 945 m³/s. Zdolność redukcji fali kulminacyjnej zapory wynosi ok. 50%. Może ona zmniejszyć przepływ fali (w przekroju zapory) o 91 m³/s. Zasięg oddziaływania zbiornika jest stosunkowo niewielki. Maksymalne wskazania wodowskazu "Pustynia" na rzece Wiśle w czasie powodzi w 1997 r. wyniosło 754 cm, przy alarmowym stanie wody wynoszącym 480 cm.

Zagrożenie katastrofalnymi zatopieniami (dane UG):

W wypadku awarii zapory największego zbiornika retencyjnego w Tresnej, gmina Oświęcim znajdzie się w III strefie katastrofalnych zatopień, która kończy się w rejonie ujścia rzeki Soły do Wisły, gdzie fala zaczyna się mieścić w wałach przeciwpowodziowych Wisły. Czas dojścia fali kulminacyjnej do granicy gminy wyniesie ok. 4 godz. 40 minut do ok. 10

godzin. Katastrofalne zatopienia obejmą następujące sołectwa gminy: Rajsko, Harmęże, Pławy, Babice, Broszkowice, Brzezinka, część Grójca, co obejmie ok. 7,7 tys. osób.

W Babicach zdecydowanie przeważają wezbrania opadowe. Ich przyczyną są najczęściej długotrwałe opady deszczu. Wezbrania te występują na ogół od maja do września, szczególnie w miesiącach letnich: czerwcu, lipcu i sierpniu, w szczególności w terenie między wałami, który jest określany mianem obszaru bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Na obszarze sołectwa występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, przy obwałowaniach rzeki Wisły i Soły, zgodnie z opisem zawartym w rozdziale 8.7. części I Merytorycznej dokumentacji Studium z 2000r. Na podstawie Studium ochrony przeciwpowodziowej w zlewni Soły, przyjętego w 2008 roku, wyznaczono granice zasięgu wód powodziowych o prawdopodobieństwie występowania $Q_{max}1\%$. W jego zasięgu znajduje się zachodnia część terenów położonych w granicach II zmiany Studium. Ponadto na terenie Gminy wyznaczono zasięg obszaru szczególnego zagrożenia dla terenów obwałowanych rzeki Macochy (w zlewni Soły) o prawdopodobieństwie przewyższenia $Q_{max}1\%$, który znajduje się w granicach opracowania II Zmiany.

9. INNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

9.1. Struktura użytkowania i własności terenu

9.1.1. Mienie komunalne gminy Oświęcim

Gmina Oświęcim jest właścicielem mienia komunalnego (wg stanu z dnia 01.01.1998 r.) o powierzchni 171,15 ha oraz w użytkowaniu wieczystym o powierzchni 30,58 ha. Mienie gminne pozyskiwano poprzez przyjęcie darowizn od osób fizycznych i Skarbu Państwa, jak również zakup gruntu w celu realizacji zadań własnych gminy.

Mienie komunalne gminy Oświęcim:

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
1.	Zasoby gruntów (w użytkowaniu wieczystym) w tym: – w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych (Osiedle Domków w Zaborzu) – w użytkowaniu wieczystym jako tereny przemysłowe: a) Spółka "WEKTOR" w Bielsku-Białej b) A. Gliński - Kraków c) J. A. Wawrosz - Bielsko-Biała d) Spółdzielnia Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Kozach e) Spółdzielnia Metalowo-Chemiczna "SIMECH" w Oświęcimiu f) Spółdzielnia Kółek Rolniczych Oświęcim g) Przedsiębiorstwo Przerobu Wtórnych Metali Nieżelaznych w Bytomiu h) Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa "Samopomoc Chłopska" w – w użytkowaniu osób fizycznych pod działalność gospodarczą	30..58 6,03 0,50 0,50 0,57 0,11 2,55 1,06 0,05 0,39 0,16
2.	Tereny rekreacyjne	7.89
3.	Place, tereny otwarte	7 52.
4.	Cmentarze	0,85
5.	Grunty mienia wsi (grunty rolne, pastwiska ,lasy)	87 84
6.	Grunty pod przedszkolami, szkołami	3 90
7.	Drogi gminne	68,21

Gmina sukcesywnie prowadzi prace związane z regulacją stanu prawnego nieruchomości podlegających komunalizacji. Wojewoda Bielski potwierdził nabycie przez gminę mienia w Grojcu, Porębie Wielkiej, Włosienicy i Rajsku. Wojewoda Katowicki potwierdził własność gminy dla nieruchomości położonych na terenie gminy Brzeszcze, stanowiących wcześniej własność mienia wsi Rajsko. W stosunku do wszystkich nieruchomości komunalnych gmina wystąpiła o zmianę wpisów w księgach wieczystych, tj. ujawnienie własności gminy.

Ponadto gmina dokonała regulacji własności gruntu zajętego pod szkołę w Raj-sku poprzez zakup gruntu. W związku z planowanym urządzeniem boiska sportowego w Porębie Wielkiej gmina dokonała zakupu gruntu od prywatnych właścicieli na ten cel, jak również przyjął darowiznę od mieszkańców Poręby Wielkiej.

Od Spółdzielni Rolniczo-Handlowej "Samopomoc Chłopska" w Oświęcimiu gmina przejęła dwa obiekty sklepowe w Łazach i Harmężach, użytkowane dotychczas przez Spółdzielnię. Zorganizowała też przetargi na najem budynków w Łazach i Harmężach. Dokonano sprzedaży, w drodze przetargu, działki budowlanej w Zaborzu o powierzchni 467 m² pozyskanej przez gminę w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego, w związku z zaległościami w opłacaniu opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, jak również w związku z niedopełnieniem przez użytkownika obowiązku jej zabudowy, zadeklarowanego w umowie notarialnej.

W drodze przetargu sprzedano również działkę w Zaborzu o powierzchni 3160 m przeznaczoną pod działalność usługową oraz działek budowlanych w Brzezince o łącznej powierzchni 1930 m².

W związku z wejściem w życie z dniem 01.01.1998 r. Ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntu przysługującego osobom fizycznym w prawo własności - stan prawny uregulowało 47 użytkowników wieczystych działek w Zaborzu, o łącznej powierzchni 2100 m².

W trybie bezprzetargowym zbywano grunty gminne, tzw. "resztówki", przyległe bezpośrednio do nieruchomości stanowiących własność osób fizycznych - celem poprawy ich zagospodarowania. W ten sposób zbywano grunt w Zaborzu o powierzchni 693 m², Włosienicy - 746 m² oraz w Rajsku - 403 m².

Organizowano przetargi na dzierżawę (na okres 3 lat) gruntów gminnych z przeznaczeniem pod działalność handlową w Zaborzu i Porębie Wielkiej, jak również na najem pomieszczeń na piętrze budynku Domu Ludowego w Babicach pod działalność gospodarczą (kawiarnia, restauracja).

Dwóch właścicieli budynków wzniesionych na gruntach gminnych w Babicach, o powierzchni 370 m² i w Zaborzu, o powierzchni 438 m², dokonało regulacji stanu prawnego terenu zabudowanego obiektami stanowiącymi ich własność, poprzez zakupienie od gminy gruntów w trybie bezprzetargowym.

Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Oświęcimiu, w roku bieżącym, zrzekła się na rzecz gminy użytkowania wieczystego gruntu w Porębie Wielkiej, o powierzchni 1,0622 ha.

W przyszłym roku przewiduje się dalszą sprzedaż gruntów gminnych w Zaborzu i innych sołectwach. Celem tej sprzedaży jest poprawa zagospodarowania tych gruntów.

W dalszym ciągu napływają wnioski użytkowników wieczystych gruntów w Zaborzu o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Przewiduje się utrzymanie, na dotychczasowym poziomie, dzierżawy gruntów gminnych oraz najmu lokali w budynkach stanowiących własność gminy.

Większość gruntów w sołectwie stanowią grunty prywatne. Jedyne niewiele ponad 3 % (21ha) to grunty gminne, a około 4,5% to grunty Skarbu Państwa (30ha). Grunty gminne i państwowe to najczęściej drogi, rzeki i rowy, lasy oraz tereny pod usługami publicznymi (szkoła, przedszkole, dom ludowy).

9.2. Charakterystyka ruchu budowlanego

9.2.1. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Omawia się tu decyzje wydane w latach 1996-1998 r.

- I. **W roku 1996 - do dnia 20 grudnia 1996 r. wydano 186 decyzji**, z tego na poszczególne sołectwa przedstawia się następująco:
 1. **W Babicach** - wydano 25 decyzji, w tym: 6 - na nadbudowę budynku mieszkalnego wraz z dobudową klatki schodowej, 10 - na budynek mieszkalny wraz z garażem, budynkiem gospodarczym i ogrodzeniem, 4 - na budowę budynku mieszkalnego jednorodzinnego, 1 - na adaptację i rozbudowę istniejącego budynku gospodarczego na budynek mieszkalny, 1 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 1 - na budowę stacji gazowej propan-butan, 1 - na układ przesyłowy słonych wód kopalnianych z kopalni "Piaś", "Czeczott" i "Ziemowit" oraz 1 - na budowę budynku mieszkalnego wraz z pomieszczeniem na hurtownię materiałów budowlanych.
 2. **W Broszkowicach** - wydano 2 decyzje na: nadbudowę piętra oraz na zmianę sposobu użytkowania kotłowni na sklep.

3. **W Brzezince** - wydano 26 decyzji, w tym: 3 - na budowę budynku mieszkalnego jednorodzinnego, 1 - na budowę trwałego ogrodzenia, 6 - na nadbudowę budynku z dobudową klatki schodowej, 9 - na budowę budynku mieszkalnego z budynkiem gospodarczym, garażem i ogrodzeniem działki, 1 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 1 - na wykonanie przyłącza gazu do budynku mieszkalnego, 1 - na budowę osadnika na ścieki, 1 - na poszerzenie i modernizację drogi wojewódzkiej nr 04-104, 1 - na budowę wagi kolejowej i samochodowej, 1 - na budowę chodnika dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 04-104 oraz 1 - na zmianę sposobu użytkowania części budynku na zakład fryzjerski.
4. **W Dworach II** - wydano 3 decyzje, w tym: 2 - na rozbudowę i nadbudowę części mieszkalnej oraz 1 - na zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na ubojnię.
5. **W Groju** - wydano 29 decyzji, w tym: 9 - na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 9 - na budowę budynku wraz z garażem, ogrodzeniem i budynkiem gospodarczym, 1 - na rozbudowę przedszkola, 2 - na budowę kiosków wolnostojących, 1 - na budowę garażu, 1 - na regulację cieku wodnego od Bubaka i Chowańca do Starej Soły, 2 - na zmianę sposobu użytkowania części budynku gospodarczego na pomieszczenie do sprzedaży odzieży oraz pomieszczenie magazynowe na cele mieszkalne, 1 - na dobudowę budynku, 1 - na budowę stodoły, 1 na budowę sali gimnastycznej oraz 1 na przydomową zagrodową biologiczną oczyszczalnię ścieków.
6. **W Harmężach** - wydano 4 decyzje, w tym: 3 - na budowę budynku mieszkalnego wraz z garażem i ogrodzeniem działki oraz 1 - na budowę kiosku spożywczo-przemysłowego.
7. **W Łazach** - wydano 3 decyzje, w tym: 1 - na budowę budynku gospodarczo-garażowego, 1 - na dobudowę części mieszkalnej do istniejącego budynku oraz 1 - na zmianę sposobu użytkowania istniejącego budynku gospodarczego wraz z dobudową pomieszczenia do produkcji wędlin.
8. **W Pławach** - nie wydano żadnej decyzji.
9. **W Porębie Wielkiej** - wydano 13 decyzji, w tym: 3 - na chlewnię oraz 1 - dotyczącą części pawilonu na zakład fryzjerski.
10. **W Rajsku** - wydano 29 decyzji, w tym: 7 - na budowę budynku mieszkalnego wraz z garażem, ogrodzeniem i budynkiem gospodarczym, 4 - na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 2 - na nadbudowę budynku mieszkalnego, 4 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 1 - na budynek gospodarczy, 1- adaptację dwóch hal przemysłowych na wytwórnię szkła, 1- zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczo-garażowego na budynek mieszkalny, 1- rozbudowę przedszkola wraz z rozbudową OSP, 1- zmianę sposobu użytkowania garażu na warsztat samochodowy, 1- na dobudowę budynku gospodarczo-magazynowego, 1- zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na zakład fryzjerski, 1- budowę magazynu podręcznego, 1- adaptację stodoły na cele mieszkalne, 1- budowę chodnika dla pieszych oraz 1- budowę sieci gazociągowej Ø 63, budowę traka.
11. **W Stawach Monowskich** — wydano 2 decyzje, w tym: 1 - na budowę budynku mieszkalnego oraz 1 - na dobudowę części mieszkalnej do istniejącego budynku.
12. **We Włosienicy** - wydano 12 decyzji, w tym: 1 - na budowę budynku mieszkalnego, 1 - na budowę budynku gospodarczego wraz z ogrodzeniem, 4 na budowę budynku mieszkalnego wraz z garażem, budynkiem gospodarczym i ogrodzeniem, 4 - na nadbudowę budynku mieszkalnego wraz z dobudową klatki schodowej, 1 - na budowę budynku gospodarczego oraz 1- na budowę ogrodzenia placu zabaw.
13. **W Zaborzu** - wydano 38 decyzji, w tym: 8 - na nadbudowę części mieszkalnej wraz z dobudową klatki schodowej, 10 - na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych

wraz z budową garażu i ogrodzenia, 1 - na budowę ogrodzenia trwałego, 11 - na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 1 - na modernizację warsztatu wraz z nadbudową, 1 - na budowę budynku gospodarczego, 1 - na budowę budynku restauracji, 2 - na budowę pawilonów handlowych, 1 na przydomową zagrodową biologiczną oczyszczalnię ścieków, 1 - na budowę budynku mieszkalnego wraz z pawilonem handlowym oraz 1 - na rozbudowę istniejącej pieczarkami.

II. **W roku 1997 - do dnia 19 grudnia 1997 r. wydano 229 decyzji**, z tego na poszczególne sołectwa przedstawia się następująco:

1. **W Babicach** - wydano 42 decyzje, w tym: 10 - na budowę budynku mieszkalnego z garażem, budynkiem gospodarczym, stałym ogrodzeniem i osadnikiem na ścieki sanitarne, 3 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 2 - na stałe ogrodzenie, 2 - na budynek gospodarczy, 1 - na garaż, 2 - na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na pawilon handlowy, 4 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 2 - na wykonanie przyłącza wodociągowego, 1 - na sieć wodociagową, 1 - na budynek działkowo-rekreacyjny, 1 - na zmianę konstrukcji dachu, 1 - na zajazd turystyczny z parkingiem, 2 - na salon sprzedaży samochodów OPEL i RENAULT, 1 - na stację tankowania gazem propan-butan, 1 - na modernizację wiaduktu nad torami PKP relacji Oświęcim-Katowice, 1 - na budowę chodnika dla pieszych, 1 - na modernizację kotłowni węglowej na gazowo-olejową wraz z przyłączem gazu, 1 - na zmianę sposobu użytkowania istniejącego budynku gospodarczego na budynek mieszkalny, 1 - na budowę stacji transformatorowej - kontenerowej niskiego i średniego napięcia dla zasilenia pawilonów OPEL i RENAULT, 1 - na wykonanie linii kablowej dla zasilenia budynków mieszkalnych, 1 - na budowę stacji benzynowej, stacji do tankowania gazem płynnym i obiektem gastronomicznym, 1 - na budynek mieszkalny z przeznaczeniem parteru na sklep, a piętra na część mieszkalną.
2. **W Broszkowicach** - wydano 3 decyzje, w tym: 1 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na garaż, 1 - na budowę zbiornika wyrównania dobowego wraz z przebudową wału ochronnego rzeki Soły i Wisły.
3. **W Brzezince** - wydano 17 decyzji, w tym: 2 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 3 - na ogrodzenie stałe, 1 - na garaż, 3 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na budynek mieszkalny z przeznaczeniem parteru na sklep, a piętra na część mieszkalną, 1 - na nadbudowę piętra szatni wraz z budową budynku magazynu tektury, 1 - na zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na garaż, 1 - na budowę osadnika na ścieki sanitarne, 1 - na rozbudowę stacji prób dla wciągników przejezdnych, 1 - na obmurowanie części istniejącego budynku, 1 - na modernizację parkingu koło kościoła.
4. **W Dworach II** - wydano 2 decyzje, w tym: 1 - na budowę budynku mieszkalnego z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na budowę wiaty z ogrodzeniem.
5. **W Groju** - wydano 41 decyzji, w tym: 13 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, stałym ogrodzeniem i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 2 - na stałe ogrodzenie, 1 - na budynek gospodarczy, 4 - na garaż, 6 - na nadbudowę i rozbudowę budynków mieszkalnych, 7 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na zmianę sposobu użytkowania istniejącej hurtowni na budynek administracyjny, budynek palarni kawy na serwis techniczny wraz z budową salonu samochodowego, 1 - na zmianę sposobu użytkowania części Domu Ludowego na aptekę, 1 - na zmianę sposobu użytkowania budynku

- gospodarczego na budynek mieszkalny, 1 - na budowę gazociągu średnioprężnego 0 63 mm na długości 1400 mb. wraz z przyłączem, 1 - na rozbudowę istniejącego baru, 1 - na budowę sieci telefonicznej do Zakładu Uzdatniania Wody, 1 - na pawilon wolnostojący branży przemysłowej, 1 na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na budowę instalacji gazowej ze zbiornika naziemnego do budynku mieszkalnego.
6. **W Łazach** - wydano 5 decyzji, w tym: 1- na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na budynek gospodarczy, 1 - na garaż, 1 - na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na wykonanie przyłącza gazu do budynku.
 7. **W Plawach** - wydano 4 decyzje, w tym: 1 - na budynek gospodarczy, 1 - na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na adaptację pomieszczeń byłej chlewni na pomieszczenie magazynowe, hurtownię, bar uniwersalny wraz z częścią mieszkalną, 1 - na zabudowę jednorodzinną i usługową.
 8. **W Porębie Wielkiej** - wydano 16 decyzji, w tym: 10 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 1 - na stałe ogrodzenie, 1 na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 3 - na wykonanie przyłącza gazu do budynku.
 9. **W Rajsku** - wydano 28 decyzji, w tym: 10 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 2 - na adaptację poddasza na cele mieszkalne, 1 - na budynek gospodarczy, 1 - na garaż, 1 na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 4 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na zmianę konstrukcji dachu, 1 - na zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na garaż, 1 - na modernizację istniejącego budynku opiekuńczo-leczniczego wraz z adaptacją, 1 - na budowę dwóch szklami z pomieszczeniem gospodarczym oraz kotłownią, 1 - na adaptację hal przemysłowych na wytwórnę szkła i traka drewnego, 2 - na wykonanie gazociągu wraz przyłączem, 1 - na zaplecze składowo-magazynowe z wiatami i stałym ogrodzeniem, 1- na budynek mieszkalny wraz z przyłączami.
 10. **W Stawach Monowskich** - wydano 4 decyzje, w tym: 2 - na budowę budynku mieszkalnego z garażem, budynkiem gospodarczym, stałym ogrodzeniem i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na budowę kolektora ścieków sanitarnych z Przeciszowa do Stawów Monowskich, 1 - na budowę kolektora tłoczego ścieków sanitarnych ze Stawów Monowskich na miejską oczyszczalnię ścieków.
 11. **We Włosienicy** - wydano 19 decyzji, w tym: 8 - na budowę budynku mieszkalnego z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 1 - na stałe ogrodzenie, 1 - na budynek gospodarczy, 2 - na garaż, 4 - na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na wykonanie przyłącza gazu do budynku, 1 - na zmianę konstrukcji dachu, 1 - na rozbudowę pawilonu handlowego wraz z ogrodzeniem.
 12. **W Zaborzu** - wydano 40 decyzji, w tym: 13 - na budynek mieszkalny z garażem, budynkiem gospodarczym, ogrodzeniem stałym i osadnikiem na ścieki sanitarne, 2 - na adaptacje poddasza na cele mieszkalne, 5 - na stałe ogrodzenie, 1 - na budynek gospodarczy, 6 - na garaż, 2 - na nadbudowę i rozbudowę budynku mieszkalnego, 4 na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na rozbudowę istniejącego parkingu, 1 - na budynek działalności gospodarczej - montaż szaf sterowniczych, 1 - na budynek mieszkalny z częścią handlowo- usługowo- użytkową, 1 - na zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na warsztat stolarski, 2 - na pawilon handlowy, 1 na wykonanie kanalizacji deszczowej i sanitarnej.

- III. **W roku 1998 - do dnia 24 grudnia 1998 r. wydano 240 decyzji**, z tego na poszczególne sołectwa przedstawia się następująco:
1. **W Babicach** - wydano 33 decyzje, w tym: 14 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadnikami na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 2 - na rozbudowę budynków mieszkalnych, 1 - na budowę budynku gospodarczego, 1 - na wykonanie stałego ogrodzenia, 2 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na wymianę dachu wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne, 2 - na rozbudowę budynków gospodarczych, 3 - na budowę budynków gospodarczo-garażowych, 2 - na wykonanie przyłącza wody do budynków, 1 - na dobudowę ganku i kotłowni do budynku mieszkalnego, 1 - na wykonanie chodnika dla pieszych wraz z kanalizacją deszczową, 1 - na budowę salonu sprzedaży samochodów, 1 na modernizację drogi wojewódzkiej nr 04-104 Babice- Brzezinka- Pławy- Harmęże oraz 1 - odmawiającą wydania decyzji na budowę pawilonu produkcyjnego, usługowego o profilu rolniczym.
 2. **W Broszkowicach** - wydano 10 decyzji, w tym: 4 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 1 - na rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na budowę stałego ogrodzenia, 1 - na wymianę dachu wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne, 1 - na wykonanie przyłącza wodociągowego do budynku, 1 - na wykonanie kanalizacji sanitarnej oraz 1 - na budowę motelu, zajazdu, sklepu wielobranżowego, garażu, parkingu oraz stałego ogrodzenia.
 3. **W Brzezince** - wydano 35 decyzji, w tym: 16 - na budowę budynku mieszkalnego wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 2 - na rozbudowę budynków mieszkalnych, 1 - na budynek gospodarczy, 1 - na ogrodzenie stałe, 5 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na pawilon wolnostojący branży przemysłowo-spożywczej, 1 - na garaż, 2 - na wymianę dachu wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne, 2 - na budynek gospodarczo-garażowy, 1 - na modernizację ul. Męczeństwa Narodów wraz z odwodnieniem i chodnikiem, 1 - na hurtownię kwiatów i szkła ozdobnego wraz z częścią mieszkalną, 1 - na rozbudowę budynku gospodarczego wraz z adaptacją na cele mieszkalne, 1 - na budowę kontenerowej toalety publicznej.
 4. **W Dworach II** - wydano 5 decyzji, w tym: 1 - na wykonanie stałego ogrodzenia, 1 - na budowę budynku mieszkalnego z przeznaczeniem parteru na część handlową, a piętra na cele mieszkalne, 1 - na wykonanie gazociągu średniego ciśnienia, 1 - na rozbudowę Domu Ludowego wraz z Remizą OSP i z przyłączami oraz 1 - na wykonanie przyłącza wody do budynku mieszkalnego.
 5. **W Grójcu** - wydano 32 decyzje, w tym: 16 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadnikami na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 3 - na rozbudowę budynku mieszkalnego, w tym z dobudową wiaty na sprzęt rolniczy, 1 - na budowę budynku gospodarczego, 2 - na wykonanie stałego ogrodzenia, 2 - na wykonanie przyłącza gazu do budynku, 1 - na budowę garażu, 1 - na wymianę dachu wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne, 1 na wykonanie zbiornika ekologicznego typu NEVERPOL, 1 - na przełożenie gazociągu <j) 125 na długości 100 mb., 1 - na wykonanie osadnika na ścieki sanitarne, 1 - na wykonanie chodnika dla pieszych, 1 - na wykonanie przyłącza gazu do salonu samochodowego oraz 1 - na rozbudowę smażalni ryb.
 6. **W Harmężach** - wydano 8 decyzji, w tym: 5 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 1 - na rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na budowę

- budynku gospodarczo-garażowego oraz 1 - na budowę oczyszczalni ścieków wraz z przyłączami wody i energii elektrycznej.
7. **W Łazach** - wydano 2 decyzje, w tym: 1 - na rozbudowę budynku mieszkalnego, a 1 - na wykonanie stałego ogrodzenia.
 8. **W Pławach** - wydano 4 decyzje, w tym: 3 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadnikami na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń i 1 - na budowę budynku gospodarczo -garażowego.
 9. **W Porębie Wielkiej** - wydano 17 decyzji, w tym: 13 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 1 - na rozbudowę budynku mieszkalnego, 1 - na budowę pawilonu wolnostojącego branży przemysł owo-spożywczej, 1 - na wykonanie odcinka odwodnienia rurami kanalizacyjnymi Ø 300 i Ø 200, 1 - na legalizację budynku mieszkalnego wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne z budynkiem gospodarczym.
 10. **W Rajsku** - wydano 29 decyzji, w tym: 14 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadnikami na ścieki sanitarne, garaż, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 5 - na rozbudowę budynków mieszkalnych, 4 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 2 - na pawilony wolnostojące branży przemysł owo-spożywczej, 2 - na wykonanie zbiorników ekologicznych typu NEVERPOL, 1 - na przebudowę dachu betonowego na dwuspadowy wraz z dobudową tarasu i garażu oraz 1 - na budowę pawilonu wystawowego mebli oraz wiaty na magazyn materiałów.
 11. **W Stawach Monowskich** - wydano 2 decyzje na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń.
 12. **We Włosienicy** - wydano 14 decyzji, w tym: 8 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadnikami na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 2 - na rozbudowę budynków mieszkalnych, 1 - na budowę budynku gospodarczego, 1 - na wykonanie stałego ogrodzenia, 1 - na budynek gastronomiczno-rozrywkowy oraz 1 - na pawilon wolnostojący branży przemysł owo-chemicznej.
 13. **W Zaborzu** - wydano 50 decyzji, w tym: 22 - na budowę budynków mieszkalnych wraz z przyłączami, osadników na ścieki sanitarne, garaży, budynków gospodarczych oraz stałych ogrodzeń, 3 - na rozbudowę budynków mieszkalnych, 2 - na budowę budynków gospodarczych, 3 - na wykonanie przyłącza gazu do budynków, 1 - na budowę pawilonu wolnostojącego branży spożywczej, 3 - na budowę garaży, 3 - na wymianę dachu wraz z adaptacją poddasza na cele mieszkalne, 3 - na wykonanie zbiornika ekologicznego typu NEVERPOL, 1 - na budowę budynku gospodarczo-garażowego, 1 - na rozbudowę istniejących rurociągów magistralnych Soła-Skawa o komory napowietrzająco-odpowietrzające + komory odwodnień i komory zamknięć, 1 - na budowę budynku inwentarskiego, 1 - na budowę wiaty z pomieszczeniem biurowym i z przeznaczeniem na skład materiałów budowlanych, 1 - na wykonanie kanalizacji w rejonie ulicy Jezioro, 1 - na budowę warsztatu mebli z gotowych płyt wiórowych, 1 - na budowę magazynu materiałów do produkcji obuwia, 1 - na budowę szklarni oraz 1 - odmawiającą na budowę składu materiałów budowlanych wraz z ogrodzeniem.

Zestawienie zbiorcze decyzji o WZiZT wydanych w latach 1996-1998 na terenie gminy Oświęcim:

Lp.	Miejscowość	1996	1997	1998
1.	Babice	25	42	33
2.	Broszkowice	2	3	10

3.	Brzezinka	26	17	35
4.	Dwory II	3	2	5
5.	Grójec	29	41	32
6.	Harmeże	4	8	8
7.	Łazy	3	5	2
8.	Płazy	-	4	4
9.	Poręba Wielka	13	16	17
10.	Rajsko	29	28	29
11.	Stawy Monowskie	2	4	2
12.	Włosienica	12	19	14
13.	Zaborze	38	40	50
Razem		186	229	240

Z zestawienia wynika, że ilość wydanych decyzji w poszczególnych latach rośnie od 186 w 1996 r. do 240 w 1998 r. Widać wyraźny związek pomiędzy wielkością poszczególnych jednostek administracyjnych gminy, a ilością wydawanych decyzji. Najwięcej decyzji wydawanych jest w Zaborzu, Grojcu, Babicach i Rajsku (75 % ogólnej liczby pozwoleń), najmniej w Łazach, Stawach Monowskich, Płazach i Dworach II (łącznie 5 % ogólnej liczby pozwoleń).

Zdecydowana większość decyzji dotyczy budynków mieszkalnych (budowy, nadbudowy, rozbudowy), następnie gospodarczych, handlowo-usługowych i infrastruktury technicznej.

9.2.2. Pozwolenia na budowę

Analizę wydanych pozwoleń na budowę na terenie gminy przeprowadzono w latach 1992-1998. Poniższe tabele przedstawiają zestawienia wydanych pozwoleń na budowę w poszczególnych wsiach z wyszczególnieniem budynków mieszkalnych, budynków gospodarczych i inwentarskich, budynków handlowo-usługowych i innych. Dla porównania zestawiono również ilość budynków oddanych do użytkowania.

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Babicach:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	3	1	-	1	5
1993	4	4	-	-	1
1994	9	9	-	1	7
1995	9	5	2	-	-
1996	8	1	2	1	9
1997	14	3	5	-	3
1998	12	6	1	-	2
Ogółem	59	29	10	3	27

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Broszkowicach:

Lata	Budynki oddane				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	-	-	2	-	1
1993	1	-	-	1	-
1994	1	2	2	-	2
1995	-	-	-	-	-
1996	-	-	-	-	-
1997	1	-	-	-	1
1998	2	-	1	-	3
Ogółem	5	2	5	1	7

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Brzezince:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	4	1	-	1	2
1993	8	1	-	4	-
1994	3	6	-	1	1
1995	4	-	-	-	7
1996	5	3	1	-	3
1997	4	1	-	1	5
1998	14	6	1	-	5
Ogółem	42	18	2	7	23

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Dworach II:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	-	-	-	-	-
1993	-	-	-	-	-
1994	-	-	-	1	-
1995	1	-	-	-	-
1996	1	-	-	1	-
1997	-	-	-	-	-
1998	2	-	-	1	-
Ogółem	4	-	-	3	-

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Grójcu:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	4	2	-	3	7
1993	15	3	1	3	4
1994	21	9	4	3	14
1995	10	8	2	1	10
1996	11	10	2	-	11
1997	15	9	1	-	13
1998	12	3	2	1	9
Ogółem	88	44	12	11	68

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Harmężach:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	-	-	-	-	-
1993	-	-	-	1	-
1994	2	3	-	1	1
1995	-	-	-	1	-
1996	3	1	2	1	2
1997	2	1	-	-	1
1998	7	3	-	-	-
Ogółem	14	8	2	4	4

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Pławach:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	-	-	-	-	-
1993	1	1	-	1	-
1994	1	-	-	-	-
1995	1	-	1	-	-
1996	-	-	-	-	1
1997	-	-	-	-	1
1998	2	-	-	-	-
Ogółem	5	1	1	1	2

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Porębie Wlk.:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	2	-	-	3	3
1993	6	1	-	-	1
1994	11	2	-	1	8
1995	14	3	2	-	12
1996	5	3	3	1	4
1997	10	5	-	-	6
1998	13	5	1	-	2
Ogółem	61	19	6	5	36

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Rajsku:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	4	2	1	2	7
1993	8	1	-	7	3
1994	7	7	-	-	10
1995	10	4	2	2	5
1996	6	2	1	2	8
1997	8	2	1	2	5
1998	8	2	2	2	3
Ogółem	51	20	7	17	41

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Stawach Monowskich:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do użytkowania
	budynki - mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	-	-	-	-	-
1993	-	-	-	-	-
1994	1	-	-	-	-
1995	-	3	-	-	-
1996	-	-	-	-	-
1997	3	1	-	-	-
1998	2	-	-	-	-
Ogółem	6	4	-	-	-

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 we Włosienicy:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do
	budynki mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	4	1	1	-	2
1993	8	2	-	-	-
1994	5	-	1	-	6
1995	2	-	-	-	8
1996	3	2	-	1	4
1997	6	3	-	-	2
1998	10	4	-	-	3
Ogółem	38	12	2	1	25

Ilość i rodzaj wydanych pozwoleń na budowę w latach 1992-1998 w Zaborzu:

Lata	Rodzaj obiektu				Budynki oddane do
	budynki mieszkalne	budynki gospodarcze, inwentarskie	budynki usługowe, handlowe	budynki inne	
1992	6	2	3	3	18
1993	10	-	1	2	6
1994	11	1	2	1	11
1995	13	6	2	-	17
1996	17	2	3	-	17
1997	12	10	4	-	19
1998	24	6	3	1	12
Ogółem	93	27	18	7	92

Pozwolenia na budowę wydane w latach 1992-1998 na terenie gminy Oświęcim i budynki oddane do użytkowania:

Lp.	Miejscowość	Lata															
		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998			
		1*	2*	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2		
1.	Babice	5	5	8	1	19	7	16	-	12	9	22	3	19	2		
2.	Broszkowice	2	1	2	-	5	2	-	-	-	-	1	1	3	3		
3.	Brzezinka	6	2	13	-	10	1	4	7	9	3	6	5	21	5		
4.	Dwory II	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	3	-		
5.	Grójec	9	7	22	4	37	14	21	10	23	11	25	13	18	9		
6.	Harmężę	-	-	1	-	6	1	1	-	7	2	3	1	10	-		
7.	Łazy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
8.	Płazy	-	-	3	-	1	-	2	-	-	1	-	1	2	-		
9.	Poreba Wielka	5	3	7	1	14	8	19	12	12	4	15	6	19	2		
10.	Rajska	9	7	16	3	14	10	18	5	11	8	13	5	14	3		

11.	Stawy	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	4	-	2	-
12.	Włosienica	6	2	10	-	6	6	2	8	6	4	9	2	14	3
13.	Zaborze	14	18	13	6	15	11	21	17	22	9	26	19	34	12
Razem		56	45	95	15	129	60	108	59	104	51	124	56	159	39

- * 1. pozwolenia na budowę
2. budynki oddane do użytkowania

Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny wydanych pozwoleń na budowę, największy ruch budowlany jest obserwowany w miejscowościach sąsiadujących z miastem Oświęcim i przy głównych szlakach komunikacyjnych, tj. w: Babicach, Brzezince, Rajsku, Zaborzu, Porębie Wielkiej, Włosienicy oraz Grojcu.

Ze zbiorczego zestawienia wynika, że ilość wydanych pozwoleń na budowę rośnie z 56 w 1992 r., 95 w 1993 r. do 124 w 1997, 159 w 1998 r. Po wyraźnym wzroście z początku lat 90., od 1994 r. do 1997 r. ilość wydanych pozwoleń utrzymuje się na poziomie 104-129. W 1998 r. ilość pozwoleń wzrosła do 159.

Inaczej przedstawiają się dane dotyczące budynków oddanych do użytkowania. Nie widać takiej tendencji wzrostowej jak przy pozwoleniach. W 1993 r. na terenie gminy oddano do użytku tylko 15 budynków (można to tłumaczyć zmianami w systemie podatkowym, mianowicie wprowadzeniem ulg budowlanych), w następnych latach ilość ta wzrastała do 60 w 1994 r., 59 w 1995 r., 56 w 1997 r., aby nieco spaść w 1998 r. do 39.

Zestawiając obok siebie dwie wartości: pozwolenia na budowę i budynki oddane do użytkowania, widać bardzo wyraźnie, że ilość budynków oddanych do użytkowania stanowi około 40-50% wydanych pozwoleń na budowę. Można tu wymienić dwie przyczyny tego zjawiska. Pierwsza, że część pozwoleń nie jest realizowana, druga, że proces budowy domu w Polsce jest rozłożony na wiele lat, przekraczający 5 lat.

Analizując rodzaj wydanych pozwoleń na budowę, budynki mieszkalne stanowią ponad 50% (w Zaborzu nawet 70%) wszystkich wydanych pozwoleń, ok. 30% budynki gospodarcze i inwentarskie, 15% budynki usługowe i handlowe.

9.2.3. Wnioski o zmianę przeznaczenia gruntów

Urząd Gminy Oświęcim przyjmuje każdego roku od ok. 40 do ok. 150 wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych.

Tabela przedstawia ilość wniosków złożonych w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy od 1996 r. do marca 1999 roku.

Miejscowość	Lata				Razem
	1996	1997	1998	I-III 1999	
Babice	16	31	30	8	85
Brzezinka	3	8	12	9	32
Broszkowice	-	3	2	1	6
Dwory II	-	2	2	-	4
Grójec	4	6	17	9	36
Łazy	1	1	1	4	7
Poręba Wielka	10	23	16	8	57
Pławy i Harmężę	-	6	3	3	12
Rajsko	-	10	11	4	25
Stawy Monowskie	1	-	1	-	2
Włosienica	2	38	14	1	55
Zaborze	6	23	11	5	45
Razem	43	151	120	52	366

Najwięcej wniosków złożono w Babicach, Porębie Wielkiej, Włosienicy, Zaborzu, Grojcu i Brzezince, najmniej w Stawach Monowskich, Dworach II, Broszkowicach i Łazach.

Zdecydowana większość wniosków składana jest przez osoby indywidualne, właściciele gruntów rolnych. Zaledwie kilka wniosków pochodzi od zakładów przemysłowych, rad sołeckich czy stowarzyszeń.

Wnioski od osób indywidualnych dotyczą głównie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na budowlane. Część wniosków dotyczy usług oraz zalesienia.

9.3. Rynek nieruchomości

Dane dotyczące rynku nieruchomości oparto na analizie transakcji kupna-sprzedaży nieruchomości gruntowych za 1998 rok. Podstawowe informacje zostały przedstawione w tabeli.

Miejscowość	Ilość transakcji		Ceny [w zł za	Uwagi
	darowizny	sprzedaż		
Babice	27	36	500-1030	
Brzezinka	24	26	800-2200	
Broszkowice	8	5	300-650	50-60 zł/ar terenów rolnych
Dwory II Stawy Monowskie	13	29	100	większość terenów wykupionych przez ODGW
Grojec	36	12	450-1400	150 zł/ar grunty rolne
Łazy				
Pławy Harmęże	4	24	350-550	gosp. rolne pow. 4 ha za 4000 zł
Poręba Wielka	26	10	330-560	
Rajsko	20	19	480-1100	gosp. rolne 22 ha za 8000 zł
Włosienica	13	16	200-800	grunty rolne 50-100 zł/ar
Zaborze	16	42	630-4000	

Z powyższego zestawienia wynika, że sumaryczna ilość transakcji darowizn wynosi 171, natomiast sprzedaży wynosi 177, a więc jest to prawie po 50%. W poszczególnych miejscowościach ta relacja jest bardzo różna, np. w Grojcu i Łazach, Porębie Wielkiej więcej jest darowizn, natomiast w Babicach, Dworach II, Pławach i Harmężach przeważają transakcje sprzedaży.

Największa rozpiętość w cenach i zarazem najwyższe ceny gruntów występują w Zaborzu, wahają się od 630 do 4000 zł za ar.

Wysokie ceny w transakcjach sprzedaży nieruchomości gruntowych zanotowano również w Brzezince (od 800 do 2200 zł za ar), Babicach, Rajsku i Grojcu (od 450 do 1400 zł za ar).

Na terenie gminy w transakcjach przeważają średnie ceny od 350 do 650 zł za ar. W aktach notarialnych, w transakcjach sprzedaży określa się, że są to działki gruntowe, bez oznaczenia, czy są przeznaczone do zabudowy. Ceny gruntów rolnych kształtują się od 50 do 150 zł za ar.

Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej pod swoje inwestycje prowadzi wykup terenów rolnych w cenie ok. 100 zł za ar.

Na ceny działek gruntowych ma wpływ wiele czynników, m.in. sąsiedztwo miasta. Z analizy rynku nieruchomości na terenie gminy Oświęcim można wywnioskować, że atrybut sąsiedztwa miasta oraz dostępność komunikacyjna są głównymi czynnikami wpływającymi na wzrost wartości gruntów.

9.4. Potrzeby i możliwości rozwoju w obrębie sołectwa Babice

Na podstawie Studium z 2000 roku uchwalono 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodne z kierunkami polityki przestrzennej, określonej w tymże dokumencie.

W trzech z nich większość obszaru w granicach opracowania przeznaczono pod funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej:

- miejscowy plan w rejonie ul. Kwiatowej, Soleniec, Starowiślnej (uchwała nr XIII/104/03 z dn. 10.12.03r.); o pow. ok. 23ha,
- miejscowy plan w rejonie ul. Spacerowej i Gregłów (uchwała nr XXIX/210/05 z dn. 01.06.05r.); o pow. ok. 20ha,
- miejscowy plan w rejonie ul. Spacerowa, Żalawie, Lipowa, Śląska (uchwała nr XIII/105/03 z dn. 10.12.03 i XIII/88/07 z dn. 17.10.07r.); o pow. ok. 20ha.

Jeden plan, niewielki obszarowo o pow. ok. 1ha, przy ul. Śląskiej (uchwała nr XXXI/225/05 z dn. 06.07.05r.), wskazuje funkcję terenu pod zabudowę AG, w drugim, obejmującym obszar opracowania wzdłuż ul. Krakowskiej, o pow. ok. 40ha, (uchwała nr XXXVI/262/05 z dn. 29.12.05r) przeznaczono tereny pod AG i U.

Poza terenami objętymi obowiązującymi planami miejscowymi, wydano od 2003r. około 60 decyzji o warunkach zabudowy, w tym w większości również na zabudowę mieszkaniową jednorodziną.

Analizując wnioski złożone po ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany Studium dla sołectwa Babice, można zauważyć tendencję do potrzeby zmiany terenów rolniczych na zabudowę mieszkaniową jednorodziną. Ich lokalizacja pokrywa się i uzupełnia z terenami na które wydano decyzje o warunkach zabudowy. Wydane decyzje wykraczają poza obszar przeznaczony pod zabudowę w Studium z 2000 roku głównie w rejonie ulicy Spacerowej i Łanowej oraz w ramach uzupełnienia istniejących skupisk zabudowy mieszkaniowej.

Sytuacja ta potwierdza ogólnopolską tendencję do zwiększającej się ilości osób migrujących z miast do wsi. Spowodowano to jest zarówno różnicami w cenach mieszkań i domów, możliwościami w dogodnym dojeździe do miejsc pracy w mieście, jak również chęcią życia w spokojniejszym miejscu. Rolą polityki przestrzennej jest zapewnienie harmonijnego rozwoju terenów mieszkaniowych, tak aby nie straciły one uroku bliskości z krajobrazem przyrodniczym, eliminując jednocześnie zbyt duże i kosztowne rozproszenie zabudowy.

Powyższe zmiany oraz tendencje w rozwoju przedstawiono na poniższym schemacie

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I ŹRÓDŁA INFORMACJI

- Atlas hydrogeologiczny Polski 1:500 000, część I i II, PIG Warszawa 1995.
- Atlas środowiska geograficznego Polski. IGiPZ PAN Warszawa 1994.
- Atlas województwa bielskiego. PAN, UW Bielsko-Biała, Kraków 1981.
- Bać S. - Ocena warunków agroklimatycznych dla potrzeb rolnictwa. Acta Univ. Wratisl. Pr. Geogr. seria A. Geogr. Fiz. t. VI, Wrocław 1991.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.1996 r. MOŚZNiL. PIG Warszawa 1997.
- Informacje uzyskane od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, 1999 r.
- Informacje zawarte w pismach zainteresowanych instytucji (wnioski do studium), 1999 r.
- Gumiński R. - Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce. Przegl. Mat. i Hydr. z. 1, Warszawa 1948.
- Kleczkowski A. S. - Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1 :500 000. Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej. AGH Kraków 1990.
- Kleczkowski A. S. - Metodyczne podstawy ochrony wód podziemnych. AGH Kraków 1994.
- Kondracki J. - Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne. PWN Warszawa 1994.
- Koncepcja sprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych z gminy: Przeciszów, Polanka Wielka, części gminy Oświęcim, części miasta Oświęcim, części gminy Osiek na Miejsko-Przemysłową Oczyszczalnię Ścieków w Oświęcimiu (OPR. Nawieśniak T., Sygut W. - 1997 - BPIRIE "Środowisko", Bielsko-Biała., 1997 r.) oraz Aneks do ww. Koncepcji... (opr. Szendoł T., Nawieśniak T., BPIRIE "Środowisko", Bielsko-Biała, 1997 r.
- Leńczowska-Baranek J., Pawłowska K., Wilk J. - 1997 - Operat wodnoprawny na pobór wód podziemnych do celów przemysłowych i socjalnych dla Firmy Chemicznej "Dwory" SA w Oświęcimiu. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie.
- Materiały miejscowego planu ogólnego gminy Oświęcim z 1994 r.
- Materiały dotyczące istniejącego stanu zagospodarowania terenu, uzyskane z Urzędu Gminy Oświęcim,
- Niedbała J. - Przebieg wezbrań w obecnym stuleciu [w:] Powódź w dorzeczu górnej Wisły w lipcu 1997 r. Konferencja naukowa PAN, Kraków 1998.
- Ocena oddziaływania na środowisko koncepcji odprowadzenia ścieków sanitarnych z terenu gmin Oświęcim, Przeciszów, Polanka Wielka i Osiek (opr. Schmager M., Czerwieniec M., Górska Z, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie), 1998 r.
- Ocena stanu środowiska w Oświęcimiu dla potrzeb przeprowadzenia wstępnego przeglądu środowiskowego w Firmie Chemicznej Dwory SA wg projektowanej normy Pr PN-EN ISO 14001, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie 1998.
- Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w 1997 r. na terenie podległym Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Oświęcimiu. WSSE Bielsko-Biała 1998.
- Ochrona środowiska w województwie bielskim. Lata 1993-1997. Urząd Statystyczny w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 1998.
- Określenie tła klimatycznego okolic Zakładów Chemicznych Oświęcim. LMGW, Katowice 1997.

- Ostródka L. - Charakterystyka meteorologiczna okolic Zakładów Chemicznych Oświęcim. IMGW Katowice 1996 (maszynopis).
- Pawłowska K., Słysz K., Leńczowska-Baranek J. - 1995 - Operat wodnoprawny dla Miejsko-Przemysłowej Oczyszczalni Ścieków Zakładów Chemicznych "Oświęcim". Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie.
- Plan operacyjny Gminnego Komitetu Przeciwpowodziowego.
- Podłączenia ścieków z terenu miasta i gminy Oświęcim, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów do MPOŚ w Oświęcimiu. Koncepcja - cz. ogólna, techniczna i ekonomiczna (opr. Orkisz T., Godzieszka T, Firma Inżynierska "ALL-CON" Sp. z o.o., Bielsko-Biała) 1995 r.
- Powszechny spis rolny 1996 i 1997. Urząd Statystyczny, Bielsko-Biała 1996, 1997.
- Praca zbiorowa - 1999 - Projekt aktualizacji stref ochrony sanitarnej ujęcia wody "Zasole" w Oświęcimiu. Firma Inżynierska "ALL-CON" Sp. z o.o.
- Praca zbiorowa - 1998 - Studium ochrony przeciwpowodziowej miasta i gminy Oświęcim. Instytut Inżynierii i Gospodarki Wodnej Politechniki Krakowskiej
- Projekt budowlany kolektora tłoczego ścieków ze Stawów Monowskich na MPOŚ (opr. Szendoł T., Jurczyk J., BPiRIE "Środowisko" Bielsko-Biała), 1997 r.
- Projekt budowlany oczyszczalni ścieków w Harmężach (opr. Szendoł T. i inni, BPiRIE "Środowisko", Bielsko-Biała), 1998 r.
- Program ochrony środowiska województwa bielskiego do roku 2015. UW Bielsko-Biała 1996.
- Raport o stanie środowiska w województwie bielskim w roku 1994,1995-1997. PIOŚ, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska. Bielsko-Biała 1995,1997.
- Roczniki Statystyczne woj. bielskiego z 1995, 1996 i 1997 r.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 maja 1999 r. w sprawie określenia granic Pomnika Zagłady, na którego obszarze położony jest Pomnik Męczeństwa w Oświęcimiu, oraz obszaru i granic strefy ochronne tego Pomnika.
- Szafer W., Zarzycki K. - Szata roślinna Polski. PWN Warszawa 1977.
- Witek T. - Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski wg gmin. Suplement, Puławy 1994.
- Woś A. - Zarys klimatu Polski. Bogucki, Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1995.
- Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. - Polska czerwona księga roślin. PAN, Kraków 1993.
- Zbiorowe - Przyroda województwa bielskiego. Stan poznania, zagrożenia i ochrona. Colgraf-Press, Poznań 1997.
- Zbiorowe - Środowisko fizyczno-geograficzne województwa bielskiego. Folia geographica Vol. XV, PAN Kraków, Wrocław 1983.
- Zdjęcia lotnicze CODGiK Warszawa